

Vluchten kan niet meer

Een institutioneel onderzoek
naar het handelen van de overheidsorganen
op het beleidsterrein
Internationale rechtshulp in strafzaken
(1945-2000)

PIVOT-rapport nummer 116

Dit rapport is een gezamenlijke uitgave van de Rijksarchiefdienst/PIVOT
&
Ministerie van Justitie

's-Gravenhage, 2001

Tekst: drs. A. Mul
Vormgeving: Rijksarchiefdienst/PIVOT
Illustraties: W.D. Küller
Druk: Krips BV

ISBN: 90-5909-015-2

© Rijksarchiefdienst/PIVOT. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de Rijksarchiefdienst/PIVOT.

Project Invoering Verkorting Overbrengingstermijn

Voor u ligt het rapport waarin de uitkomsten van een onderzoek, gehouden in het kader van het Project Invoering Verkorting Overbrengingstermijn (PIVOT), zijn weergegeven. PIVOT is een projectorganisatie die in mei 1991 door de Algemeen Rijksarchivaris in het leven is geroepen. De aanleiding daarvoor vormde de (voorgenomen) verkorting van de overbrengingstermijn conform de nieuwe Archiefwet (Stb. 1995, 276) van vijftig naar twintig jaar. Vanuit het oogpunt van democratisering van het openbaar bestuur moet deze termijnverkorting positief worden beoordeeld. Immers, eerder overgedragen archieven worden ook eerder volledig toegankelijk voor het publiek. Voor de Rijksarchiefdienst betekent deze termijnverkorting echter dat, wanneer er geen maatregelen worden genomen, hij overstromd wordt met archiefmateriaal. De neerslag van dertig jaar overheidshandelen zou bij de invoering van de nieuwe wet in een korte periode moeten worden overgebracht naar de depots van de archiefdiensten. Voor de centrale Rijksorganen wordt de omvang van deze stroom van gegevensbestanden geschat op ongeveer 600 strekkende kilometer over de periode 1943-1973 en over de periode 1973-1990 op nog eens eenzelfde hoeveelheid. Omdat een dergelijke hoeveelheid archiefmateriaal niet beheersbaar, noch hanteerbaar is en de opslag ervan te kostbaar, heeft de Rijksarchiefdienst in het kader van PIVOT tezamen met de verschillende Hoge Colleges van Staat en de ministeries maatregelen getroffen om deze vloed te kanaliseren.

Bij het uitvoeren van deze inhaaloperatie moesten reeds bestaande problemen bij de archiefzorg van de Rijksoverheid in versneld tempo worden opgelost. Onder de Archiefwet 1962 zijn grote achterstanden ontstaan in het selecteren van naoorlogs archiefmateriaal en in het overbrengen van archief van vóór 1940 naar de Rijksarchiefdienst. In inspectierapporten van de Rijksarchiefdienst werd daar al op gewezen, maar door het rapport *Archiefbeheer en -behoud bij het Rijk*, dat de Algemene Rekenkamer in 1988 uitbracht, is dit probleem pas in zijn volle omvang tot politiek Den Haag doorgedrongen.

PIVOT is mogelijk geworden door de inzet van extra financiële middelen die de minister van WVC in 1991 heeft toegezegd: NLG 17 miljoen over een periode van tien jaar (de looptijd van het project). Daarnaast zetten de ministeries en de Hoge Colleges van Staat, verantwoordelijk voor de selectie en overdracht van hun archieven, elk eigen middelen in om deze operatie mogelijk te maken. Afspraken daarover zijn vastgelegd in convenanten die de verschillende secretarissen-generaal of vertegenwoordigers van de Hoge Colleges van Staat met de Algemeen Rijksarchivaris hebben gesloten.

1. De uitgangspunten van PIVOT

Om de hierboven beschreven papiervloed op een verantwoorde manier te kunnen beperken, heeft PIVOT een nieuw selectie-instrument ontworpen. De traditionele selectiemethoden zijn voor een operatie van deze omvang niet toereikend: zij zijn te arbeidsintensief en dus te kostbaar, terwijl de basis van de gevoerde selectie niet altijd duidelijk is geformuleerd. Bij de traditionele selectie worden als criteria gebruikt: de inhoudelijke of informatieve waarde van documenten en de plaats die zij innemen in het geheel van een dossier, een archief of verzameling archieven. Aangezien men bij die manier van selecteren geen model hanteert waarmee men de context van de gegevens in kaart kan brengen, kan men aan de gegevens op zich moeilijk een waarde toekennen. De functie van de gegevens is in dat geval niet te achterhalen. Het gevolg hiervan is een subjectieve selectie omdat iedereen die selecteert een eigen interpretatie aan de gegevens geeft.

PIVOT gaat ervan uit dat de selectie moet worden uitgevoerd vanuit het gezichtspunt van het overheidsorgaan of de organen die deze documenten in het kader van hun taak en het daaruit voortvloeiende handelen hebben ontvangen of geproduceerd: niet de informatiewaarde van documenten, maar de waardebeoordeling van handelingen van overheidsorganen staat centraal. Met de gegevensbestanden die naar de Rijksarchiefdienst worden overgebracht, moet het handelen van de overheid in relatie tot haar omgeving op hoofdlijnen te reconstrueren zijn. Daarbij wil PIVOT met het resultaat van de selectie op basis van deze doelstelling bronnen voor de kennis van en het inzicht in de Nederlandse samenleving (en cultuur) veiligstellen voor blijvende bewaring.

De methode om dit te bereiken is de Methode Institutioneel Onderzoek (MIO) van PIVOT. Deze methode is in de afgelopen jaren ontwikkeld aan de hand van praktijkervaringen en nieuwe, theoretische inzichten uit binnen- en buitenland. Via wet- en regelgeving en andere bestuurlijk-organisatorische bronnen wordt nagegaan welke handelingen overheidsorganen verrichten. Op basis van de handelingen kan achterhaald worden welke neerslag er in principe zou *moeten* zijn. Met andere woorden, de selectie zal niet meer plaatsvinden op basis van het archiefstuk zelf, maar op basis van de handeling. Handelingen worden gewaardeerd in het kader van de context.

Uiteindelijk zal PIVOT de overbrenging van het geselecteerde materiaal naar de depots van de Rijksarchiefdienst begeleiden. De Rijksorganen zijn zelf verantwoordelijk voor de fysieke selectie en bewerking die de archieven en andere gegevensbestanden moeten ondergaan om ze geschikt te maken voor overdracht. Desgewenst zal PIVOT hen daarbij adviseren. Richtsnoer voor de bewerking na het institutioneel onderzoek en de institutionele selectie vormen de door de Permanente Commissie Documentaire Informatievoorziening (PCDIN) in september 1991 aanvaarde 'Normen voor goede en geordende staat' (zie hiervoor ook de PIVOT-brochure *Om de kwaliteit van het behoud: normen 'goede en geordende staat'* (Rijksarchiefdienst/PIVOT, 's-Gravenhage 1993).

2. Het institutioneel onderzoek

Om het voor de selectie noodzakelijke inzicht te krijgen in het handelen van de overheidsorganen is PIVOT institutionele onderzoeken gestart bij de verschillende ministeries. De onderzoekers worden door PIVOT zelf en door de verschillende ministeries ingezet. Zij nemen gezamenlijk ongeveer 130 onderzoeksgebieden of beleidsterreinen voor hun rekening. Per beleidsterrein beschrijft de onderzoeker de historische ontwikkeling van dat beleidsterrein als context van de handelingen die er sinds 1940 zijn verricht. De onderzoeksperiode verschilt per beleidsterrein, maar bestrijkt in het algemeen de periode 1940 tot heden.

Uitgangspunt bij de onderzoeken vormt de Methode Institutioneel Onderzoek (MIO), neergelegd in de brochure *Handelend optreden* (PIVOT-brochure, 's-Gravenhage 1994). De resultaten van een institutioneel onderzoek worden beschreven in een Rapport Institutioneel Onderzoek (RIO). Een RIO is de contextbeschrijving van een beleidsterrein waarop overheidsorganen handelend optreden en omvat:

1. een historische schets van het beleidsterrein waarop het onderzoek betrekking heeft, inclusief:
 - de doelstellingen van de overheid op het beleidsterrein;
 - de overheidsorganen en overige actoren;
 - de onderlinge relaties tussen de actoren;

- de beleidsinstrumenten;
 - een beschrijving van het taakgebied waartoe het beleidsterrein behoort;
2. een overzicht van de handelingen die overheidsorganen verrichten of hebben verricht, inclusief:
- de looptijd van elke handeling (begin- en einddatum);
 - de grondslag (bron) van elke handeling;
 - het product van de handeling (indien bekend).

Zo mogelijk worden de handelingen thematisch of procedureel geordend, waardoor men de handelingen in hun context kan zien.

Een belangrijk begrip in het institutioneel onderzoek vormt de *handeling*. Een handeling is een complex van activiteiten, gericht op het totstandbrengen van een product, dat een actor verricht ter vervulling van een taak of op grond van een bevoegdheid. Aangezien we niet alleen willen beschrijven wat de overheid moet doen, maar ook wat zij daadwerkelijk doet, gebruiken we als bron voor het beschrijven van het handelen niet alleen officiële wet- en regelgeving en de daaruit voortvloeiende algemene maatregelen van bestuur, Koninklijke Besluiten, ministeriële regelingen en beschikkingen (zoals instellings-, opheffings- en organisatiebesluiten) als onderzoeksbron, maar ook jaarverslagen en jaaroverzichten, Staatsalmanakken, Memories van Toelichting op de Rijksbegroting en op bovengenoemde wetten, beleidsnota's, archieven en literatuur. Daarnaast vormen interviews met beleidsmedewerkers en andere deskundigen - in en buiten de overheid- op het beleidsterrein een bron van informatie.

Naast het begrip *handeling* neemt het begrip *actor* in het institutioneel onderzoek een belangrijke plaats in. *Actor* volgens de PIVOT-methode wordt gedefinieerd als "een overheidsorgaan of een particuliere organisatie of persoon die een rol speelt op een beleidsterrein". Strekten de PIVOT-onderzoeken zich tot 1995 uit tot de handelingen van overheidsorganen in de strikte zin van het woord, in de Archiefwet 1995 wordt, gebaseerd op de Algemene wet bestuursrecht, onder *overheidsorgaan* verstaan: "organen van overheidsstichtingen, verenigingen en vennootschappen die, ook voorzover zij niet krachtens publiekrecht zijn ingesteld, toch met openbaar gezag zijn bekleed of waaraan toch één of meer overheidstaken zijn opgedragen en de daarvoor benodigde publiekrechtelijke bevoegdheden zijn toegekend". Het begrip overheidsorgaan is hiermee aanzienlijk verbreed.

In de onderzoeksrapporten worden de handelingen van particuliere instellingen niet opgenomen. Wel wordt in voorkomend geval hun rol op het beleidsterrein beschreven. Op grond van het acquisitieprofiel van het Algemeen Rijksarchief wordt bepaald of de archieven van particuliere instellingen voor overbrenging in aanmerking komen.

3. De toepassingsmogelijkheden

De resultaten van het institutioneel onderzoek, neergelegd in het RIO, worden daarna verwerkt in een wettelijk voorgeschreven selectie-instrument: de selectielijst, in PIVOT-termen het *basiselectiedocument* (BSD). De selectielijst is een lijst van handelingen die elk voorzien zijn van de waardering *bewaren* of *vernietigen*. De selectielijst volgt uit de beschrijving van het RIO. In overleg met de betreffende instelling(en) wordt aan de hand van deze selectielijst bezien welke gegevensbestanden 'voor de eeuwigheid' geselecteerd moeten worden en uiteindelijk overgebracht worden naar de Rijksarchiefdienst. De ontwerp-se-

lectielijst wordt ter inzage gelegd bij verscheidene instanties en de zorgdrager (zorgdragers) biedt (bieden) de ontwerp-selectielijst aan aan de minister van OCenW. De definitieve selectielijst wordt vastgesteld door de zorgdrager(s) in kwestie en de minister/staatssecretaris van OCenW.

Wanneer de inhaaloperatie eenmaal voltooid is, zijn we er nog niet. In de toekomst moet worden voorkomen dat nieuwe achterstanden ontstaan bij selectie en overbrenging van gegevensbestanden. Om de toepassingsmogelijkheden van het institutioneel onderzoek ook voor de toekomst te kunnen garanderen, is het daarom noodzakelijk om ontwikkelingen in taken, handelingen en organisatie van de overheid, alsmede de grondslag van die taken en handelingen bij te houden. De verantwoordelijkheid hiervoor ligt bij de zorgdrager(s). Het RIO en het BSD kunnen worden gebruikt als basis voor de ontwikkeling van een Structureel Documentair Informatieplan (SDI - ordeningsplan), teneinde het beheer van de gegevensbestanden die de Rijksarchiefdienst na 20 jaar verwerft en het beheer van de gegevensbestanden bij de verantwoordelijke organen zelf te verbeteren.

Zo kan in samenwerking met de betreffende organen worden voorkomen dat zich in de toekomst nieuwe, onbeheersbare stuwmeren van archief en andere gegevensbestanden zullen vormen.

4. Volumevermindering archieven en vergroting opslagcapaciteit

Ook op deze terreinen is PIVOT werkzaam. Volumevermindering kan voor bepaalde archieven worden bereikt door middel van substitutie: het overzetten van de informatie op een andere drager, bijvoorbeeld microfilm, microfiches en in de toekomst wellicht beeldplaat. Inmiddels is uitbreiding van de opslagcapaciteit met ca. 25 km van bestaande depots in het Algemeen Rijksarchief gerealiseerd door de installatie van verrijdbare stellingen (compactus).

Gewapend met de opgedane ervaring zal PIVOT ook over deze kwesties de Rijksorganen kunnen adviseren, die daarmee bij het moderne gegevensbeheer weer hun voordeel kunnen doen.

Algemeen Rijksarchief / PIVOT, 's-Gravenhage, juni 1995

Inhoudsopgave

Project Invoering Verkorting Overbrengingstermijn	iii
Inhoudsopgave	vii
Inleiding	1
A. CONTEXT	3
1. Afbakening	4
1.1 Omschrijving van het beleidsterrein	4
1.2 Aangrenzende beleidsterreinen	4
1.3 Handelingen	5
1.4 Afbakening in de tijd	5
2. Ontwikkelingen op het beleidsterrein <i>Internationale rechtshulp in strafzaken</i>	7
2.1 Internationale criminaliteit	7
2.2 Generaties rechtshulpinstrumenten	7
2.3 Internationale strafrechtelijke samenwerking	8
2.4 Belangenafweging	11
2.5 Lagere uitvoeringsinstanties	12
2.6 Binnenland: beleidsvorming en -uitvoering	12
3. Schets van de verschillende rechtshulpinstrumenten	14
3.1 Algemene opmerkingen	14
3.2 Kleine rechtshulp	15
3.2.1 Omschrijving	15
3.2.2 Voornaamste verdragen en wetten	16
3.2.3 Procedures in het kort	17
3.3 Uitlevering	18
3.3.1 Omschrijving	18
3.3.2 Voornaamste verdragen en wetten	18
3.3.3 Procedures in het kort	20
3.4 Overdracht/overname van strafvervolging	21
3.4.1 Omschrijving	21
3.4.2 Voornaamste verdragen en wetten	21
3.4.3 Procedures in het kort	23
3.5 Overdracht/overname van de tenuitvoerlegging van strafvonnissen	23
3.5.1 Omschrijving	23
3.5.2 Voornaamste verdragen en wetten	24
3.5.3 Procedures in het kort	24
3.6 Internationale ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel	26
3.6.1 Omschrijving	26
3.6.2 Voornaamste verdragen en wetten	26
3.6.3 Procedures in het kort	27
4. Overzicht van de actoren handelend binnen het beleidsterrein <i>Internationale rechtshulp in strafzaken</i>	28

B.	HANDELINGEN	32
5.	Algemene handelingen	33
5.1	Nationaal.....	33
5.2	Internationaal	37
6.	Handelingen op het gebied van de kleine rechtshulp	38
6.1	Nederland als verzoekende staat.....	38
6.2	Nederland als aangezochte staat	39
6.3	Overige handelingen.....	41
7.	Handelingen op het gebied van de uitlevering	43
7.1	Nederland als verzoekende staat.....	43
7.2	Nederland als aangezochte staat	45
8.	Handelingen op het gebied van de overdracht/overname van strafvervolgging.....	48
8.1	Nederland als verzoekende staat.....	48
8.2	Nederland als aangezochte staat	50
9.	Handelingen op het gebied van de overdracht/overname van de tenuitvoerlegging van strafvonnissen	51
9.1	Nederland als staat van veroordeling.....	51
9.2	Nederland als staat van tenuitvoerlegging.....	53
9.3	Overige handelingen: Nederland als verzoekende staat	56
9.4	Overige handelingen: Nederland als aangezochte staat.....	57
10.	Handelingen op het gebied van de internationale ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel	58
10.1	Nederland als verzoekende staat.....	58
10.2	Nederland als aangezochte staat	58
C.	BIJLAGEN	60
Bijlage 1	Chronologisch overzicht van geraadpleegde verdragen, wetten en andere regelgeving	61
	A. Verdragen.....	61
	B. Nationale wet- en regelgeving	73
	C. Richtlijnen en circulaires	76
	D. Instellingsbeschikking.....	77
Bijlage 2	Overzicht van geraadpleegde bronnen en literatuur	78
Bijlage 3	Overzicht van geïnterviewde personen.....	80
Bijlage 4	Lijst van afkortingen.....	81
Noten.....		82

Inleiding

Dit Rapport Institutioneel Onderzoek (RIO) vloeit voort uit het op 20 december 1991 gesloten convenant tussen de secretaris-generaal van het ministerie van Justitie en de Algemeen Rijksarchivaris betreffende de overdracht van de na 1940 gevormde archieven. In dit convenant zijn onder meer afspraken gemaakt over het verrichten van institutioneel onderzoek.

In dit rapport worden de handelingen van de overheidsorganen op het gebied van de internationale rechtshulp in strafzaken op een rij gezet en geplaatst in de context van de ontwikkelingen op dit terrein. Dit laatste, in combinatie met de weergave van een aantal inhoudelijke en organisatorische aspecten, is noodzakelijk om uiteindelijk - in de fase van het opstellen van het op dit rapport gebaseerde basisselectiedocument (BSD) - de geformuleerde handelingen te kunnen waarderen en daarmee te bepalen wat er met de uit die handelingen voortvloeiende neerslag dient te gebeuren (bewaren of vernietigen).

Met het bovenstaande is de insteek van dit rapport geschetst: het geeft een beeld van het handelen van de overheidsorganen op het beleidsterrein *Internationale rechtshulp in strafzaken* en beschrijft welke (institutionele) ontwikkelingen zich op dit gebied hebben voorgedaan. Dit geeft tegelijk ook de opzettelijke beperking van dit document aan: het is geen alomvattend juridisch overzicht. De wet- en regelgeving op het beleidsterrein wordt voor een groot gedeelte beheerst door voorwaarden, rechtsgevolgen, enz. De complexiteit van de materie en de aard van dit rapport laten een uitputtende behandeling daarvan niet toe. Daarentegen is er veel plaats ingeruimd voor de procedures, die duidelijke handelingen opleveren.

De indeling van dit rapport is als volgt. In het contextgedeelte zal eerst de plaats van het beleidsterrein worden afgebakend ten opzichte van andere beleidsterreinen (hoofdstuk 1) en zullen de belangrijkste ontwikkelingen worden geschetst (hoofdstuk 2). Vervolgens komen de verschillende rechtshulpinstrumenten afzonderlijk aan bod, waarbij met name ook de belangrijkste wet- en regelgeving zal worden genoemd en de procedures in grote lijnen worden aangegeven. Het contextgedeelte besluit met een overzicht van de overheidsactoren die op het beleidsterrein de bevoegdheid hebben om een bepaalde handeling te verrichten. Het tweede gedeelte van het rapport bevat een opsomming van de handelingen zoals die voornamelijk zijn gedestilleerd uit wet- en regelgeving. Na een serie algemene handelingen worden per rechtshulpinstrument handelingen geformuleerd, waarin de verschillende procedures herkenbaar zijn terug te vinden.

De handelingen worden beschreven in zogenoemde *handelingenblokken*. Een dergelijk blok ziet er als volgt uit:

(nr.)	Dit is het volgnummer van de handeling. Dit nummer is uniek voor de betreffende handeling. Het komt terug in het basisselectiedocument (BSD).
Actor	Hier staat het orgaan dat formeel verantwoordelijk is voor de uitvoering van de handeling. Het heeft de bevoegdheid tot het zelfstandig verrichten van handelingen op grond van attributie of delegatie.
Handeling	Dit is een complex van activiteiten die een actor verricht ter vervulling van een taak of op grond van een bevoegdheid. In de praktijk komt een handeling vaak overeen met een procedure of een werkproces.
Periode	Hier staat het tijdvak vermeld waarin de handeling wordt verricht. Wanneer er geen

	eindjaar staat vermeld, wordt de handeling op het moment van het verschijnen van het rapport nog steeds uitgevoerd.
Grondslag	Dit is de wettelijke basis op grond waarvan de actor de handeling verricht. Wanneer er geen wettelijke grondslag voor een handeling bestaat, kan de <i>bron</i> worden genoemd waarin de betreffende handeling staat vermeld.
Product	Hier staat het product vermeld waarin de handeling resulteert of zou moeten resulteren. De gegeven opsommingen van producten zijn niet altijd uitputtend. Vaak wordt volstaan met een algemeen omschreven voorbeeld.
Opmerking	Hier wordt aanvullende informatie gegeven die met het oog op de handeling van belang is of kan zijn.

Het rapport besluit met een aantal bijlagen. De eerste (zeer uitgebreide, maar niet de pretentie van volledigheid voerende) bijlage maakt het mogelijk om te zien welke regelgeving voor het beleidsterrein relevant is en voor welke periode die geldt. Hieruit kan ook per individueel verdrag worden afgelezen wat de werkingsduur ervan is (geweest); dit zal dan ook niet in de handelingenblokken achter elk verdrag worden aangegeven. De overige bijlagen spreken voor zich.

A. CONTEXT

1. Afbakening

1.1 Omschrijving van het beleidsterrein

Internationale rechtshulp in strafzaken is een beleidsterrein waarmee wordt beoogd vorm en samenhang te geven aan het beleid van de Nederlandse Rijksoverheid gericht op optimalisering van de interstatelijke justitiële samenwerking op het gebied van de preventie en bestrijding van de internationale criminaliteit, alsmede aan de tenuitvoerlegging van dat beleid.

Deze doelstelling krijgt gestalte door (beleids)overleg over en hantering van verschillende rechtshulpinstrumenten, te weten:

- kleine rechtshulp¹;
- uitlevering;
- overdracht/overname van strafvervolgning;
- overdracht/overname van tenuitvoerlegging van strafvonnissen (strafexecutie);
- internationale ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel.²

Hierbij gaat het om vormen van samenwerking met *justitiële autoriteiten* van andere staten met betrekking tot *strafrechtelijke* zaken.

1.2 Aangrenzende beleidsterreinen

Het beleidsterrein *Internationale rechtshulp in strafzaken* heeft raakvlakken met verschillende andere beleidsterreinen.

De internationale dimensie van de interstatelijke rechtshulp heeft implicaties voor het beleidsterrein *Buitenlandse Zaken*³: de minister van Buitenlandse Zaken vervult zowel politiek als protocollair en facilitair een (coördinerende) rol.

De internationale oriëntatie heeft ook direct te maken met *Koninkrijkszaken*.⁴ Niet alle rechtshulpverdragen met andere staten gelden (al meteen) voor het hele Koninkrijk.⁵ Voor de onderlinge rechtshulpverhoudingen binnen het Koninkrijk moet worden teruggevallen op de artikelen 36 en 40 van het Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden⁶, aangezien de Koninkrijkslanden ten opzichte van elkaar niet als vreemde staten zijn aan te merken. In dit rapport wordt alleen gekeken naar de wetten en verdragen die van kracht zijn voor het Europese deel van het Koninkrijk.

Ook het verdragsrecht⁷ is bij de internationale rechtshulp van groot belang. Enkele kernpunten illustreren dit. De beginselen van vertrouwen⁸ en wederkerigheid vormen een noodzakelijke voorwaarde wil er sprake kunnen zijn van het sluiten van een verdrag tussen twee staten. Verder gaat verdrag boven wet (artt. 93 en 94 GW). Een verdrag kan bovendien pas in werking treden na (voorafgaande) parlementaire goedkeuring. Deze wordt uitdrukkelijk of stilzwijgend verleend.⁹ De mogelijkheid van stilzwijgende goedkeuring door de Staten-Generaal is er de oorzaak van dat er voor lang niet alle verdragen goedkeuringswetten zijn.¹⁰ Voor wat betreft de relatie tussen de inhoud van verdragen en die van nationale wetgeving kan in heel algemene termen het volgende worden opgemerkt. In de verdragen ligt het accent op de voorwaarden en rechtsgevolgen, alsmede de procedurele kaders, terwijl de procedures zelf in de nationale wetgeving worden geregeld.

De internationale rechtshulp in strafzaken moet duidelijk worden onderscheiden van andere vormen van rechtshulp, zoals die voorkomen op andere beleidsterreinen. De internationale rechtsbijstand (ook wel *internationale rechtshulp* of *consulaire bijstand* genoemd), de belangenbehartiging van Nederlanders in buitenlandse gevangenissen, behoort tot de competentie van de minister van Buitenlandse Zaken.¹¹ De term *rechtshulp*, *sec*, wordt gewoonlijk in de rechtspleging gebruikt voor het recht van burgers op juridische bijstand in civiele en strafrechtelijke processen en in geschillen met de overheid.¹²

Op het beleidsterrein *Internationale rechtshulp in strafzaken* speelt de rechterlijke macht (met name het Openbaar Ministerie) een belangrijke rol. Ook de politie kan op dit beleidsterrein handelend optreden. Over de beleidsterreinen *Rechterlijke macht* en *Politie* zijn reeds PIVOT-rapporten verschenen¹³, maar handelingen van deze actoren in relatie tot de internationale rechtshulp komen in dit rapport wel in beeld, aangezien anders een wezenlijk deel zou ontbreken.

Worden de rechtshulpinstrumenten afzonderlijk bekeken, dan zijn er per instrument ook raakvlakken met andere beleidsterreinen te onderkennen. Aangezien het daarbij niet gaat om raakvlakken met het beleidsterrein *Internationale rechtshulp in strafzaken* als geheel, zullen raakpunten met de afzonderlijke rechtshulpinstrumenten worden genoemd in het hoofdstuk met een schets van de verschillende rechtshulpfiguren (hoofdstuk 3).

1.3 Handelingen

Een van de kenmerken van het beleidsterrein *Internationale rechtshulp in strafzaken* is de zeer grote rol die de voorwaarden en rechtsgevolgen spelen in wetten en verdragen terzake. Voordat een bepaald rechtshulpinstrument mag worden toegepast, moet worden gezien of aan de voorwaarden is voldaan en ook dient te worden nagegaan welke rechtsgevolgen aan die toepassing zijn verbonden.

Het maken van afspraken over voorwaarden en rechtsgevolgen is een kwestie van beleid. Voor dit rapport betekent dit dat een essentieel onderdeel, namelijk de beleidsvorming, is vervat in enkele algemene handelingen betreffende de totstandkoming van beleid, wetten en verdragen. Hierbij komt nog dat het beleidsterrein *Internationale rechtshulp in strafzaken* een overzichtelijk beleidsterrein is, zonder complexe organisatorische structuren, terwijl het verder ook nog een vrij constante ontwikkeling kent, zonder zeer ingrijpende veranderingen. De beleidsvorming en -uitvoering heeft zich voornamelijk binnen de bestaande kaders voltrokken. In dit rapport ligt de nadruk voor wat betreft de handelingen op de voor de verschillende rechtshulpinstrumenten ontwikkelde procedures (waarin overigens de toetsing aan de gemaakte afspraken betreffende voorwaarden en rechtsgevolgen een belangrijke plaats inneemt).

Vanouds heeft het beleidsterrein *Internationale rechtshulp in strafzaken* ook betrekking op aangelegenheden van strafrechtelijke aard waarbij vreemde militairen zijn betrokken. Het betreft met name handelingen voortvloeiend uit het NAVO-statusverdrag.¹⁴ Deze handelingen zullen waar van toepassing apart worden vermeld, aangezien genoemd verdrag dateert van voor de totstandkoming van de modernere rechtshulpinstrumenten en omdat de procedures van het statusverdrag afwijken van die van de modernere verdragen.

1.4 Afbakening in de tijd

Als vroegste aanvangsjaar van de handelingen is 1945 aangehouden, het jaar waarmee de PIVOT-rapporten in het algemeen beginnen. Dit betekent niet dat er voor dat jaar geen handelingen op het gebied van de internationale rechtshulp in strafzaken waren. Integendeel. De handelingen betreffende uitlevering en kleine rechtshulp dateren al van voor het begin van de 20^e eeuw. De destijds tot stand gebrachte verdragen bleven van kracht tot ver na 1945 en dienen derhalve als grondslag meegenomen te worden.

2. Ontwikkelingen op het beleidsterrein *Internationale rechtshulp in strafzaken*

Bepalende factor voor alle ontwikkelingen die verband houden met de internationale rechtshulp, is de internationalisering van de samenleving, die zich met name na de Tweede Wereldoorlog heeft voorgedaan. Door enerzijds de oprichting van regionale (Benelux - 1948, Raad van Europa - 1949, EEG - 1957) en mondiale (Verenigde Naties - 1945) politiek-economische fora en anderzijds de voortgang van de techniek (vervoer, communicatie, automatisering) is de internationale samenleving steeds meer toegegroeid naar wat wel een *global village* wordt genoemd. Deze ontwikkeling heeft ertoe geleid dat ook het Nederlandse beleid inzake de internationale rechtshulp in strafzaken opereert in een steeds sterker wordend internationaal krachtenveld. In de volgende paragrafen zal hierop worden ingegaan door te letten op de internationalisering van de criminaliteit, de ontwikkeling van de verschillende rechtshulpinstrumenten en de intensivering van de internationale strafrechtelijke samenwerking. Hierbij zal ook aandacht worden besteed aan de bescherming van de diverse belangen die bij de internationale rechtshulp meespelen.

2.1 Internationale criminaliteit

Door de internationalisering van de maatschappij - nog versterkt door het wegvallen van de Europese binnengrenzen (per 1 januari 1993 de interne markt, met een vrij verkeer van goederen, diensten en kapitaal; in Schengen-verband ook vrij verkeer van personen, 1995) - is ook de criminaliteit steeds minder aan grenzen gebonden. Daarnaast en in samenhang daarmee spelen nog een aantal factoren mee, zoals de schaalvergroting in de internationale criminaliteit, de toegenomen professionalisering en organisatiegraad en de verlegging van de aandacht naar terreinen als verdovende middelen en financieel-economische fraude (witwassen). Ten slotte bedient de internationale criminaliteit zich van de modernste technische middelen, die al evenmin een belemmering vinden in nationale grenzen.

Bovenstaande punten noopten en nopen tot een differentiatie van instrumenten van strafrechtelijke samenwerking en tot internationale afstemming. Deze aspecten komen hierna aan de orde.

2.2 Generaties rechtshulpinstrumenten

Als wordt gekeken naar de anciënniteit van de verschillende rechtshulpinstrumenten, dan valt op dat daarin verschillende generaties kunnen worden onderscheiden. De **uitlevering** heeft de oudste papieren: al aan het eind van de negentiende eeuw sloot Nederland bilaterale uitleveringsverdragen. In de meeste van die verdragen stonden bepalingen betreffende bepaalde vormen van kleine rechtshulp, meestal ten dienste van de uitlevering, maar pas in 1967 kreeg de **kleine rechtshulp** een volwaardige, autonome plaats naast de uitlevering. Vóór 1967 vonden er wel degelijk, zelfs frequent, rechtshulpcontacten plaats, maar door het ontbreken van een wettelijke processuele basis kon die kleine rechtshulp enkel worden verleend indien en voorzover er sprake was van vrijwilligheid aan de kant van degene aan wie door de Nederlandse autoriteiten om medewerking werd verzocht; processuele dwang kon voor inwilliging van een rechtshulpverzoek niet worden toegepast.¹⁵

In 1967 werden verder ook nog het Europees Verdrag aangaande de wederzijdse rechtshulp in strafzaken (opgesteld in 1959) en het Benelux-verdrag aangaande de uitlevering en de rechtshulp in strafzaken (getekend in 1962) goedgekeurd en werd Titel X van het Wetboek van Strafvordering ingevoerd, dat op nationaal niveau voorzag in de verlening van kleine rechtshulp.

Ondertussen kwamen vanuit de behoefte van enerzijds rechtshandhaving en anderzijds bescherming van verdachten/veroordeelden enkele geheel nieuwe vormen van internationale rechtshulp tot ontwikkeling: **overname/overdracht strafvervolg**ing en **overname/overdracht van strafexecutie**. Tussen 1964 en 1974 kwamen op dat gebied verschillende verdragen tot stand (bijvoorbeeld het Europees Verdrag inzake het toezicht op voorwaardelijk veroordeelden en voorwaardelijk invrijheidgestelden en het Europees Verdrag betreffende de overdracht van strafvervolg(ing)). Pas in de tweede helft van de jaren '80 werd middels nationale wetgeving uitvoering gegeven aan deze verdragen, onder meer middels de Wet overdracht tenuitvoerlegging strafvonnissen (WOTS).

De evolutie van de internationale criminaliteit, met steeds meer financiële fraude (onder andere witwassen), heeft ertoe geleid dat ook tegen deze nieuwere vormen adequate strafrechtelijke middelen moesten worden ingezet. Een oplossing is gevonden in het financieel 'terugpakken' door **ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel** (plukze-wetgeving). Dit is in de jaren '90 geregeld in zowel bilaterale en multilaterale verdragen als in de nationale wetgeving (op basis van de nationale *plukze*-wetgeving - Stb. 1993, 11).

De **politiële informatie-uitwisseling** werd en wordt nog steeds gezien als vorm van kleine rechtshulp. Sinds de Schengen-uitvoeringsovereenkomst, waarin deze vorm van rechtshulp werd gecodificeerd, wordt de politie informatie-uitwisseling echter steeds meer als aparte rechtshulpvariant gezien. Het belang van de politie informatie-uitwisseling zal steeds verder toenemen, op grond waarvan zeker ook nadere regelgeving en voorlichting tot stand zullen worden gebracht.

2.3 Internationale strafrechtelijke samenwerking

Internationale strafrechtelijke samenwerking is lang vrijwel onmogelijk geweest, doordat staten sterk vasthielden aan het territorialiteitsbeginsel (jurisdictie op eigen grondgebied). Incidentele samenwerking vond plaats op basis van de zogenoemde *comitas gentium* (interstatelijke beleefdheid). Pas toen de internationalisering vorm begon te krijgen, werd overgegaan op berekenbaarder samenwerking in de vorm van verdragen. Het sluiten van de verdragen was tot de Tweede Wereldoorlog een bilaterale aangelegenheid. Pas met de opkomst van internationale verbanden kwamen er ook multilaterale verdragen tot stand.

Het Nederlandse beleid ten aanzien van de internationale rechtshulp in strafzaken is sindsdien sterk verbonden aan de verdragen die in het kader van de verschillende platforms tot stand zijn gekomen.

Nederland is als een van de weinige landen partij bij alle belangrijke rechtshulpverdragen. De ontwikkelingen op de verschillende podia lopen echter niet synchroon, hetgeen tot gevolg heeft dat Nederland naar gelang van het forum 'een andere pet moet opzetten'. Er zijn echter ontwikkelingen die gaan in de richting van meer eenheid. In de eerste plaats beïnvloeden de activiteiten en de resultaten van het ene forum die van het andere. In de tweede plaats groeien de internationale organisaties naar nieuwe rollen toe. Om deze lijn te kunnen volgen, wordt hierna aangegeven hoe de internationale samenwerking op het gebied van de internationale rechtshulp in strafzaken in de loop der decennia gestalte heeft gekregen.

Het is in het kader van de Raad van Europa dat de meeste en tot dusverre meest toonaangevende verdragen voor de internationale rechtshulp zijn ontstaan. Deze vloeien voort uit de doelstellingen van de Raad, namelijk het bevorderen van een grotere Europese eenheid en van het naleven van de rechten van de mens¹⁶, alsmede het handhaven van het beginsel van een democratische rechtsstaat en het verwezenlijken van economische en sociale vooruitgang. Te noemen zijn het Europees Verdrag betreffende uitlevering (1957), met aanvullende protocollen, het Europees Verdrag aangaande de wederzijdse rechtshulp in strafzaken (1959),

met aanvullend protocol, het Europees Verdrag betreffende de overdracht van strafvervolging (1972), het Europees Verdrag inzake het toezicht op voorwaardelijk veroordeelden of voorwaardelijk in vrijheid gestelden (1964), het Europees Verdrag inzake de internationale geldigheid van strafvonnissen (1970), het Verdrag inzake de overbrenging van gevonnisse personen (1983) en de Overeenkomst inzake het witwassen, de opsporing, de inbeslagneming en de confiscatie van opbrengsten van misdrijven (1990). De inwerkingtreding van deze verdragen voor Nederland heeft overigens in het algemeen vele jaren op zich laten wachten.

Ongeveer parallel aan de verdragen van de Raad van Europa, in de meeste gevallen enkele jaren erna, werd een aantal gelijksoortige verdragen in Benelux-verband in het leven geroepen. Voor de onderlinge relatie tussen Nederland, België en Luxemburg zijn in plaats van de Europese verdragen de desbetreffende Benelux-verdragen van toepassing. De belangrijkste verdragen in dit verband zijn: het Benelux-verdrag aangaande de uitlevering en rechtshulp in strafzaken (1967), het Benelux-verdrag inzake de tenuitvoerlegging van rechterlijke beslissingen in strafzaken (1969) en het Benelux-verdrag inzake het overnemen van strafvervolgingen (1974). De twee laatstgenoemde verdragen zijn echter nooit in werking getreden (niet door het benodigde aantal partijen goedgekeurd), onder andere doordat zij in verhouding tot de Europese verdragen te weinig onderscheidend waren.

Een derde forum waarop verdragen op het gebied van de internationale rechtshulp in strafzaken werden gecreëerd, is dat van de Europese Gemeenschappen. In de loop der tijd is de Raad van Europa zodanig uitgebreid dat de voor verdragen vereiste verwantschap op onder andere politiek, sociaal en economisch terrein steeds minder, of in ieder geval steeds trager, te realiseren werd. Daarentegen zijn de vanouds op economische samenwerking gerichte lidstaten ook op andere gebieden steeds meer naar elkaar toegegroeid. Geleidelijk zijn de Europese Gemeenschappen begonnen de leidende rol van de Europese Raad op het gebied van de internationale rechtshulp over te nemen. Een eerste aanzet daartoe vormen de overeenkomsten die in het kader van deze Gemeenschappen zijn gesloten. Deze hebben als uitgangspunt nog steeds de verdragen van de Raad van Europa en vullen deze aan. Voorbeelden zijn de Overeenkomst betreffende de toepassing van het Europees Verdrag tot bestrijding van terrorisme (1979), de Overeenkomst betreffende de toepassing van het Verdrag inzake de overbrenging van gevonnisse personen (1987), de Overeenkomst betreffende de toepassing van het beginsel *ne bis in idem* (1987) en het Verdrag inzake de tenuitvoerlegging van strafrechtelijke vonnissen (1991). Deze verdragen zijn echter bij gebrek aan goedkeuring door alle lidstaten hooguit in bilateraal verband in werking getreden.

Ondertussen ontstond er binnen de Europese Gemeenschappen een nieuwe groep van staten, die, op hun beurt, zich als voortrekkers van de overige lidstaten manifesteerden. Het zijn de zogenoemde *Schengen-landen* (de Benelux-landen, Frankrijk en de Bondsrepubliek Duitsland; later ook nog een aantal andere landen), genoemd naar de in die plaats gesloten overeenkomst (1985) en uitvoeringsovereenkomst (1990).¹⁷ Het bijzondere van deze overeenkomst, gericht op de geleidelijke afschaffing van de personencontroles aan de binnengrenzen, is dat bijna alle vormen van internationale rechtshulp daarin voorkomen en dat daarin ook de politieke samenwerking een aparte en prominente plaats kreeg toebedeeld. De Schengen-akkoorden zijn in 1995 in werking getreden.

De ontwikkelingen binnen de EG betreffende de justitiële samenwerking hadden intussen niet stilgestaan. Langzaam maar zeker zijn de Europese Gemeenschappen een eigen weg ingeslagen. De basis daarvan is gelegen in het al in 1977 door Frankrijk gelanceerde concept van een *espace judiciaire européen* (Europese rechtsruimte). Lange tijd leidde dit concept een

kwijnend bestaan (het leidde niet tot wezenlijke resultaten), maar aan het eind van de jaren '80 pakte de werkgroep *Justitiële samenwerking*, opgericht in het kader van het intergouvernementele raamwerk van de Europese Politieke Samenwerking¹⁸, het idee weer op. Dit resulteerde onder andere in de totstandkoming van de Overeenkomst tussen de lidstaten van de Europese Gemeenschappen betreffende de vereenvoudiging en de modernisering van de wijze van toezending van uitleveringsverzoeken (1989).

Op 7 februari 1992 kwam het Verdrag van Maastricht¹⁹ tot stand. Titel VI van dit verdrag behelst de samenwerking tussen de lidstaten op het gebied van justitie en binnenlandse zaken (de zogenoemde *derde pijler* van de bij het verdrag opgerichte Europese Unie). Het feit dat in artikel K.1.7 wordt gesteld dat de justitiële samenwerking in strafzaken als een aangelegenheid van gemeenschappelijk belang wordt beschouwd, duidt erop dat dit onderwerp een belangrijke en zelfstandige plaats is gaan innemen in het communautaire denken. Maastricht heeft aan het overleg over de strafrechtelijke samenwerking een institutioneel kader gegeven, dat voorheen ontbrak.

Eind 1993 heeft de JBZ-Raad (de EU-ministers van Justitie en Buitenlandse Zaken) een actieplan goedgekeurd betreffende de justitiële samenwerking. Dit plan vormde de basis voor de onderhandelingen voor een overeenkomst in het kader van de derde pijler ter optimalisering van het bestaande uitleveringsverdrag van de Raad van Europa. Deze besprekingen hebben geresulteerd in twee uitleveringsovereenkomsten, eerst een voor de vereenvoudigde procedure (1995) en vervolgens een voor de bestaande, formele procedure (1996), die beide in 2000 de parlementaire goedkeuring van Nederland hebben verkregen. Inmiddels is er in 2000 een EU-rechtshulpverdrag ondertekend.

Medio 1997 werd het Verdrag van Amsterdam opgesteld. In het kader van een *ruimte van vrijheid, veiligheid en rechtvaardigheid* wordt de justitiële samenwerking nog verder versterkt, onder andere door incorporatie van het Schengen-acquis in het EG-Verdrag en versterking van de rol van het Europese Hof van Justitie. Ook is in dit verdrag afgesproken dat er binnen vijf jaar besluiten moeten worden genomen over uitbreiding van de taken en bevoegdheden van Europol (niet meer alleen voor uitwisseling van gegevens, maar ook voor gegevensanalyse en opsporing).

In 1998 is binnen de EU het Europees Justitieel Netwerk opgericht.²⁰ Het betreft een netwerk(overleg) van nationale justitiële contactpunten op het gebied van de internationale rechtshulp, waarin namens Nederland het Bureau Internationale Rechtshulp in Strafzaken (BIRS) en het Landelijk Parket van het Openbaar Ministerie deelnemen.

Een belangrijke verdere stap in het kader van de EU-samenwerking op het gebied van justitie en politie was de EU-topconferentie in het Finse Tampere in oktober 1999. In de lijn van de ontwikkelingen in de daaraan voorafgaande jaren was een van de onderwerpen een gemeenschappelijke Europese rechtsorde, waarbij op strafrechtelijk gebied gekomen moet worden tot wederzijdse erkenning van rechterlijke uitspraken. In dat kader werd ook al gesproken over een Europees wetboek van strafrecht en strafvordering en een Europees stelsel van opsporing en vervolging van strafbare feiten. De Europese strijd tegen de criminaliteit wordt geïntensiveerd door versterking van Europol en de instelling van gezamenlijke onderzoeksteams (*joint teams*) ter bestrijding van drugscriminaliteit, mensensmokkel en witwaspraktijken²¹. Weliswaar komt er (nog) geen Europees Openbaar Ministerie, maar via de mogelijke totstandkoming van *Eurojust* wordt er wel een nieuw netwerk van nationale vervolgingsautoriteiten in het leven geroepen. Ten slotte is op de top besloten dat er een

Europees Handvest voor grondrechten moet komen. Nadere uitwerking van de Tampere-afspraken vormt een speerpunt binnen de departementsdirecties die het aangaat.²²

Concluderend kan worden gesteld dat met name in EU-verband de ontwikkelingen op het gebied van de strafrechtelijke samenwerking de afgelopen jaren heel hard zijn gegaan. De gevolgen hiervan voor het Nederlandse beleid en de Nederlandse wetgeving op het gebied van de internationale rechtshulp in strafzaken zijn afhankelijk van de besprekingen over bovengenoemde onderwerpen.

Naast deze verdieping van de samenwerking op West-Europees niveau is er nog een belangrijke ontwikkeling gaande op het gebied van de internationale rechtshulp, namelijk een uitbreiding van de rechtshulpcontacten met andere landen. Vooral in Oost-Europa en Azië groeit het aantal economisch goed ontwikkelde landen, waardoor de criminaliteit naar nieuwe regio's expandeert, hetgeen effecten heeft op de nationale samenlevingen binnen West-Europa. Dit noodzaakt tot (incidentele) samenwerking met een toenemend aantal landen, ook als daarmee geen of slechts zeer lichte politieke banden worden onderhouden²³, waarbij wel zal worden gewaakt voor handhaving van de EVRM-normen inzake rechtszekerheid, rechtsbescherming en rechtsgelijkheid.²⁴

2.4 Belangenafweging

Het Nederlandse beleid inzake de internationale rechtshulp in strafzaken is en wordt sterk bepaald door de immer durende afweging van belangen die met de strafrechtelijke samenwerking worden nagestreefd. In het kort: er moet een evenwicht worden gevonden tussen enerzijds een efficiënte rechtshandhaving en anderzijds de rechtsbescherming van het individu. In dit kader is een sleutelconcept in de internationale rechtshulp de *goede rechtsbedeling*: in geval tot geval moet worden afgewogen welke staat het meest is aangewezen voor vervolging en berechting van het feit en welke staat het meest voor de executie van een sanctie. Kenmerkend hierbij is dat er veel ruimte is voor beleidskeuzen. Daarbij is het gekozen uitgangspunt met betrekking tot het leidende belang doorslaggevend. Zo kan bestrijding van de criminaliteit en verbetering van de veroordeelde persoon de centrale waarde zijn. Of men kan vinden dat strafrechtelijke middelen niet op maatschappelijke problemen moeten worden toegepast. Ook proceseconomische motieven kunnen de doorslag geven: het op economische wijze gebruikmaken van de schaarse middelen waarover men beschikt. Ten slotte kan het individu centraal worden gesteld, waarbij diens wil sterk meeweegt in de keuze van de plaats van berechting of bestraffing.

In de beleidsvorming rond de internationale rechtshulp in strafzaken zijn de accenten verschillend gelegd, maar zowel de beschermings- als de rechthandavingscomponent heeft zich steeds verder ontwikkeld. Met name in de laatste decennia ligt het accent echter vooral op het optimaliseren van de instrumenten die de effectiviteit van het repressieve systeem verhogen. Beide kanten kunnen aan de hand van enkele voorbeelden worden geïllustreerd:

bescherming van het individu

- humanisering van de strafrechtspleging na de Tweede Wereldoorlog, resocialisatiemogelijkheden in eigen land;
- weigeringsgronden voor het verlenen van bepaalde vormen van rechtshulp steeds meer toegespitst op de bescherming van het individu;
- arrest van het Europese Hof van Justitie in de zaak-Soering²⁵, waardoor artikel 3 (gevaar bij uitlevering voor onderwerping aan onmenselijke of vernederende behandeling) van het EVRM expliciet een factor werd waarmee in de beslissingen

rond het verlenen van rechtshulp rekening moet worden gehouden; ook artikel 6 (inzake strijd met het beginsel van eerlijke berechting: flagrante schending van het EVRM) van dit verdrag kan in dit kader worden ingeroepen;

- onderzoek naar de positie van verdachten en andere belanghebbenden in de internationale strafrechtelijke samenwerking (Commissie-Swart), in opdracht van de minister van Justitie zelf in het kader van de Schengen-overeenkomst;

rechtshandhaving

- uitbreiding van de rechtshulpbetrekkingen;
- verminderd belang van de traditionele weigeringsgronden die betrekking hebben op politieke en fiscale delicten (zie bijvoorbeeld het Europees Verdrag tot bestrijding van terrorisme (1979): uitlevering voor niet meer als politiek aan te merken delicten);
- toename van maatregelen gericht op een expliciet effectief repressief optreden, bijvoorbeeld de internationale ontneming;
- voortgaande doorwerking van het principe *aut dedere aut judicare* (uitleveren of zelf vervolgen)²⁶;
- poging van Nederland in het kader van de onderhandelingen over de Schengen-overeenkomst om te komen tot *actieve overdracht van strafvervolging* (niet alleen het dossier, maar ook de verdachte zelf (gedwongen), kan worden overgebracht naar het land waarvan die verdachte onderdaan is)²⁷.

De internationale samenwerking en de afweging van de diverse belangen zijn onlosmakelijk aan elkaar verbonden. Juist het vinden van een internationaal geaccepteerd evenwicht tussen de verschillende belangen is daarom ook de inzet van de onderhandelingen.

2.5 Lagere uitvoeringsinstanties

Er lijkt zich in de loop der jaren een verschuiving voor te doen bij de uitvoering van rechtshulpverzoeken. Er is internationaal een ontwikkeling gaande om de rol van de ministeries van Justitie waar mogelijk enigszins terug te dringen ten gunste van de parketten. In dit verband wordt ook wel gesproken van een democratisering van de uitvoering.

Dit is in het bijzonder het geval wanneer er steeds meer mogelijkheden worden gecreëerd om rechtshulpverzoeken rechtstreeks te laten lopen tussen de bevoegde rechterlijke of politieke autoriteiten. Deze trend is al geconcretiseerd bij de informatie-uitwisseling en bij andere vormen van internationale rechtshulp, met name als het gaat om overtredingen van de rijtijdenwetgeving. Verder zij in dit verband nog op te merken dat in het recente EU-rechtshulpverdrag een overdracht van strafvervolging rechtstreeks tussen justitiële autoriteiten is voorgesteld.

Een gevolg van deze verlegging naar de lagere niveaus is dat de minister theoretisch weliswaar verantwoordelijk blijft, maar dat die aanspreekbaarheid moeilijker is in te vullen naarmate de uitvoeringspraktijk zich verder van het ministerie afspeelt.

2.6 Binnenland: beleidsvorming en -uitvoering

Halverwege de jaren '90 werd in de landelijke politiek de bestrijding van de internationale criminaliteit, en daarmee ook de internationale strafrechtelijke samenwerking, sterk op de kaart gezet. Daarnaast werd in die periode aan de afhandeling van buitenlandse verzoeken om kleine rechtshulp een hogere prioriteit gegeven. Hierdoor zijn de binnenlandse ontwikkelingen met betrekking tot de internationale rechtshulp in strafzaken in een stroomversnelling gekomen. Zo is de met de internationale rechtshulp belaste afdeling van het ministerie versterkt en wordt er meer geïnvesteerd in de relatie met diverse beleidsdirecties

binnen Justitie om de samenhang tussen nationaal en internationaal beleid beter te kunnen waarborgen.

Verder is ook het overleg met de ketenpartners versterkt. Er vindt regelmatig nationaal driehoeksoverleg plaats tussen het ministerie, het Landelijk Parket en het CRI, waarbij knelpunten worden besproken en procedures op elkaar worden afgestemd. Daarnaast participeert het ministerie in de OM-commissie Internationale Strafrechtelijke Samenwerking (CISS, een beleidsadviesorgaan van het College van Procureurs-Generaal dat ook zaken betreffende de internationale rechtshulp behandelt). Op een wat lager uitvoerend niveau is er het Platform Internationale Rechtshulp, waarin rechtshulppofficieren per parket en het ministerie de praktijk evalueren. Eventueel daaruit voortkomende knelpunten worden in het nationale CISS-niveau besproken. Op het gebied van de internationale ontneming zijn er contacten tot stand gebracht met het BOOM, dat zich richt op de nationale ontneming.

De uitvoeringsstructuur bij het OM is ook aan veranderingen onderhevig. Zo zal het rechtshulpverkeer worden gecentraliseerd. In de toekomst zullen rechtshulpverzoeken niet meer in alle negentien arrondissementsparketten kunnen binnenkomen, maar zullen er acht Regionale Internationale Coördinatiecentra (RIC's) en één Landelijk Internationaal Coördinatiecentrum (ICC) in het leven worden geroepen, die de uitvoering van rechtshulpverzoeken door OM en politie in Nederland gaan coördineren en bewaken; deze centra moeten begin 2001 operationeel zijn.

3. Schets van de verschillende rechtshulpinstrumenten

In dit hoofdstuk wordt in het kort een beeld gegeven van de rechtshulpinstrumenten die op het gebied van de internationale rechtshulp in strafzaken beschikbaar zijn. Na enkele inleidende, op alle rechtshulpinstrumenten betrekking hebbende opmerkingen komen deze instrumenten achtereenvolgens afzonderlijk aan bod, waarbij naast een definitie ook een korte procedureomschrijving wordt gegeven.

3.1 Algemene opmerkingen

Inhoudelijk

De internationale rechtshulp in strafzaken omvat, zoals al eerder aangegeven, de volgende rechtshulpinstrumenten:

- kleine rechtshulp;
- uitlevering;
- overdracht/overname van strafvervolgning;
- overdracht/overname van tenuitvoerlegging van strafvonnissen (strafexecutie);
- internationale ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel.

In de eerste twee gevallen (kleine rechtshulp en uitlevering) is er sprake van *secundaire rechtshulp*: de ene staat verricht ondersteunende handelingen ten behoeve van de strafrechtspleging van de andere staat zonder dat een essentieel deel van het strafproces wordt overgenomen. De overname/overdracht van strafvervolgning en de overname/overdracht van de tenuitvoerlegging van buitenlandse strafvonnissen worden beschouwd als vormen van *primaire rechtshulp*: een staat neemt een essentieel onderdeel van het strafproces over van een andere staat. De laatstgenoemde rechtshulpvariant omvat elementen van kleine rechtshulp, overdracht/overname van strafvervolgning en overdracht/overname van strafexecutie.

Kleine rechtshulp en overdracht/overname van strafvervolgning zijn ondergebracht in het Wetboek van Strafvordering, terwijl uitlevering en overdracht van strafexecutie in afzonderlijke wetten zijn geregeld.

De verdragen en wetten hebben voor alle rechtshulpinstrumenten een aantal onderwerpen min of meer gemeenschappelijk als het gaat om de voorwaarden en rechtsgevolgen.

Zo kan er worden vastgesteld welke delicten aanleiding kunnen zijn tot toepassing van een bepaald rechtshulpinstrument. Dit kan middels een limitatieve opsomming, maar in de nieuwere verdragen en wetten ook via hantering van een strafbedreigingsdrempel. Hiermee hangt samen de gehanteerde norm van de dubbele strafbaarheid: in zowel de verzoekende als de aangezochte staat moet het delict in kwestie strafbaar zijn.

Vast onderdeel is ook dat wordt aangegeven voor welke delicten het rechtshulpinstrument níet kan worden ingeroepen, de imperatieve en facultatieve weigeringsgronden. Het gaat bij de imperatieve weigeringsgronden meestal om politieke, militaire en fiscale delicten en om gegronde vrees voor discriminatoire vervolging bij inwilliging van het verzoek. Ook nationaliteit en verjaring kunnen aanleiding geven tot weigering van rechtshulp.

Daarnaast mag een persoon als gevolg van geboden rechtshulp niet tweemaal voor hetzelfde feit worden veroordeeld als hij al eens voor het desbetreffende feit definitief veroordeeld is geweest (*ne bis in idem*-beginsel).

Bij enkele rechtshulpfiguren is het specialiteitsbeginsel van belang: vervolging of bestraffing wegens feiten begaan vóór het tijdstip van toepassing van het rechtshulpinstrument die niet

direct in verband staan met het feit ten aanzien waarvan de rechtshulp wordt ingeroepen, wordt niet toegestaan. De verzoekende staat kan echter een verzoek tot doorbreking van dit beginsel indienen bij de andere staat, die hiervoor speciaal toestemming dient te verlenen. Hetzelfde gaat op voor het soms voorkomende verbod voor de verzoekende staat tot verderlevering van de betrokken persoon aan een derde staat.

Om de fysieke beschikking te hebben over de persoon in kwestie, kunnen de bevoegde autoriteiten krachtens wet en verdrag overgaan tot het treffen van (dwang)maatregelen, zoals voorlopige aanhouding.

Procedureel

Voor het sluiten van verdragen met andere staten is het van belang dat de staten bereid en in staat zijn elkaar wederzijds rechtshulp te verlenen. Deze wederkerigheid houdt in dat een enkel land zowel verzoekende als aangezochte staat kan zijn. In het hoofdstuk waarin de handelingen worden geformuleerd, zal dit onderscheid uitdrukkelijk worden doorgevoerd, zoals dat overigens ook gebeurt in overzichten van het ministerie.

In verband met de hantering van de termen *verzoekende staat* en *aangezochte staat* moet verder worden opgemerkt dat voor het verlenen van rechtshulp een van een bevoegde autoriteit afkomstig verzoek noodzakelijk is. Alleen het verzoek verleent de aangezochte staat de bevoegdheid om over te gaan tot verlening van de gevraagde rechtshulp. Daarom zal er bij de beschrijving van de handelingen per rechtshulpinstrument steeds ook een handeling met betrekking tot het indienen van een verzoek worden opgenomen. Een antwoord op het verzoek, eventueel met mededeling van resultaten, komt meestal via dezelfde weg terug als het verzoek is ingediend, waarna in voorkomend geval tot tenuitvoerlegging kan worden overgegaan.

3.2 Kleine rechtshulp

3.2.1 Omschrijving

De kleine rechtshulp, vaak ook aangeduid als *wederzijdse rechtshulp* of enkel als *rechtshulp*, is te omschrijven als het verlenen, door een functionaris van justitie en/of politie, van een soort strafprocessuele bijstand op verzoek van buitenlandse autoriteiten ten behoeve van een in hun staat aanhangige strafzaak²⁸. In het licht van het Institutioneel Onderzoek zijn dergelijke verrichtingen veelal te beschouwen als *activiteiten*.

Verzoeken om rechtshulp hebben vaak tot doel het vergaren en overdragen van bewijsmateriaal. Zij kunnen op een breed scala aan verrichtingen betrekking hebben. Artikel 552h, lid 2, Wetboek van Strafvordering, geeft een niet-limitatieve opsomming van mogelijke vormen van kleine rechtshulp:

- het verrichten van handelingen van onderzoek²⁹ of het verlenen van medewerking daaraan³⁰;
- het toezenden van documenten, dossiers of stukken van overtuiging;
- het geven van inlichtingen³¹;
- het betekenen of uitreiken van stukken;
- het doen van aanzeggingen of mededelingen aan derden.

Bovengenoemde lijst is als volgt uit te breiden dan wel te specificeren:

- het in beslag nemen van voorwerpen en documenten;
- het verrichten van huiszoekingen;
- het verhoren van getuigen/verdachten/deskundigen;

- het aftappen van telefoongesprekken;
- het opsporen van goederen en financiële middelen;
- het instellen van een strafrechtelijk financieel onderzoek (sfo) gericht op de bepaling van wederrechtelijk verkregen voordeel;
- het grensoverschrijdend achtervolgen of observeren;
- het tijdelijk overbrengen van gedetineerden, ter confrontatie of tot het afleggen van verklaringen;
- het overleggen van uittreksels uit strafregisters³² of gegevens uit politieregisters;
- het automatisch uitwisselen van mededelingen omtrent veroordelingen³³.

Het aantal verrichtingen dat kan worden aangemerkt als kleine rechtshulp, is hiermee nog steeds niet limitatief weergegeven. Zo kan bij een aanvullend protocol of een nadere overeenkomst de rechtshulpverlening tot weer andere verrichtingen worden uitgebreid. In feite kan de dienstverlening in het kader van de kleine rechtshulp alles omvatten wat de wet niet uitdrukkelijk verbiedt.³⁴

Rechtshulpverzoeken strekkende tot het verrichten van handelingen van onderzoek of het verlenen van medewerking daaraan en het toezenden van documenten, dossiers of stukken van overtuiging (kortom: strekkende tot het verzamelen van bewijsmateriaal) worden gedaan in de vorm van de zogenoemde *rogatoire commissie*, een soort mandaat van de ene autoriteit aan de andere, om in naam van eerstbedoelde een aantal welomlijnde handelingen te verrichten. De overige soorten rechtshulpverzoeken worden in de verdragen niet als zodanig aangeduid.

Titel X van het Wetboek van Strafvordering, die betrekking heeft op inkomende verzoeken om kleine rechtshulp, maakt overigens in het geheel geen onderscheid naar soort verzoek. Daarin wordt de term *rogatoire commissie* niet gebruikt; alleen de term *rechtshulpverzoek* wordt gebezigd. Beslissend is daar alleen het karakter van het delict ten aanzien waarvan het verzoek wordt gedaan, alswel de motieven daarachter of de eventuele gevolgen van de inwilliging ervan.

Nederlandse *verzoeken* om rechtshulp hoeven niet gegrond te zijn op een (rechtshulp)verdrag tussen de verzoekende en de aangezochte staat. Verdragsloze verzoeken worden beheerst door het internationale gewoonterecht en de nationale wetgeving van de betrokken staten. Wel dient er rekening mee te worden gehouden dat voor het toepassen van dwangmiddelen in het kader van een rechtshulpverzoek in de regel wel een verdragsgrond is vereist. Ook bij verzoeken om rechtshulp ter zake van politieke en fiscale delicten bestaat de verdragseis. De *verlening* van kleine rechtshulp is in beginsel niet afhankelijk van het bestaan van een verdrag.

Specifieke raakvlakken met andere beleidsterreinen

Justitiële documentatie
Politie

3.2.2 Voornaamste verdragen en wetten

In een groot aantal oude bilaterale uitleveringsverdragen zijn bepalingen betreffende kleine rechtshulp opgenomen. In 1967 werden in het kader van de Raad van Europa en van de Benelux tot stand gekomen zelfstandige rechtshulpverdragen goedgekeurd:

- Europees Verdrag aangaande de wederzijdse rechtshulp in strafzaken (ERV) (Trb. 1965, 10), plus aanvullend protocol (Trb. 1979, 121);
- Benelux-verdrag aangaande de uitlevering en de rechtshulp in strafzaken (Trb. 1962, 97).

In hetzelfde jaar verkreeg ook de toevoeging van Titel X (Internationale rechtshulp) aan het Wetboek van Strafvordering de parlementaire goedkeuring, middels de Wet houdende aanvulling van het Wetboek van Strafvordering met bepalingen omtrent internationale rechtshulp in strafzaken (Stb. 1967, 140). Met deze regelgeving is het fundament gelegd van de moderne kleine rechtshulp in strafzaken.

Bovengenoemde verdragen bevatten de bepaling dat nieuwe verdragen op het gebied van de wederzijdse rechtshulp tussen de verdragsluitende partijen alleen mogen worden gesloten indien die dienen ter aanvulling en vergemakkelijking van de toepassing van deze verdragen. In dat kader zijn te noemen:

- het verdrag van Witterm inzake het ERV (Trb. 1979, 143);
- de Schengen-uitvoeringsovereenkomst (Trb. 1990, 145); deze overeenkomst is van bijzonder belang omdat daarin de mogelijkheid is geschapen tot rechtstreekse onderlinge contacten tussen de justitiële of politieke autoriteiten.

Enkele andere belangrijke verdragen zijn de rechtshulpverdragen tussen Nederland en -

- Suriname (Trb. 1976, 143) (ook uitleveringsverdrag);
- Verenigde Staten van Amerika (Trb. 1981, 188);
- Australië (Trb. 1989, 13);
- Canada (Trb. 1991, 85).

Het Verdrag inzake verdovende middelen en psychotrope stoffen bevat bepalingen inzake kleine rechtshulp die gelden wanneer er tussen twee bij dat verdrag aangesloten landen geen kleine-rechtshulpverdrag bestaat.

Voor wat betreft Titel X van het Wetboek van Strafvordering dient nog te worden opgemerkt dat deze alleen van toepassing is - aldus art. 552h - voorzover voor de afdoening van verzoeken niet is voorzien in het bepaalde bij of krachtens andere wetten. Met andere woorden: een *lex specialis* zet de algemene rechtshulpregel opzij. Als voorbeelden van dergelijke wetten zijn te noemen:

- Wet houdende goedkeuring en uitvoering van het NAVO-statusverdrag (Stb. 1953, 438);
- Wet op de justitiële documentatie en de verklaringen omtrent het gedrag (Stb. 1955, 395)³⁵;
- Uitleveringswet 1967 (Stb. 1967, 139)³⁶;
- Wet op de internationale bijstandsverlening bij de heffing van belastingen (Stb. 1986, 249)³⁷.

3.2.3 Procedures in het kort

Nederland als verzoekende staat

Een rechtshulpverzoek wordt opgesteld door een rechterlijke of politieke autoriteit.³⁸ Is er een verdrag, dan bepaalt het verdrag de wijze van indiening van het verzoek. Het verzoek wordt ingediend door de minister van Justitie of door de desbetreffende rechterlijke of politieke autoriteit zelf. Het indienen van een dergelijk verzoek aan een staat waarmee geen

rechtshulpverdrag is gesloten, gebeurt altijd langs diplomatieke weg; de minister van Justitie is dan de formele indiener van het verzoek.

Nederland als aangezochte staat

Titel X van Boek IV van het Wetboek van Strafvordering (de artikelen 552h-552q) geeft aan welke procedure moet worden gevolgd bij het *verlenen* van rechtshulp aan een andere staat.

In het overgrote deel van de gevallen is het de Officier van Justitie, als centrale rechtshulpofficier, die beslist of er gevolg wordt gegeven aan het ingediende verzoek.

De minister van Justitie speelt een andere rol. Komt een verzoek op het ministerie binnen, dan wordt deze eerst onderworpen aan een marginale toetsing (eventueel directe afwijzing, verzoek om aanvullende gegevens, enz.). Daarna wordt het verzoek doorgezonden naar een Officier van Justitie; de minister treedt hierbij coördinerend op. Hij behoudt wel de eindverantwoordelijkheid. De minister kan een aanwijzing geven tot weigering van inwilliging van het rechtshulpverzoek en wanneer er sprake is van verzoek tot het verrichten van een onderzoek naar strafbare feiten van politieke of fiscale aard, dan geeft hij daartoe een machtiging af, na overleg met de minister van Buitenlandse Zaken of Financiën.

Betreft het een aan de politie gericht kleine-rechtshulpverzoek, dan kan de politie dit onder de voorwaarden van art. 552i zelf afdoen³⁹ (waarvan overigens aantekening moet worden gedaan in een register).

Voor wat betreft kleine-rechtshulpverzoeken betrekking hebbend op oorlogsmisdrijven is het volgende op te merken. Rogatoire commissies inzake oorlogsmisdrijven - meestal voor het horen van getuigen - worden sedert 1978 rechtstreeks doorgezonden naar de Landelijke Officier van Justitie belast met de opsporing van oorlogsmisdadigers en andere politieke delinquenten uit de Tweede Wereldoorlog. Voor die tijd werden dergelijke verzoeken aan de procureur-generaal bij het Amsterdams gerechtshof toegezonden.⁴⁰

3.3 Uitlevering

3.3.1 Omschrijving

Uitlevering kan, op basis van artikel 1 van de Uitleveringswet 1967, zoals aangescherpt bij de Wet overdracht tenuitvoerlegging strafvonnis (WOTS) van 10 september 1986, als volgt worden gedefinieerd: de verwijdering van een persoon uit een staat met het doel hem ter beschikking te stellen van de autoriteiten van een andere staat ten behoeve van hetzij een in die staat tegen hem gericht strafrechtelijk onderzoek, hetzij de tenuitvoerlegging van een hem in die staat opgelegde straf of maatregel. Eenvoudiger wordt ook wel gezegd dat iedere vorm van verwijdering met strafrechtelijke oogmerken uitlevering is.⁴¹ Opgemerkt zij nog dat ook uitlevering aan een internationale organisatie, zoals het Joegoslavië-tribunaal, in een aantal gevallen mogelijk is.

Een verzoek tot uitlevering moet altijd op een verdrag zijn gegrond.

Specifieke raakvlakken met andere beleidsterreinen

Vreemdelingenbeleid

3.3.2 Voornaamste verdragen en wetten

Aan het eind van de 19^e en het begin van de 20^e eeuw zijn er veel bilaterale uitleveringsverdragen tot stand gekomen, met name met Europese staten. Kenmerkend is dat deze verdragen zeer sterk met elkaar overeenkomen en structureel dezelfde soorten bepalingen bevatten. Aangezien deze verdragen tot de inwerkingtreding van het Europees uitleveringsverdrag van 1967 van kracht zijn geweest of zelfs nog gelden, kunnen zij niet onvermeld blijven.

De belangrijkste actuelere wets- en verdragsteksten inzake uitlevering zijn de volgende:

- Wet houdende nieuwe regelen betreffende uitlevering en andere vormen van internationale rechtshulp in strafzaken (Uitleveringswet) (Stb. 1967, 139);
- Europees Verdrag betreffende uitlevering (Europees Uitleveringsverdrag, EUV) (Trb. 1965, 9)⁴², met Aanvullende Protocolen;
- Benelux-verdrag aangaande de uitlevering en de rechtshulp in strafzaken (Trb. 1962, 97), met Protocol;
- Overeenkomst tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Bondsrepubliek Duitsland betreffende de aanvulling en het vergemakkelijken van de toepassing van het Europees Verdrag betreffende uitlevering van 13 december 1957 (Trb. 1979, 142);
- uitleveringsverdrag tussen Nederland en
 - * Verenigde Staten van Amerika, met Bijlage (Trb. 1980, 111);
 - * Australië (Trb. 1985, 137);
 - * Canada (Trb. 1989, 169);
- EU-overeenkomsten betreffende de vereenvoudigde procedure (Trb. 1995, 110) en betreffende de bestaande, formele procedure (Trb. 1996, 304).

De bovenstaande teksten zijn specifiek opgesteld met het oog op uitlevering en worden soms aangevuld met bepalingen inzake de kleine rechtshulp. Er zijn daarnaast ook nog verdragen op heel andere terreinen, die echter wel enkele belangrijke algemene uitleveringsbepalingen bevatten. Het betreft onder andere:

- Verdrag tot bestrijding van wederrechtelijke gedragingen gericht tegen de veiligheid van de burgerluchtvaart (Trb. 1971, 218) - art. 8;
- Verdrag tot bestrijding van het wederrechtelijk in zijn macht brengen van luchtvaartuigen (Trb. 1971, 50, Trb. 1973, 158) - art. 8;
- Internationaal Verdrag tegen het nemen van gijzelaars (Trb. 1981, 53) - artt. 9 en 10;
- Enkelvoudig Verdrag inzake verdovende middelen (Trb. 1962, 30, Trb. 1987, 90) - art. 36, alsmede het Protocol tot wijziging van het Enkelvoudig Verdrag inzake verdovende middelen (Trb. 1980, 184) - art. 36;
- Verdrag tegen foltering en andere wrede, onmenselijke of ontorende behandeling of bestraffing (Trb. 1985, 69) - artt. 3 en 8;
- Verdrag van de Verenigde Naties tegen de sluikhandel in verdovende middelen en psychotrope stoffen (Trb. 1990, 94) - art. 6.

In deze verdragen is vastgelegd dat de partijen de in het desbetreffende verdrag beschreven strafbare feiten in hun onderling geldende uitleveringsverdragen zullen opnemen en die feiten zullen beschouwen als uitleveringsdelicten en dat zij in geval van weigering van uitlevering de zaak zullen overdragen. Deze bepalingen hebben, via de goedkeurings- of uitvoeringswetten, daadwerkelijk wijzigingen van de Uitleveringswet 1967 tot gevolg gehad. Het desbetreffende verdrag kan dienen als wettelijke basis voor uitlevering, wanneer een partij de verdragseis stelt.

Op nationaal niveau heeft Nederland de Uitleveringswet van 1875 gehad, die is vervangen door die van 1967. De belangrijkste veranderingen betroffen de instelling van een

afzonderlijke rechterlijke uitspraak over de toelaatbaarheid van de uitlevering (in de oude uitleveringswet was er slechts een advies terzake) en de mogelijkheid tot hantering van een verkorte procedure. De Uitleveringswet van 1967 is ondanks vele wijzigingen procedureel gezien vrijwel onveranderd gebleven. In de voorwaardelijke sfeer was de wijziging, in 1986, van artikel 4 van de Uitleveringswet in het oog springend: Nederlanders kunnen worden uitgeleverd met het oog op vervolging of oplegging van een straf of maatregel, maar de door de andere staat op te leggen straf dient in Nederland ten uitvoer te worden gelegd.⁴³

Op het gebied van de uitlevering is er nog bijzondere regelgeving die geldt als *lex specialis*: de Wet overlevering inzake oorlogsmisdrijven (Stb. 1954, 215) en het NAVO-statusverdrag (Trb. 1953, 10). Uitlevering op grond hiervan staat los van de uitleveringsverdragen en de Uitleveringswet.

In de Wet overlevering inzake oorlogsmisdrijven is gesteld dat vreemdelingen kunnen worden overgeleverd ter berechting inzake misdrijven als bedoeld in de artikelen 8 en 9 van de Wet Oorlogsstrafrecht, indien het feit een ernstige schending oplevert van een van de vier zogenoemde *Rode-Kruisverdragen*.⁴⁴

3.3.3 Procedures in het kort

Nederland als verzoekende staat

Voor de procedure van uitlevering aan Nederland bestaat geen specifiek Nederlandse wetgeving. De verdragen en de wetgeving van de aangezochte staat zijn hierbij maatgevend. De circulaire van de minister van Justitie van 19 augustus 1987 inzake de uitleveringsprocedure geeft een beschrijving van de gang van zaken bij een uitleveringsverzoek van Nederland aan een andere staat. Er bestaan hiervoor twee procedures, een formele en een verkorte. In beide gevallen onderzoekt de Officier van Justitie de opportuniteit en de verdragsrechtelijke en wettelijke mogelijkheden van een uitleveringsverzoek. Bij de formele procedure doet de Officier van Justitie de benodigde stukken toekomen aan de minister van Justitie. Deze dient het schriftelijke verzoek tot uitlevering in bij de minister van de andere verdragspartij. Bij de verkorte procedure verzoekt de Officier van Justitie aan de rechterlijke autoriteiten van de andere staat rechtstreeks om onmiddellijke uitlevering via de verkorte procedure.

Nederland als aangezochte staat

Ook wanneer aan Nederland om uitlevering wordt verzocht, bestaat er een formele en een verkorte procedure. Kern van de formele procedure is dat de rechter van de arrondissementsrechtbank zich uitsprekt over de voorgenomen uitlevering⁴⁵ en dat de minister van Justitie beslist over het al dan niet voldoen aan het verzoek tot uitlevering. Indien de uitlevering niet toelaatbaar wordt verklaard, is de minister gebonden aan die uitspraak. Is de uitlevering wel toelaatbaar, dan is het aan de minister om te beslissen. Die beslissing kan, ondanks de toelaatbaarverklaring, in een aantal gevallen weigering van uitlevering inhouden (vanwege factoren als doodstraf, discriminatoire vervolging, hardheid van de gevolgen van uitlevering, dreigende schending van mensenrechten). De minister heeft hierbij een zekere beleidsvrijheid.

De tweede en, zoals de naam al zegt, kortere procedure is opgenomen in afdeling E (artt. 41-45) van de Uitleveringswet 1967.⁴⁶ Hierbij wordt de toetsing door de arrondissementsrechtbank geheel overgeslagen en is het niet de minister van Justitie, maar de Officier van Justitie die uiteindelijk beslist over de uitlevering. De opgeëiste persoon moet

hiermee wel instemmen middels een verklaring, afgelegd ten overstaan van een rechter-commissaris.

3.4 Overdracht/overname van strafvervolging

3.4.1 Omschrijving

De overdracht van strafvervolging kan als volgt worden omschreven: het toezenden van een strafdossier door de justitiële autoriteiten van de ene staat, altijd door tussenkomst van het ministerie van Justitie, aan die van de andere staat met het verzoek de (verdere) strafvervolging tegen een verdachte over te nemen.⁴⁷

In de verdragen en wetgeving wordt zowel gesproken van *overdracht van strafvervolging* als van *uitlokking van een strafvervolging* (dit laatste betreft het doen van een aangifte beogende uitlokking van een strafvervolging).

Breder gezien kan elke handeling waaruit de bereidheid blijkt om, ten behoeve van de strafvervolging elders, af te zien van een (verdere) vervolging in eigen land, worden aangemerkt als een verzoek tot overname van strafvervolging, mits er in een of andere vorm overleg plaatsvindt met de staat die de vervolging op zich zal nemen.⁴⁸

Zowel de overdracht van strafvervolging als de overname ervan kan plaatsvinden met of zonder verdragsbasis. Heeft Nederland als aangezochte staat originele rechtsmacht ten aanzien van het strafbare feit, dan is een verdrag geen voorwaarde voor de overname. Heeft Nederland die originele strafmacht niet, dan geldt de verdragseis. Het verzoek tot strafvervolging moet dan namelijk op een verdrag berusten, welk verdrag op zijn beurt aan Nederland afgeleide rechtsmacht verleent.

3.4.2 Voornaamste verdragen en wetten

De belangrijkste specifieke verdragen op het gebied van de overdracht en overname van strafvervolging zijn van tamelijk recente datum, hetgeen in nog sterkere mate geldt voor de inwerkingtreding ervan.

Het centrale verdrag is het Europees Verdrag betreffende de overdracht van strafvervolging (Trb. 1972, 84). Parallel daaraan is ook opgesteld het Benelux-verdrag inzake het overnemen van strafvervolgingen (Trb. 1974, 184). Dit verdrag is, ondanks de bekrachtiging ervan door Nederland op 10 mei 1985 en de daarop volgende goedkeurings- en uitvoeringswetgeving, echter nooit in werking getreden.

Behalve deze specifieke overdrachtsverdragen zijn er ook veel bijzondere verdragen, waarin bepalingen inzake de overdracht zijn opgenomen. De belangrijkste en ook al langer bestaande zijn het Europees rechtshulpverdrag (Trb. 1965, 10), artikel 21, en het Benelux-uitleverings/rechtshulpverdrag (Trb. 1962, 97), artikel 42, die een grote rol spelen bij de overdracht en overname van strafvervolging. Genoemde artikelen gaan over de aangifte tot het uitlokken van strafvervolging en vormen de basis voor de meeste overdrachtsverzoeken.

De hierna genoemde verdragen hebben eveneens betrekking op overdracht van strafvervolging. De (zeer algemene) bepalingen daaromtrent liggen echter voornamelijk op het gebied van voorwaarden en rechtsgevolgen.

De volgende verdragen vormen een dergelijke categorie:

- Benelux-overeenkomst inzake de administratieve en strafrechtelijke samenwerking op het gebied van de regelingen die verband houden met de verwezenlijking van de Benelux Economische Unie (Trb. 1969, 124), artt. 10-15;
- Verdrag van Wittem inzake het EUV (Trb. 1979, 142), art. 4;
- Verdrag van Wittem inzake het ERV (Trb. 1979, 143), art. 11;
- Verdrag van de Verenigde Naties tegen de sluikhandel in verdovende middelen en psychotrope stoffen (Trb. 1989, 97), art. 8;
- Schengen-uitvoeringsovereenkomst (Trb. 1990, 145), artt. 46, 53 en 73;

Ook in verschillende uitleveringsverdragen komt de overdracht voor:

- Europees Verdrag betreffende uitlevering (Trb. 1965, 9). art. 6, lid 2;
- uitleveringsverdrag tussen Nederland en de Verenigde Staten van Amerika (Trb. 1980, 111), art. 8;
- uitleveringsverdrag tussen Nederland en Australië (Trb. 1985, 137), art. 3;
- uitleveringsverdrag tussen Nederland en Canada (Trb. 1989, 169), art. 3.

In deze verdragen wordt bepaald dat weigering van een verzoek tot uitlevering ertoe leidt dat de zaak - op verzoek van de om uitlevering verzoekende staat - voor vervolging wordt voorgelegd aan de bevoegde autoriteiten van de aangezochte staat. Het Europees Verdrag tot bestrijding van terrorisme (Trb. 1977, 63) gaat wat dit betreft nog verder: afwijzing van een verzoek tot uitlevering betekent automatisch inwilliging van een verzoek tot strafvervolging (art. 7). In dit kader moeten ook worden genoemd de overige in art. 552hh opgesomde verdragen. Er zijn er nog veel meer. Gezien echter het feit dat een verzoek om overname van strafvervolging niet aan een verdrag gebonden hoeft te zijn, is het niet zinvol om alle verdragen te noemen die een bepaling inzake de overdracht bevatten. In feite kunnen alle verdragen waarin een universele of afgeleide strafmacht is geregeld, een rol spelen in het overdrachtsverkeer.⁴⁹

Een aparte categorie vormen de verdragen inzake internationale ontneming, waarin bepalingen staan betreffende de overdracht en overname van de confiscatieprocedure (zie hiervoor de opmerkingen betreffende de internationale ontneming).

In het NAVO-statusverdrag (Trb. 1953, 10) en de Nederlandse uitvoeringswet (Stb. 1953, 438) is - indirect - sprake van overdracht van strafvervolging indien wordt besloten af te zien van de voorrang van uitoefening van rechtsmacht. Hiertoe kan door een andere partij worden verzocht. Het is de minister van Justitie die hierin handelend optreedt.

De overdracht en overname van strafvervolging wordt in de Nederlandse wetgeving beheerst door Titel X, Derde Afdeling, van het Wetboek van Strafvordering, ingevoerd bij wet van 6 maart 1985. In tegenstelling tot wat het geval is bij kleine rechtshulp en uitlevering, staan er in deze titel zowel bepalingen betreffende Nederland als verzoekende staat (overdracht van strafvervolging, artt. 552t-552v) als bepalingen voor Nederland als aangezochte staat (overname van strafvervolging, artt. 552x-552hh). Deze bepalingen gaan in hoofdzaak over procedures en over de aan overdracht en overname verbonden rechtsgevolgen.

De introductie van de overdracht en overname van strafvervolging heeft wijziging van het Wetboek van Strafrecht tot gevolg gehad. Door invoeging van art. 4a (19 april 1985) is de afgeleide (subsidiare) jurisdictie-uitbreiding mogelijk geworden: de Nederlandse strafwet is ook van toepassing op ieder tegen wie de strafvervolging van een vreemde staat is overgenomen op grond van een verdrag waaruit de bevoegdheid tot strafvervolging van Nederland volgt.

3.4.3 Procedures in het kort

Nederland als verzoekende staat

De hieronder aangegeven procedure is gebaseerd op de artikelen 552t-552w van het Wetboek van Strafvordering.

Het is de Officier van Justitie die, met instemming van de benadeelde partij dan wel - in geval van weigering van instemming - op grond van een machtiging van de bevoegde rechter, bij de minister van Justitie een met redenen omkleed voorstel tot het uitlokken van een strafvervolging in een andere staat indient. In bepaalde gevallen kan de verdachte tegen een aan hem betekende kennisgeving betreffende het voorstel tot overdracht in beklag gaan bij het gerechtshof. De minister van Justitie beslist vervolgens of hij het voorstel inwilligt. Indien dat het geval is, dient de minister het verzoek tot overname van de strafvervolging in bij zijn buitenlandse collega.

Nederland als aangezochte staat

De hieronder aangegeven procedure is gebaseerd op de artikelen 552x-552hh van het Wetboek van Strafvordering.

Een binnengekomen verzoek tot overdracht van strafvervolging kan "rauwelijks" (d.w.z. als direct duidelijk is dat er geen gevolg aan kan worden gegeven) worden afgewezen door de minister van Justitie. In andere gevallen adviseert de Officier van Justitie de minister, die vervolgens over het verzoek beslist.

3.5 Overdracht/overname van de tenuitvoerlegging van strafvonnissen

3.5.1 Omschrijving

De overdracht van de tenuitvoerlegging van strafvonnissen, ook wel *overdracht van strafexecutie* genoemd, is een vorm van internationale rechtshulp waarbij de tenuitvoerlegging van een strafvonnis door de staat van veroordeling uit handen wordt gegeven aan een andere staat, soms gepaard gaande met de overbrenging van de veroordeelde naar de staat die de tenuitvoerlegging op zich neemt.⁵⁰ Het betreft sancties die een vrijheidsbeneming met zich brengen en sancties strekkende tot het betalen van boetes of tot verbeurdverklaring.

Een andere vorm van tenuitvoerlegging van een buitenlands strafvonnis is uitbreiding tot het eigen grondgebied van de territoriale werking van het buitenlandse strafvonnis tot ontzegging van of ontzetting uit een bevoegdheid, bijv. de rijbevoegdheid. Ook het overnemen van toezicht op voorwaardelijk veroordeelden of voorwaardelijk in vrijheid gestelden valt onder deze uitbreiding van de territoriale werking.

De *overname* van de tenuitvoerlegging van buitenlandse strafvonnissen kan slechts plaatsvinden op basis van een verdrag. Voor de *overdracht* van strafexecutie geldt de verdragseis daarentegen niet.

Het initiatief tot de overdracht van de tenuitvoerlegging van een strafvonnis kan uitgaan van zowel de staat waar dat vonnis is opgelegd als de staat naar welke de tenuitvoerlegging daarvan is over te dragen. Daarom wordt in dit rapport - evenals in de literatuur - een onderscheid gemaakt tussen "staat van veroordeling" en "staat van tenuitvoerlegging".

Specifieke raakvlakken met andere beleidsterreinen

Gratie⁵¹

Reclassering⁵²

Justitiële documentatie

3.5.2 Voornaamste verdragen en wetten

De Nederlandse Wet overdracht tenuitvoerlegging strafvonnis (WOTS) (Stb. 1986, 464) vormt de algemene regeling betreffende de overname en overdracht van strafexecutie van en aan vreemde staten. Deze wet beoogt mede uitvoering te geven aan de volgende verdragen:

- Europees Verdrag inzake het toezicht op voorwaardelijk veroordeelden of voorwaardelijk in vrijheid gestelden (Trb. 1982, 53);
- Benelux-verdrag inzake de tenuitvoerlegging van rechterlijke beslissingen in strafzaken (Trb. 1969, 9);
- Europees Verdrag inzake de internationale geldigheid van strafvonnis (Trb. 1971, 137);
- Verdrag inzake de overbrenging van gevonnisde personen (Trb. 1983, 74).

Hiermee zijn de belangrijkste verdragen op dit gebied genoemd.

De WOTS heeft geleid tot aanpassing van de definitie van *uitlevering* in de Uitleveringswet.

Het NAVO-statusverdrag geldt ook bij dit rechtshulpinstrument als *lex specialis*. In de uitvoeringswet (Stb. 1953, 438) gaat artikel 6 over de overname van de strafexecutie. De procedure is echter geheel verschillend van die van de WOTS.

3.5.3 Procedures in het kort

De procedures voor overname en overdracht van strafexecutie staan beschreven in de Wet overdracht tenuitvoerlegging strafvonnis.

Nederland als staat van veroordeling

Wanneer een sanctie in Nederland is opgelegd, kan zowel Nederland aan het buitenland als het buitenland aan Nederland verzoeken om die sanctie in dat buitenland ten uitvoer te leggen.

In het geval dat Nederland aan de andere staat wil verzoeken om de sanctie in die staat te executeren, brengt het Openbaar Ministerie aan de minister van Justitie een met redenen omkleed advies uit over overdracht van de tenuitvoerlegging of het toezicht aan de andere staat, waarbij wordt bezien of de overdracht in het belang van een goede rechtsbedeling is. De veroordeelde wordt, in geval van een vrijheidssanctie, van het voornemen tot overdracht op de hoogte gesteld als hij niet heeft verklaard met de overdracht in te stemmen. Hij kan tegen het voornemen een bezwaarschrift indienen bij het gerecht dat in hoogste feitelijke instantie de sanctie heeft opgelegd. Een gegrondverklaring van het bezwaarschrift bindt de minister, zodat de sanctie dan toch in Nederland ten uitvoer moet worden gelegd. De minister van Justitie beslist over het verzoek van de Officier van Justitie tot overdracht en vraagt vervolgens in voorkomend geval aan de minister van Justitie van de andere staat om overname van de strafexecutie.

Is het het buitenland dat om overdracht van strafexecutie verzoekt, dan beslist de minister van Justitie daarover. Hiervoor moet hij eerst bij het Openbaar Ministerie en het gerecht dat in

hoogste feitelijke instantie de sanctie heeft opgelegd, advies inwinnen betreffende de vraag of inwilliging van het verzoek de goede rechtsbedeling dient.

Nederland als staat van tenuitvoerlegging

Wanneer in het buitenland een sanctie is opgelegd, kan zowel Nederland bij de andere staat als die andere staat bij Nederland een verzoek indienen om die sanctie in Nederland ten uitvoer te leggen.

In het geval dat Nederland verzoekt om strafexecutie in Nederland, dient de minister van Justitie het verzoek tot overdracht van de tenuitvoerlegging van het strafvonnis in Nederland in bij de buitenlandse minister van Justitie. Indien deze daarin bewilligt, volgt een gerechtelijke of buitengerechtelijke procedure zoals hieronder beschreven.

Wanneer er een buitenlands verzoek ligt tot overname van de strafexecutie door Nederland, beslist de minister van Justitie na een advies van de Officier van Justitie. Als de minister besluit gevolg te geven aan het verzoek, dan volgt een gerechtelijke of buitengerechtelijke procedure, eventueel gepaard gaande met de overbrenging van de gevonnisse persoon. Het gaat om de volgende mogelijkheden:

- *Gerechtelijke procedure (exequaturprocedure)*
De arrondissementsrechtbank doet op vordering van de Officier van Justitie een uitspraak over de toelaatbaarheid van de tenuitvoerlegging. Indien de rechtbank daartoe verlof heeft verleend, wordt de buitenlandse sanctie omgezet in een sanctie naar Nederlands recht. Zowel de Officier van Justitie als de veroordeelde kan hiertegen in cassatie gaan bij de Hoge Raad.
- *Buitengerechtelijke procedure*
 - geldboetes
De Officier van Justitie neemt een beslissing over de tenuitvoerlegging van een geldboete en drukt daarbij het bedrag van de geldboete uit in Nederlandse valuta. Hiertegen is beroep mogelijk bij de rechtbank.
 - toezicht op de naleving van voorwaarden
De minister van Justitie beslist over het verzoek tot toezicht, op advies van de Officier van Justitie. Indien op het verzoek is ingegaan, rapporteert de Officier van Justitie aan de minister over de naleving van de voorwaarden.
 - onmiddellijke tenuitvoerlegging
De minister geeft een aanwijzing tot onmiddellijke tenuitvoerlegging van de in het buitenland opgelegde sanctie (waarbij dus geen sprake is van omzetting naar Nederlands recht). Hiervoor moet hij het advies hebben ingewonnen van de bijzondere kamer van het gerechtshof te Arnhem. Ook moet de veroordeelde hebben ingestemd met zijn overbrenging naar Nederland.

Overbrenging van de gevonnisse persoon is alleen mogelijk wanneer er sprake is van overdracht van de tenuitvoerlegging van een vrijheidsbenemende straf. Het maakt daarbij niet uit of Nederland land van veroordeling of land van tenuitvoerlegging is. Het initiatief tot overbrenging met het oog op de tenuitvoerlegging van een sanctie kan ook uitgaan van de veroordeelde. Deze moet dan het ministerie van Justitie laten weten dat overbrenging naar het land van herkomst wordt gewenst, waarna hij ten overstaan van de rechter-commissaris een verklaring van instemming met de overdracht van de strafexecutie moet afleggen. Na inwilliging van het verzoek wordt ofwel de exequaturprocedure ofwel de procedure van de onmiddellijke tenuitvoerlegging toegepast, althans als het verdrag daarin voorziet en de staat van tenuitvoerlegging hierover geen voorbehoud heeft gemaakt.

NAVO-statusverdrag

Artikel 6 van de Nederlandse uitvoeringswet van het NAVO-statusverdrag bepaalt dat de minister van Justitie op verzoek in Nederland een straf ten uitvoer kan doen leggen, "hetzij op de wijze van gevangenisstraf, hetzij op de wijze van hechtenis of van militaire detentie". Er is hierbij geen sprake van omzetting van een straf naar Nederlands recht en er wordt geen rechter ingeschakeld. Alle bevoegdheden met betrekking tot de beslissing tot tenuitvoerlegging liggen bij de minister van Justitie.

3.6 Internationale ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel

3.6.1 Omschrijving

De - in de volgende paragraaf te noemen - verdragen betreffende de internationale ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel leveren tezamen een aantal verplichtingen op⁵³:

- het opsporen van wederrechtelijk verkregen voordeel;
- het in beslag nemen van stukken die het bestaan en de hoeveelheid van wederrechtelijk verkregen voordeel kunnen aantonen;
- het leggen van conservatoir beslag;
- het kunnen overnemen van een confiscatiesanctie door de executie van de sanctie over te nemen of door de confiscatieprocedure over te nemen;
- het kunnen overnemen zowel van een sanctie van waardeconfiscatie als van een sanctie van objectconfiscatie⁵⁴.

In deze serie handelingen zijn de volgende rechtshulpinstrumenten te herkennen: kleine rechtshulp (informatie-uitwisseling, conservatoir beslag), overdracht van strafvervolgning (confiscatieprocedure) en overdracht van strafexecutie (tenuitvoerlegging confiscatiesanctie).

Specifieke raakvlakken met andere beleidsterreinen

Nationale ontneming⁵⁵

3.6.2 Voornaamste verdragen en wetten

Internationaal bestaan er verschillende verdragen waarin de ontneming van onrechtmatig verkregen voordeel in hoofdlijnen is geregeld. Afgezien van de verdragen die betrekking hebben op de andere rechtshulpfiguren, zijn de volgende verdragen te noemen:

- verdrag tussen Nederland en Australië inzake wederzijdse rechtshulp in strafzaken (Trb. 1989, 13), art. 18 (executie buitenlandse confiscatiesanctie);
- verdrag tussen Nederland en Canada inzake wederzijdse rechtshulp in strafzaken (Trb. 1991, 85), art. 2 (executie buitenlandse confiscatiesanctie);
- Verdrag van de Verenigde Naties tegen de sluikhandel in verdovende middelen en psychotrope stoffen (Verdrag van Wenen) (Trb. 1989, 97)⁵⁶, met name art. 5 (opnemen van voordeelontneming en conservatoir beslag in nationaal recht)⁵⁷;
- Verdrag inzake het witwassen, de opsporing, de inbeslagneming en de confiscatie van opbrengsten van misdrijven (Verdrag van Straatsburg) (Trb. 1990, 172)⁵⁸.

De internationale ontneming is in de Nederlandse wetgeving niet geregeld in één enkele wet, hetgeen voortvloeit uit het feit dat het daarbij gaat om toepassing van verschillende rechtshulpinstrumenten. Voor de invoering was wijziging nodig van het Wetboek van

Strafvordering (in verband met de overdracht/overname van strafvervolging) en van de WOTS (inzake de overdracht/overname van de strafexecutie).

3.6.3 Procedures in het kort

De internationale-ontnemingsprocedure is een samenstel van procedures van verschillende andere rechtshulpinstrumenten.

Nederland als verzoekende staat

Een verzoek tot ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel kan achtereenvolgens meerdere soorten rechtshulp behelzen: kleine rechtshulp (informatie ter vaststelling van de omvang van het wederrechtelijk verkregen voordeel, conservatoir beslag), overdracht van de strafvervolging (ontnemingsprocedure wordt overgedragen) of overdracht van de strafexecutie (ontneming of verbeurdverklaring in de andere staat ten uitvoer gelegd).

Nederland als aangezochte staat

Bij een tot Nederland gericht verzoek kan als volgt worden opgetreden. In de voorfase stelt de Officier van Justitie op verzoek een strafrechtelijke financieel onderzoek in, dat is gericht op de bepaling van aard en omvang van het wederrechtelijk verkregen voordeel; hij rapporteert daarover aan de minister van Justitie. Dit is feitelijk een vorm van kleine rechtshulp. Om dit voordeel aan te tonen, kan de Officier van Justitie overgaan tot het conservatoir in beslag nemen van voorwerpen. Een dergelijk beslag wordt gelegd om een eventuele latere ontneming veilig te stellen.

Er bestaan vervolgens twee mogelijkheden: of Nederland neemt de van de zaak afgesplitste ontnemingsprocedure over (in welk geval er sprake is van overname van strafvervolging), of Nederland neemt de tenuitvoerlegging van het buitenlandse vonnis over (de confiscatie, de daadwerkelijke ontneming).

4. Overzicht van de actoren handelend binnen het beleidsterrein *Internationale rechtshulp in strafzaken*

Ministers

Minister van Justitie

De minister van Justitie is het beslissende orgaan bij de meeste vormen van internationale rechtshulp in strafzaken. De tussenkomst van het ministerie van Justitie is noodzakelijk bij uitlevering, overdracht van strafvervolgning, overdracht van strafexecutie en andere vormen van rechtshulp met landen buiten het Schengen-gebied (bron: Kamervraag 95, 1999).

Verzoeken om uitlevering, overdracht van tenuitvoerlegging van strafvonnissen, overdracht van strafvervolgning en internationale ontneming, zowel inkomende als uitgaande, worden verzonden door tussenkomst van de middels mandatering met internationale rechtshulp belaste departementale afdeling. Deze is er na de Tweede Wereldoorlog altijd geweest, zij het onder verschillende benamingen⁵⁹; wat dat betreft is er institutioneel een stabiele structuur.

Het takenpakket van de huidige afdeling, het Bureau Internationale Rechtshulp in Strafzaken (BIRS), bestaat uit het bevorderen van en het leveren van bijdragen aan een effectieve en efficiënte uitvoering van individuele verzoeken om internationale rechtshulp, het bevorderen van en het leveren van bijdragen aan de kwaliteit van internationale rechtspleging door de partners in de rechtsketen, het ontwikkelen en toetsen van beleid op het gebied van de internationale rechtshulp, het zorgen voor informatievoorziening aan en ondersteuning van uitvoerende instanties, alsmede het zich bezighouden met aangelegenheden van strafrechtelijke aard waarbij vreemde militairen zijn betrokken en met aangelegenheden op het gebied van internationaal strafrecht (Staatsalmanak 2000).

Het BIRS is daarmee een spin in het web van de internationale rechtshulp in strafzaken. Het is belast met zowel beleidsvorming (samen met de Directie Wetgeving) als met beleidsuitvoering. Daarbij participeert het BIRS in overleg op internationaal niveau (Raad van Europa, EU, Schengen, enz.) en - coördinerend - op nationaal niveau (ketenpartners: Openbaar Ministerie, zittende magistratuur, politie, enz.).

Minister van Buitenlandse Zaken

De minister van Buitenlandse Zaken is op verschillende manieren betrokken bij de internationale rechtshulp in strafzaken. Afgezien van diens reguliere facilitaire, protocollaire en coördinerende taken met betrekking tot aspecten van het buitenlandbeleid (bijv. in het geval van overbrenging/ontvangst van verzoeken/antwoorden via de diplomatieke weg), moet hij in het geval van een verzoek om kleine rechtshulp worden geraadpleegd voor het doen verrichten van een onderzoek naar strafbare feiten van politieke aard of daarmee verband houdende feiten.

Minister van Financiën

De minister van Financiën moet in het kader van de kleine rechtshulp worden geraadpleegd voor het doen verrichten van een onderzoek naar strafbare feiten met betrekking tot retributies, belastingen, douane, deviezen of daarmee verband houdende feiten. Het hoofd van de FIOD is gemachtigd tot het voeren van overleg in dezen namens de minister.

Minister van Binnenlandse Zaken

De minister van Binnenlandse Zaken keurt met politieautoriteiten in het buitenland opgestelde regelingen goed betreffende rechtstreekse verstrekking van informatie uit politieregisters.

Commissies ingesteld door de minister van Justitie

Commissie-Lagerwaard

In 1979 werd de *Werkgroep Coördinatie Strafrechtelijk en Administratiefrechtelijk Vreemdelingenbeleid* (de Commissie-Lagerwaard) ingesteld bij besluit van de minister van Justitie van 7 juli 1976 (Hoofdafdeling Staats- en Strafrecht, nr. 471/276). Haar taak was driedelig: het opstellen van regels voor informatie en communicatie tussen het Openbaar Ministerie en de diensten belast met het administratief vreemdelingenbeleid, het formuleren van criteria waaraan een voornemen tot overdracht van een strafzaak moet worden getoetst en het ontwerpen van richtlijnen voor het vervolgingsbeleid in de gevallen waarin overdracht van strafvervolging niet mogelijk of wenselijk is en de verdachte een vreemdeling is die mogelijk zal worden uitgezet. De commissie stelde dat ontlasting van de rechterlijke macht geen doel mag zijn van het Nederlandse overdrachtsbeleid, maar dat de overdracht van zaken van illegale vreemdelingen naar het land van herkomst de voorkeur heeft.

Commissie-Duk

Bij brief van 7 juli 1979 werd de Commissie Partiële Herziening Strafvordering (Commissie-Duk) door de minister van Justitie verzocht om een ontwerp van wet met bijbehorende memorie van toelichting op te stellen betreffende de uitvoering van verschillende verdragen op het gebied van de overdracht van strafexecutie. De commissie publiceerde het rapport van haar subcommissie, *Rapport overdracht van de tenuitvoerlegging van strafvonnissen*, in 1982.

Commissie-Swart

Naar aanleiding van het Schengen-verdrag werd door de minister van Justitie in maart 1992 de *Commissie tot bestudering van de positie van verdachten en andere belanghebbenden in de internationale strafrechtelijke samenwerking* (de Commissie-Swart) ingesteld. Deze commissie had als opdracht te onderzoeken of, in het licht van de steeds toenemende behoefte aan internationale strafrechtelijke samenwerking, voor de bepalingen van het Wetboek van Strafvordering wijziging of aanvulling noodzakelijk was met het oog op de rechten van de verdachte en andere belanghebbenden. De commissie deed in haar rapport, *Individu en internationale rechtshulp in strafzaken*, suggesties voor wijziging en aanvulling en kwam ook met beleidsaanbevelingen. Met het rapport is overigens niet veel concreets gedaan.⁶⁰

Commissie Artikel 40 Statuut

Deze commissie is in 1991 door de minister van Justitie (toen tevens de minister van Koninkrijkszaken) ingesteld om advies uit te brengen over de strafrechtelijke samenwerking tussen de landen van het Koninkrijk. In 1992 werd door de commissie het rapport *Voorontwerp van Rijkswet inzake de strafrechtelijke samenwerking tussen de landen van het Koninkrijk (Rijkswet op de interregionale rechtshulp)* uitgebracht.

Rechterlijke macht

De rechterlijke macht speelt naast de minister van Justitie een hoofdrol op het beleidsterrein *Internationale rechtshulp in strafzaken*. De rechterlijke macht is onder te verdelen in de zittende en de staande magistratuur, elk met een eigen verantwoordelijkheid. De staande magistratuur, het Openbaar Ministerie, is belast met vervolging en opsporing. De zittende magistratuur heeft als taak de rechtspraak. Hoewel het Openbaar Ministerie onder de politieke verantwoordelijkheid van de minister van Justitie valt, wordt het in dit rapport in het belang van de duidelijkheid - en in navolging van het Rapport Institutioneel Onderzoek over de rechterlijke macht⁶¹ - als aparte actor genoemd. De rechtsprekende leden van de rechterlijke macht zijn politiek onafhankelijk.

Openbaar Ministerie

Het Openbaar Ministerie is zowel wat betreft (beleids)overleg met de minister van Justitie als ter zake van de uitvoering van de internationale rechtshulp in strafzaken een belangrijke partner. De Officier van Justitie speelt als rechtshulpofficier een centrale rol bij de uitvoering van rechtshulpverzoeken en het initiëren daarvan. In veel gevallen adviseert hij de minister van Justitie over het aan een verzoek te geven gevolg. In een aantal gevallen heeft hij zelfstandige beslissingsbevoegdheid. Het College van Procureurs-Generaal stelt richtlijnen op met betrekking tot de uitvoering van het beleid.

Arrondissementsrechtbank (rechtbank)

De arrondissementsrechtbank spreekt zich bindend uit over de toelaatbaarheid van uitlevering. Ook bij de overname van strafexecutie geeft zij een oordeel over de toelaatbaarheid. De arrondissementsrechtbank is bij deze procedure ook exequaturrechter: zij legt een straf of maatregel op naar Nederlands recht.

Gerechtshof

Het gerechtshof doet uitspraken in bepaalde zaken betreffende de overdracht van strafvervolging en overdracht van strafexecutie. De bijzondere ("penitentiaire") kamer van het gerechtshof te Arnhem moet de minister adviseren inzake het geven van een aanwijzing tot onmiddellijke tenuitvoerlegging (bij overname van strafexecutie).

Hoge Raad

De Hoge Raad, zetelend in 's-Gravenhage, behandelt in het kader van de internationale rechtshulp in strafzaken beroepen die worden ingesteld tegen vonnissen van de arrondissementsrechtbank betreffende de toelaatbaarheid van de uitlevering en de toelaatbaarheid van de tenuitvoerlegging in Nederland van buitenlandse vonnissen. Tevens sprak zij zich tot 1967 in het kader van uitleveringszaken uit over het Nederlanderschap van opgeëiste personen.

Politie

Landelijk/regionaal bevoegde regelgevende politieautoriteit

De politie valt uiteindelijk onder de minister van Justitie, recentelijk onder de minister van Binnenlandse Zaken, als korpsbeheerder. De bevoegdheden in het kader van de kleine

rechtshulp zijn gedelegeerd naar de regelgevende en uitvoerende politieautoriteiten. Deze worden in de verdragen niet gespecificeerd. In de handelingenlijst zijn de handelingen van de individuele politieambtenaar (kleine rechtshulp) niet opgenomen, omdat actoren op lokaal niveau niet worden meegenomen in de Methode Institutioneel Onderzoek.

B. HANDELINGEN

5. Algemene handelingen

Onder *algemene handeling* wordt verstaan een handeling die op elk beleidsterrein voorkomt en die geen grondslag heeft in voor het beleidsterrein specifieke wet- en regelgeving, of waarvoor geen grondslag in de overige wet- en regelgeving kan worden aangewezen.

In dit rapport wordt onder *algemene handeling* tevens verstaan een handeling waarvoor wel een grondslag in de wet- en regelgeving kan worden aangewezen, maar die niet specifiek is toe te delen aan een van de volgende hoofdstukken.

5.1 Nationaal

Beleidsontwikkeling en -evaluatie

Algemeen

(1.)

Actor	minister van Justitie
Handeling	Het voorbereiden, mede vaststellen, coördineren en evalueren van het beleid op het gebied van de internationale rechtshulp in strafzaken.
Periode	1945-
Grondslag	
Product	beleidsnota, beleidsnotitie, rapport, advies, evaluatie, Handleiding internationale rechtshulp in strafzaken, circulaire, enz.
Opmerking	Onder deze handeling valt ook: <ul style="list-style-type: none">- het voeren van (coördinerend) overleg over het beleid en de uitvoering daarvan met de andere betrokken actoren op het beleidsterrein (met name ook met de ketenpartners);- het voorbereiden van een standpunt ter inbrenging in de vergaderingen van de Ministerraad voor beraad en besluitvorming betreffende de internationale rechtshulp in strafzaken;- het voeren van overleg met en/of het leveren van bijdragen aan het overleg met het Staatshoofd betreffende de internationale rechtshulp in strafzaken;- het voorbereiden van de Memorie van Toelichting op de Rijksbegroting voor Justitie voor wat betreft het beleidsterrein <i>Internationale rechtshulp in strafzaken</i>;- het toetsen van de uitvoering van het beleid (evaluatie);- het aan een externe adviescommissie verzoeken om advies betreffende het beleidsterrein;- het informeren van het Kabinet van de Koningin over ontwikkelingen op het beleidsterrein;- het voorbereiden en vaststellen van het voorlichtingsbeleid (als beleidsinstrument).

Commissies

(2.)

Actor	minister van Justitie
Handeling	Het instellen van een commissie die advies uitbrengt aan de minister van

Justitie over onder andere overdracht van strafvervolgning in samenhang met het vreemdelingenbeleid.
Periode 1976
Grondslag zie *Product*
Product besluit van de minister van Justitie van 7 juli 1976 (Hoofdafdeling Staats- en Strafrecht, nr. 471/276)

(3.)

Actor Commissie-Lagerwaard
Handeling Het adviseren van de minister van Justitie over onder andere overdracht van strafvervolgning in samenhang met het vreemdelingenbeleid.

Periode 1979-1983
Grondslag besluit van de minister van Justitie van 7 juli 1976 (Hoofdafdeling Staats- en Strafrecht, nr. 471/276)
Product rapport (1979) en vervolgrapport (1983)

(4.)

Actor minister van Justitie
Handeling Het aan de Commissie Partiële Herziening Strafvordering opdragen om een ontwerp van wet met bijbehorende memorie van toelichting betreffende de overdracht van strafexecutie voor te bereiden.

Periode 1979
Grondslag zie *Product*
Product brief S. afd. Wetgeving Publiekrecht, nr. 364/679 d.d. 02-07-1979

(5.)

Actor Commissie-Duk
Handeling Het voorbereiden van een ontwerp van wet met bijbehorende memorie van toelichting betreffende de overdracht van strafexecutie.

Periode 1979-1982
Grondslag brief S. afd. Wetgeving Publiekrecht, nr. 364/679 d.d. 02-07-1979
Product *Rapport overdracht van de tenuitvoerlegging van strafvonnissen* (1982)
Opmerking Deze commissie, de Commissie Partiële Herziening Strafvordering, was een reeds bestaande commissie, waaraan bij brief van 2 juli 1979 een extra taak werd toebedeeld.

(6.)

Actor minister van Justitie
Handeling Het instellen van een commissie die de minister van Justitie moet adviseren over eventuele wijziging of aanvulling van het Wetboek van Strafvordering met het oog op de rechten van de verdachte en andere belanghebbenden bij de internationale strafrechtelijke samenwerking.

Periode 1992
Grondslag zie *Product*
Product Beschikking van de minister van Justitie tot instelling van de Commissie tot bestudering van de positie van verdachten en andere belanghebbenden in de internationale strafrechtelijke samenwerking (Commissie-Swart) (Stcrt. 1992, 74)

(7.)

Actor Commissie-Swart
 Handeling Het adviseren van de minister van Justitie over eventuele wijziging of aanvulling van het Wetboek van Strafvordering met het oog op de rechten van de verdachte en andere belanghebbenden bij de internationale strafrechtelijke samenwerking.
 Periode 1992-1993
 Grondslag Beschikking van de minister van Justitie tot instelling van de Commissie tot bestudering van de positie van verdachten en andere belanghebbenden in de internationale strafrechtelijke samenwerking (Commissie-Swart) (Stcrt. 1992, 74)
 Product rapport *Individu en internationale rechtshulp in strafzaken* (december 1993)

(8.)

Actor minister van Justitie
 Handeling Het instellen van een commissie die de minister van Justitie moet adviseren over de strafrechtelijke samenwerking tussen de landen van het Koninkrijk.
 Periode 1991
 Bron Baaijens-van Geloven 1996, blz. 118, noot 1
 Product instellingsbeschikking

(9.)

Actor Commissie Artikel 40 Statuut
 Handeling Het adviseren van de minister van Justitie over de strafrechtelijke samenwerking tussen de landen van het Koninkrijk.
 Periode 1991-1992
 Bron Baaijens-van Geloven 1996, blz. 118, noot 1
 Product rapport *Voorontwerp van Rijkswet inzake de strafrechtelijke samenwerking tussen de landen van het Koninkrijk (Rijkswet op de interregionale rechtshulp)* (1992)
 Opmerking - Deze commissie is in 1991 door de minister van Justitie (toen tevens de minister van Koninkrijkszaken) ingesteld.
 - Het rapport behelst met name het rechtshulpinstrumentarium zoals dat in dit PIVOT-rapport aan de orde komt.

Totstandkoming van wet- en regelgeving

(10.)

Actor minister van Justitie
 Handeling Het voorbereiden van de totstandkoming, wijziging en intrekking van nationale wet- en regelgeving op het gebied van de internationale rechtshulp in strafzaken.
 Periode 1945-
 Grondslag
 Product wet, AMVB, KB
 Opmerking - Deze handeling dekt alleen die producten af waarvoor geen specifieke grondslag is; zodra die er wel is, is er elders in dit document een handeling voor opgenomen.
 - Deze handeling behelst ook wet- en regelgeving houdende goedkeuring van verdragen op het gebied van de internationale rechtshulp in strafzaken.

(11.)
Actor Openbaar Ministerie [College van Procureurs-Generaal]
Handeling Het opstellen van richtlijnen met betrekking tot de uitvoering van de internationale rechtshulp in strafzaken.
Periode 1945-
Grondslag
Product richtlijn

Verantwoording van beleid

(12.)
Actor minister van Justitie
Handeling Het beantwoorden van Kamervragen en het anderszins op verzoek incidenteel informeren van leden van of commissies uit de Kamers der Staten-Generaal.
Periode 1945-
Grondslag
Product antwoord aan de Kamer, brief, notitie

(13.)
Actor minister van Justitie
Handeling Het informeren van de Commissies voor de Verzoekschriften en andere tot het onderzoeken van klachten bevoegde commissies uit de Kamers der Staten-Generaal en de Nationale Ombudsman naar aanleiding van klachten over de uitvoering of de gevolgen van het beleid.
Periode 1945-
Grondslag
Product brief, notitie

(14.)
Actor minister van Justitie
Handeling Het opstellen van periodieke verslagen over ontwikkelingen op het beleidsterrein.
Periode 1945-
Grondslag
Product verslag

Informatieverstrekking

(15.)
Actor minister van Justitie
Handeling Het beantwoorden van vragen van individuele burgers, bedrijven en instellingen over het beleid ten aanzien van de internationale rechtshulp in strafzaken.
Periode 1945-
Grondslag
Product brief, notitie

(16.)

Actor minister van Justitie
Handeling Het uitvoeren van voorlichtingsactiviteiten.
Periode 1945-
Grondslag
Product voorlichtingsmateriaal

Onderzoek

(17.)

Actor minister van Justitie
Handeling Het vaststellen van opdrachten en van de resultaten van (wetenschappelijke) studies en onderzoeken met het oog op de beleidsontwikkeling betreffende de internationale rechtshulp in strafzaken.
Periode 1945-
Grondslag
Product nota, notitie, onderzoeksrapport

(18.)

Actor minister van Justitie
Handeling Het (mede) voorbereiden en begeleiden van (wetenschappelijke) studies betreffende de internationale rechtshulp in strafzaken.
Periode 1945-
Grondslag
Product nota, notitie

5.2 Internationaal

Voorbereiding internationale regelingen

(19.)

Actor minister van Justitie
Handeling Het voorbereiden van de totstandkoming, wijziging en intrekking van bilaterale regelingen betreffende de internationale rechtshulp in strafzaken.
Periode 1945-
Grondslag
Product bilaterale regeling (bijv. verdrag/overeenkomst), nota, notitie, rapport

(20.)

Actor minister van Justitie
Handeling Het voorbereiden van de Nederlandse inbreng in internationale fora betreffende het vaststellen, wijzigen en intrekken van internationale regelingen op het gebied van de internationale rechtshulp in strafzaken.
Periode 1945-
Grondslag
Product bijdrage aan internationale regeling (bijv. verdrag/overeenkomst), nota, notitie, rapport
Opmerking Deze handeling heeft betrekking op verschillende (intergouvernementele) fora, waaronder de Raad van Europa (vanaf 1949), de Benelux (vanaf 1948), de EG (vanaf 1957), de EU (als opvolger van de EG, vanaf 1992), Schengen (vanaf 1990) en de Verenigde Naties (vanaf 1945).

Informatieverstrekking

(21.)

Actor	minister van Justitie
Handeling	Het geven van voorlichting aan buitenlandse autoriteiten over beleid en uitvoering daarvan op het gebied van de internationale rechtshulp in strafzaken.
Periode	1945-
Grondslag	
Product	brief, brochure

6. Handelingen op het gebied van de kleine rechtshulp

6.1 Nederland als verzoekende staat

Het indienen van een verzoek om rechtshulp

(22.)

Actor	minister van Justitie
Handeling	Het bij de minister van Justitie van de aangezochte staat indienen van een verzoek om kleine rechtshulp.
Periode	1945-
Grondslag	kleine-rechtshulpbepalingen van vooroorlogse uitleveringsverdragen (zie bijlage 1) Uitleveringsverdrag tussen Nederland en - * Israël (Trb. 1957, 8), artt. 18 en 20 * Suriname (Trb. 1976, 143), art. 15, lid 2; art. 17 * Verenigde Staten van Amerika (Trb. 1980, 111), art. 9 * Australië (Trb. 1985, 137), art. 5 * Canada (Trb. 1989, 169), art. 6, lid 1 * Suriname, Protocol (Trb. 1993, 87), art. 1 * Hong Kong (Trb. 1992, 198), art. 8, lid 1 Rechtshulpverdrag tussen Nederland en - * Verenigde Staten van Amerika (Trb. 1981, 188), art. 14 * Canada (Trb. 1991, 85), art. 4, lid 1 Europees Verdrag aangaande de wederzijdse rechtshulp in strafzaken (Trb. 1965, 10), artt. 3-5, 11, lid 1 en 2, en 13, lid 2; art. 15, lid 1 Benelux-verdrag aangaande de uitlevering en de rechtshulp in strafzaken (Trb. 1962, 97), artt. 33, 36, lid 2; art. 38, lid 2 en 3 Verdrag van Witten inzake het ERV (Trb. 1979, 143), artt. 9, lid 2 en 6, en 11, lid 6 Verdrag van de Verenigde Naties tegen de sluikhandel in verdovende middelen en psychotrope stoffen (Trb. 1990, 94), art. 7 Schengen-uitvoeringsovereenkomst (Trb. 1990, 145), art. 53, lid 2 en 3
Product	rogatoire commissie, rechtshulpverzoek
Opmerking	Deze handeling geldt voor alle verzoeken die niet op een verdrag zijn gegrond en voor verzoeken die op grond van een bestaand verdrag op

dergelijke wijze moeten worden ingediend.

(23.)

Actor	Openbaar Ministerie [Officier van Justitie]
Handeling	Het bij de bevoegde rechterlijke autoriteit van de aangezochte staat rechtstreeks indienen van een verzoek om rechtshulp.
Periode	1945-
Grondslag	kleine-rechtshulpbepalingen van vooroorlogse uitleveringsverdragen (zie bijlage 1) Uitleveringsverdrag tussen Nederland en - * Suriname (Trb. 1976, 143), artt. 11, 12, 14, 15, lid 1; art. 17 [tot maart 1995] Europees Verdrag aangaande de wederzijdse rechtshulp in strafzaken (Trb. 1965, 10), artt. 3-5, 7, 13, lid 2; art. 15, lid 2-4 Europees Verdrag inzake de internationale geldigheid van strafvonnissen (Trb. 1971, 137), art. 13 Benelux-verdrag aangaande de uitlevering en de rechtshulp in strafzaken (Trb. 1962, 97), artt. 23, 24, 26, 30, 31, 36, lid 1; art. 38, lid 1 en 2 Verdrag van Wittem inzake het ERV (Trb. 1979, 143), art. 9, lid 1-5 Verdrag van de Verenigde Naties tegen de sluikhandel in verdovende middelen en psychotrope stoffen (Trb. 1990, 94), art. 7 Schengen-uitvoeringsovereenkomst (Trb. 1990, 145), artt. 50, lid 5, en 53, lid 1 en 5
Product	rogatoire commissie, rechtshulpverzoek
Opmerking	Deze handeling geldt voor alle rechtshulpverzoeken die op grond van een verdrag regulier op dergelijke wijze mogen worden ingediend, alsmede voor verzoeken (meestal rogatoire commissies) die om spoedeisende redenen niet via enig ministerie verzonden hoeven te worden.

6.2 Nederland als aangezochte staat

Het beslissen over een rechtshulpverzoek

(24.)

Actor	minister van Justitie Openbaar Ministerie
Handeling	Het beslissen over het aan een rechtshulpverzoek te geven gevolg.
Periode	1945-
Grondslag	kleine-rechtshulpartikelen van vooroorlogse uitleveringsverdragen (zie bijlage 1) Wetboek van Strafvordering, Boek IV, Titel X, Eerste Afdeling (Stb. 1967, 140), art. 552j Wetboek van Strafvordering, Boek IV, Titel X, Eerste Afdeling (Stb. 1967, 140), art. 552k, lid 2
Product	beslissing, ministeriële aanwijzing
Opmerking	- Als het verzoek rechtstreeks op het ministerie van Justitie binnenkomt, kan de minister het verzoek "rauwelijks" afwijzen. Gebeurt dat niet, dan wordt het verzoek doorgezonden naar het Openbaar Ministerie, dat beslist over het aan het verzoek te geven gevolg. Het Openbaar Ministerie kan het verzoek ook rechtstreeks

zelf ontvangen.

- Vóór 1967 was inwilliging niet mogelijk als daarvoor dwang nodig was. Alleen op basis van vrijwilligheid van degene aan wie medewerking werd verzocht, kon worden ingegaan op een verzoek om kleine rechtshulp.
- Deze handeling betreft verzoeken die niet vallen onder de navolgende, specifiekere handelingen, waarbij de procedure enigszins afwijkt van de 'gebruikelijke' gang van zaken.

(25.)

Actor minister van Justitie
Handeling Het beslissen over een buitenlands verzoek om rechtshulp dat door de Officier van Justitie is voorgelegd op grond van een vermoeden van discriminatoire vervolging van de betrokkene.
Periode 1967-
Grondslag Wetboek van Strafvordering, Boek IV, Titel X, Eerste Afdeling (Stb. 1967, 140), art. 552l, lid 2
Product beslissing, ministeriële aanwijzing

(26.)

Actor minister van Buitenlandse Zaken
Handeling Het adviseren van de minister van Justitie over het geven van een machtiging voor het doen verrichten van een onderzoek naar strafbare feiten van politieke aard of daarmee verband houdende feiten.
Periode 1967-
Grondslag Wetboek van Strafvordering, Boek IV, Titel X, Eerste Afdeling (Stb. 1967, 140), art. 552m, lid 1, en art. 552s, lid 2
Product advies
Opmerking Het advies is niet bindend.

(27.)

Actor minister van Justitie
Handeling Het na overleg met de minister van Buitenlandse Zaken geven van een machtiging voor het doen verrichten van een onderzoek naar strafbare feiten van politieke aard of daarmee verband houdende feiten.
Periode 1967-
Grondslag Wetboek van Strafvordering, Boek IV, Titel X, Eerste Afdeling (Stb. 1967, 140), art. 552m, lid 1, en art. 552s, lid 2
Product machtiging
Opmerking Alleen voor op een verdrag geponde verzoeken.

(28.)

Actor minister van Financiën [hoofd FIOD]
Handeling Het adviseren van de minister van Justitie over het geven van een machtiging voor het doen verrichten van een onderzoek naar strafbare feiten met betrekking tot retributies, belastingen, douane, deviezen of daarmee verband houdende feiten.
Periode 1985-
Grondslag Wetboek van Strafvordering, Boek IV, Titel X, Eerste Afdeling (Stb. 1967, 140), als gewijzigd bij wet van 6 maart 1985 (Stb. 1985, 131), art. 552m,

	lid 3
Product	advies
Opmerking	- Het hoofd van de FIOD is gemachtigd om dit overleg namens de minister van Financiën te voeren (brief van 18 augustus 1982, nr. 582-16454, van de minister van Financiën & brief van 7 september 1982, nr. 719/282, van de staatssecretaris van Justitie aan de minister van Financiën - bron: Sjöcrona 1990, blz. 193, noot 3).
	- Het advies is niet bindend.

(29.)

Actor	minister van Justitie
Handeling	Het na overleg met de minister van Financiën geven van een machtiging voor het doen verrichten van een onderzoek naar strafbare feiten met betrekking tot retributies, belastingen, douane, deviezen of daarmee verband houdende feiten.
Periode	1985-
Grondslag	Wetboek van Strafvordering, Boek IV, Titel X, Eerste Afdeling (Stb. 1967, 140), als gewijzigd bij wet van 6 maart 1985 (Stb. 1985, 131), art. 552m, lid 3
Product	machtiging
Opmerking	Alleen voor op een verdrag gegronde verzoeken.

6.3 Overige handelingen

(30.)

Actor	minister van Justitie
Handeling	Het aan de regering van de andere verdragspartij meedelen van alle strafvonnissen uitgesproken tegen onderdanen van die partij.
Periode	1945-
Grondslag	kleine-rechtshulpbepalingen van vooroorlogse uitleveringsverdragen (zie bijlage 1) Notawisseling tussen Nederland en - * Noorwegen (Trb. 1974, 164) * Denemarken (Trb. 1974, 163) * Portugal (Trb. 1974, 163) * Spanje (Trb. 1974, 163) * Joegoslavië (Trb. 1974, 163) Europees Verdrag aangaande de wederzijdse rechtshulp in strafzaken (Trb. 1965, 10), art. 22, gewijzigd bij het Aanvullend Protocol bij het Europees Verdrag aangaande de wederzijdse rechtshulp in strafzaken (Trb. 1979, 121), art. 4 Benelux-verdrag aangaande de uitlevering en de rechtshulp in strafzaken (Trb. 1962, 97), art. 43 Verdrag van Wittem inzake het ERV (Trb. 1979, 143), art. 12
Product	(uittreksel van) onherroepelijk geworden vonnis
Opmerking	Op deze handeling is de Wet op de justitiële documentatie en de verklaringen omtrent het gedrag (Stb. 1955, 395) van toepassing. Het betreft een 'automatische' handeling, waaraan geen expliciet verzoek ten grondslag ligt.

(31.)
 Actor minister van Justitie
 Handeling Het vaststellen van een model van het register waarin aantekening wordt gedaan van elke zelfstandige afdoening van een verzoek om rechtshulp door de politie.
 Periode 1993-
 Grondslag Wetboek van Strafvordering, Boek IV, Titel X, Eerste Afdeling (Stb. 1967, 140), art. 552i, lid 3, zoals gewijzigd bij de wet van 24 februari 1993 tot wijziging van de Vreemdelingenwet, het Wetboek van Strafrecht, het Wetboek van Strafvordering en de Uitleveringswet, met het oog op de uitvoering van de Schengen-uitvoeringsovereenkomst (Stb. 1993, 141), art. 3, sub B
 Product ministeriële regeling (zie Stcrt. 1993, 252)
 Opmerking De feitelijke registratie geschiedt door de politie. Daarbij wordt in elk geval melding gemaakt van de aard van het verzoek, de hoedanigheid van de verzoeker en het aan het verzoek gegeven gevolg. Ook indien geen rechtshulp wordt verleend, wordt daarvan onder opgaaf van redenen melding gemaakt.⁶²

(32.)
 Actor Openbaar Ministerie
 Handeling Het geven van algemene en bijzondere aanwijzingen betreffende de afdoening van een rechtshulpverzoek.
 Periode 1993-
 Grondslag Wetboek van Strafvordering, Boek IV, Titel X, Eerste Afdeling (Stb. 1967, 140), art. 552i, lid 4, toegevoegd bij de wet van 24 februari 1993 tot wijziging van de Vreemdelingenwet, het Wetboek van Strafrecht, het Wetboek van Strafvordering en de Uitleveringswet, met het oog op de uitvoering van de Schengen-uitvoeringsovereenkomst (Stb. 1993, 141), art. 3, sub B
 Product aanwijzing
 Opmerking Bijvoorbeeld over doorzending van een rechtshulpverzoek door de politie aan het OM, in geval van observatie, gecontroleerde aflevering of informanten/infiltranten. (Zie ook de Richtlijn van de Procureurs-Generaal van 23 november 1994.)

(33.)
 Actor (landelijk/regionaal) bevoegde politieautoriteit
 Handeling Het met politieautoriteiten in het buitenland opstellen van regels betreffende rechtstreekse verstrekking van informatie uit politieregisters.
 Periode 1995-
 Grondslag Richtlijn van de Procureurs-Generaal van 23 november 1994 inzake de toepassing van artikel 552i WvSv door het OM en de informatieverstrekking door de politie in het kader van de wederzijdse rechtshulp in strafzaken (Stcrt. 1994, 242), par. 3.3
 Product regeling (bijv. Modelconvenant inzake gegevensverstrekking aan grensregio's, opgesteld door de Raad van Hoofdcommissarissen)

(34.)
 Actor minister van Justitie

Handeling	minister van Binnenlandse Zaken Het goedkeuren van met politieautoriteiten in het buitenland opgestelde regelingen betreffende rechtstreekse verstrekking van informatie uit politieregisters.
Periode	1995-
Grondslag	Richtlijn van de Procureurs-Generaal van 23 november 1994 inzake de toepassing van artikel 552i WvSv door het OM en de informatieverstrekking door de politie in het kader van de wederzijdse rechtshulp in strafzaken (Stcrt. 1994, 242), par. 3.3
Product	beslissing
Opmerking	In andere gevallen geschiedt de informatieverstrekking door tussenkomst van de CRI (zie art. 13, lid 7, van het Besluit Politieregisters).

(35.)

Actor	minister van Justitie
Handeling	Het geven van aanwijzingen betreffende het aan een internationaal tribunaal verstrekken van gegevens uit een politieregister.
Periode	1994-
Grondslag	Wet houdende bepalingen verband houdende met de instelling van het Joegoslavië-tribunaal (Trb. 1994, 308), art. 8
Product	regeling
Opmerking	- Het internationale tribunaal is bijvoorbeeld het Joegoslavië-tribunaal. Dezelfde regels gelden ook voor informatieverstrekking aan het Rwanda-tribunaal. - De feitelijke verstrekking van de gegevens, ook zonder een verzoek daartoe, geschiedt door tussenkomst van de CRI.

7. Handelingen op het gebied van de uitlevering

7.1 Nederland als verzoekende staat

Formele procedure

(36.)

Actor	minister van Justitie
Handeling	Het bij een andere verdragspartij indienen van een verzoek tot uitlevering.
Periode	1945-
Grondslag	vooorlogse uitleveringsverdragen (zie bijlage 1) Uitleveringsverdrag tussen Nederland en - * Israël (Trb. 1957, 8), art. 8 * Verenigde Staten van Amerika, met Bijlage (Trb. 1980, 111), art. 9 * Australië (Trb. 1985, 137), art. 5 * Canada (Trb. 1989, 169), art. 6, lid 1 * Suriname (Trb. 1976, 143), art. 5, gewijzigd bij het aanvullend Protocol (Trb. 1993, 87), art. 1 * Hong Kong (Trb. 1992, 198), art. 8, lid 1 Europees Verdrag betreffende uitlevering (Trb. 1965, 9), art. 12, als gewijzigd bij het Tweede Aanvullend Protocol bij het Europees

	Uitleveringsverdrag (Trb. 1979, 120), art. 5
	Benelux-verdrag aangaande de uitlevering en de rechtshulp in strafzaken (Trb. 1962, 97), art. 11
	Schengen-uitvoeringsovereenkomst (Trb. 1990, 145), art. 65
Product	verzoek tot uitlevering
Opmerking	- Het voorwerk (onderzoek naar opportuniteit en verdragsrechtelijke mogelijkheden) wordt verricht door de Officier van Justitie.
	- Indien het verzoek wordt ingewilligd, kan Nederland als verzoekende partij in een aantal gevallen zelf de plaats van uitlevering bepalen. Dit gebeurt middels de diplomatieke of consulaire ambtenaar. Het betreft veelal een haven of luchthaven.

Verkorte procedure

(37.)

Actor	Openbaar Ministerie [Officier van Justitie]
Handeling	Het aan de rechterlijke autoriteiten van een andere verdragspartij verzoeken om onmiddellijke uitlevering via de verkorte procedure.
Periode	1967-
Grondslag	Benelux-verdrag aangaande de uitlevering en de rechtshulp in strafzaken (Trb. 1962, 97), art. 19
	Uitleveringsverdrag tussen Nederland en -
	* Suriname (Trb. 1976, 143), art. 8, lid 1
	* Verenigde Staten van Amerika, met Bijlage (Trb. 1980, 111), art. 16
	* Canada (Trb. 1989, 169), art. 16
Product	verzoek tot uitlevering

Overige handelingen

(38.)

Actor	minister van Justitie
Handeling	Het aan een andere verdragspartij verzoeken om toestemming voor doorbreking van het specialiteitsbeginsel na de uitlevering.
Periode	1945-
Grondslag	vooorlogse uitleveringsverdragen (zie bijlage 1)
	Uitleveringsverdrag tussen Nederland en -
	* Israël (Trb. 1957, 8), art. 7
	* Suriname (Trb. 1976, 143), art. 2, sub a
	* Verenigde Staten van Amerika (Trb. 1980, 111), art. 15, lid 1, sub c
	* Canada (Trb. 1989, 169), art. 14, lid 1, sub d
	* Hong Kong (Trb. 1992, 198), art. 16, lid 1, sub c
	Benelux-verdrag aangaande de uitlevering en de rechtshulp in strafzaken (Trb. 1962, 97), art. 13
Product	verzoek

(39.)

Actor	minister van Justitie
Handeling	Het aan een andere verdragspartij indienen van een verzoek tot instemming met verderlevering van de uitgeleverde persoon aan een derde staat.
Periode	1945-

Grondslag vooroorlogse uitleveringsverdragen (zie bijlage 1)
 Uitleveringsverdrag tussen Nederland en -
 * Israël (Trb. 1957, 8), art. 7
 * Australië (Trb. 1985, 137), art. 13
 * Canada (Trb. 1989, 169), art. 15
 * Hong Kong (Trb. 1992, 198), art. 16, lid 2, sub a
 Europees Verdrag betreffende uitlevering (Trb. 1965, 9), art. 15
 Benelux-verdrag aangaande de uitlevering en de rechtshulp in strafzaken (Trb. 1962, 97), art. 14

Product verzoek

(40.)

Actor minister van Justitie

Handeling Het bij een derde verdragspartij indienen van een verzoek om toestemming voor doortocht (transit) van een aan de om uitlevering verzoekende staat uit te leveren persoon.

Periode 1945-

Grondslag vooroorlogse uitleveringsverdragen (zie bijlage 1)
 Uitleveringsverdrag tussen Nederland en -
 * Australië (Trb. 1985, 137), art. 14
 * Canada (Trb. 1989, 169), art. 17
 Europees Verdrag betreffende uitlevering (Trb. 1965, 9), art. 21
 Benelux-verdrag aangaande de uitlevering en de rechtshulp in strafzaken (Trb. 1962, 97), art. 21

Product verzoek

7.2 Nederland als aangezochte staat

Formele procedure

(41.)

Actor arrondissementsrechtbank

Handeling Het adviseren van de minister van Justitie betreffende het aan een verzoek tot uitlevering te geven gevolg.

Periode 1945-

Grondslag Uitleveringswet 1875 (Stb. 1875, 66), art. 8
 Wet overlevering inzake oorlogsmisdrijven (Stb. 1954, 215), art. 5
 Uitleveringswet 1967 (Stb. 1967, 139), art. 30, lid 2

Product advies

Opmerking - In de Wet overlevering inzake oorlogsmisdrijven is een negatief advies bindend voor de later te nemen beslissing van de minister. In de Uitleveringswet 1967 heeft het advies een andere status. Het is dan gevoegd bij een rechterlijke uitspraak betreffende de toelaatbaarheid van de uitlevering.

- Overigens lijken de artikelen 5 en 7 van de Wet overlevering inzake oorlogsmisdrijven nog steeds naast elkaar te bestaan, zodat onduidelijk is welke procedure ('alleen advies', art. 5, of 'toelaatbaarheidsverklaring met advies', art. 7, gebaseerd op de Uitleveringswet 1967) feitelijk moet worden toegepast.

- (42.)
 Actor Hoge Raad
 Handeling Het op verzoek van de (met het oog op uitlevering) voorlopig aangehouden of opgeëiste persoon doen van een uitspraak over diens Nederlanderschap.
 Periode 1945-1967
 Grondslag Uitleveringswet 1875 (Stb. 1875, 66), art. 17
 Product arrest
- (43.)
 Actor arrondissementsrechtbank
 Handeling Het doen van een met redenen omklede uitspraak over de toelaatbaarheid van de uitlevering.
 Periode 1967-
 Grondslag Uitleveringswet 1967 (Stb. 1967, 139), art. 28
 Product toelaatbaarheidsverklaring
 Opmerking De rechtbank beslist bij haar bindende uitspraak tevens over de (tijdelijke) afgifte, dan wel de teruggave, van de in beslag genomen voorwerpen (art. 47, lid 1 en 2).
- (44.)
 Actor Hoge Raad
 Handeling Het doen van een uitspraak in cassatie tegen de uitspraak van de arrondissementsrechtbank inzake de toelaatbaarheid van een uitlevering.
 Periode 1967-
 Grondslag Uitleveringswet 1967 (Stb. 1967, 139), art. 31, lid 1
 Product arrest
- (45.)
 Actor minister van Justitie
 Handeling Het beslissen over een door een andere staat ingediend uitleveringsverzoek.
 Periode 1945-
 Grondslag Uitleveringswet 1875 (Stb. 1875, 66), art. 18
 Wet overlevering inzake oorlogsmisdrijven (Stb. 1954, 215), art. 3, lid 2
 Uitleveringswet 1967 (Stb. 1967, 139), art. 33, lid 1
 Product beschikking
 Opmerking - De beslissing van de minister wordt voorafgegaan door een advies of een toelaatbaarheidsverklaring van de arrondissementsrechtbank (zie voorgaande handelingen).
 - Tegen deze beslissing is geen beroep mogelijk. Wel kan er een kort geding tegen worden aangespannen.
 - Hieronder valt tevens het bepalen van tijdstip en plaats van uitlevering (art. 39, lid 1).
- (46.)
 Actor minister van Justitie
 Handeling Het beslissen tot staking van de vervolging ten behoeve van uitlevering.
 Periode 1967-
 Grondslag Uitleveringswet 1967 (Stb. 1967, 139), art. 9, lid 2
 Product beschikking
 Opmerking Het betreft een handeling die kan voorkomen in combinatie met de

beslissing tot inwilliging van het uitleveringsverzoek.

Verkorte procedure

(47.)

Actor	Openbaar Ministerie [Officier van Justitie]
Handeling	Het beslissen over een verzoek van de rechterlijke autoriteiten van een andere verdragspartij tot uitlevering via de verkorte procedure.
Periode	1967-
Grondslag	Uitleveringswet 1967 (Stb. 1967, 139), art. 42, lid 1
Product	beslissing
Opmerking	- De opgeëiste persoon moet hiertoe wel een verklaring van instemming hebben afgelegd ten overstaan van de rechter-commissaris. (Uitleveringswet 1967 (Stb. 1967, 139), art. 41, lid 1; Schengen-uitvoeringsovereenkomst (Trb. 1990, 145), art. 66) - Hieronder valt tevens het bepalen van tijdstip en plaats van uitlevering (art. 45, lid 1).

Overige handelingen

(48.)

Actor	minister van Justitie
Handeling	Het beslissen over een verzoek van de andere verdragspartij tot toestemming voor doorbreking van het specialiteitsbeginsel na de uitlevering.
Periode	1945-
Grondslag	Uitleveringswet 1967 (Stb. 1967, 139), art. 12, lid 1 vooorlogse uitleveringsverdragen (zie bijlage 1) Uitleveringsverdrag tussen Nederland en - * Israël (Trb. 1957, 8), art. 7 * Suriname (Trb. 1976, 143), art. 2, sub a * Verenigde Staten van Amerika (Trb. 1980, 111), art. 15, lid 1, sub c * Canada (Trb. 1989, 169), art. 14, lid 1, sub d * Hong Kong (Trb. 1992, 198), art. 16, lid 1, sub c Benelux-verdrag aangaande de uitlevering en de rechtshulp in strafzaken (Trb. 1962, 97), art. 13
Product	beschikking

(49.)

Actor	minister van Justitie
Handeling	Het beslissen over een verzoek van een andere staat tot verderlevering van de uitgeleverde persoon aan een derde staat.
Periode	1945-
Grondslag	Uitleveringswet 1967 (Stb. 1967, 139), art. 12, lid 3 vooorlogse uitleveringsverdragen (zie bijlage 1) Uitleveringsverdrag tussen Nederland en - * Israël (Trb. 1957, 8), art. 7 * Australië (Trb. 1985, 137), art. 13 * Canada (Trb. 1989, 169), art. 15 * Hong Kong (Trb. 1992, 198), art. 16, lid 2, sub a Europees Verdrag betreffende uitlevering (Trb. 1965, 9), art. 15

	Benelux-verdrag aangaande de uitlevering en de rechtshulp in strafzaken (Trb. 1962, 97), art. 14
	Overeenkomst tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Bondsrepubliek Duitsland betreffende de aanvulling en het vergemakkelijken van de toepassing van het Europees Verdrag betreffende uitlevering van 13 december 1957 (Trb. 1979, 142), art. 8
Product	beschikking
(50.)	
Actor	minister van Justitie
Handeling	Het beslissen over een verzoek van een andere staat om toestemming voor doortocht (transit) van de uit te leveren persoon naar een derde verdragspartij.
Periode	1945-
Grondslag	Uitleveringswet 1875 (Stb. 1875, 66), art. 20 Uitleveringswet 1967 (Stb. 1967, 139), art. 48, lid 1
Product	beschikking (bij inwilliging verzoek: transitvergunning)

8. Handelingen op het gebied van de overdracht/overname van strafvervolgning

8.1 Nederland als verzoekende staat

(51.)	
Actor	arrondissementsrechtbank
Handeling	Het op vordering van de Officier van Justitie beslissen over het aan deze verlenen van een machtiging tot indiening bij de minister van Justitie van een voorstel tot uitlokking van een strafvervolgning in de andere staat.
Periode	1985-
Grondslag	Wetboek van Strafvordering, Boek IV, Titel X, Derde Afdeling (Stb. 1985, 131), art. 552t, lid 4
Product	vonnis
Opmerking	- Alleen indien de benadeelde partij te kennen heeft gegeven zich in het geding te willen voegen en zij geen schriftelijke toestemming geeft voor de indiening van het voorstel. - De Officier van Justitie kan tegen een afwijzing van de vordering tot machtiging in hoger beroep en in cassatie gaan, de benadeelde partij niet.
(52.)	
Actor	gerechtshof
Handeling	Het doen van een uitspraak ter zake van een beklag van de verdachte tegen een door de arrondissementsrechtbank aan de Officier van Justitie verleende machtiging tot het doen van een voorstel tot overdracht van strafvervolgning.
Periode	1985-
Grondslag	Wetboek van Strafvordering, Boek IV, Titel X, Derde Afdeling (Stb. 1985, 131), art. 552t, lid 5
Product	vonnis
Opmerking	- Deze handeling is van toepassing in het geval er sprake is van

voorlopige hechtenis of een gerechtelijk vooronderzoek. De verdachte moet dan van het voornemen op de hoogte worden gesteld. Tegen de aan hem betekende kennisgeving van overdracht van strafvervolgning kan de verdachte zijn beklag doen bij het gerechtshof. (Het gaat hierbij om de beklagregeling ex artikel 12 van het WvSv.)

- Hierbij wordt bepaald of de strafvervolgning in Nederland moet worden voortgezet in plaats van overgedragen aan de andere staat.

(53.)

Actor minister van Justitie
Handeling Het op voorstel van de Officier van Justitie beslissen over het indienen van een verzoek tot overname van strafvervolgning.
Periode 1985-
Grondslag Wetboek van Strafvordering, Boek IV, Titel X, Derde Afdeling (Stb. 1985, 131), art. 552u, lid 1
Product beschikking

(54.)

Actor minister van Justitie
Handeling Het bij de minister van Justitie van de andere staat indienen van een verzoek tot overname dan wel instelling van strafvervolgning.
Periode 1985-
Grondslag Wetboek van Strafvordering, Boek IV, Titel X, Derde Afdeling (Stb. 1985, 131), art. 552u, lid 3
Europees Verdrag aangaande de wederzijdse rechtshulp in strafzaken (Trb. 1965, 10), art. 21
Benelux-verdrag aangaande de uitlevering en de rechtshulp in strafzaken (Trb. 1962, 97), art. 42
Overeenkomst inzake de administratieve en strafrechtelijke samenwerking op het gebied van de regelingen die verband houden met de verwezenlijking van de doelstellingen van de Benelux Economische Unie, met Aanvullende Protocolen (Trb. 1969, 124), art. 11, lid 1
Europees Verdrag betreffende de overdracht van strafvervolgning (Trb. 1972, 84), art. 13, lid 1
Product verzoek

(55.)

Actor Openbaar Ministerie [Officier van Justitie]
Handeling Het bij de justitiële autoriteiten van de andere staat rechtstreeks indienen van een verzoek tot overname van strafvervolgning inzake overtredingen van de rijtijdenwetgeving.
Periode 1995-
Grondslag Schengen-uitvoeringsovereenkomst (Trb. 1990, 145), art. 53
Product verzoek

Overige handelingen

(56.)

Actor minister van Justitie

Handeling	Het in het kader van het NAVO-statusverdrag aan de andere partij verzoeken om af te zien van de voorrang van rechtsmachtuitoefening.
Periode	1953-
Grondslag	NAVO-statusverdrag (Trb. 1953, 10), art. 7, lid 3 Uitvoeringswet NAVO-statusverdrag (Stb. 1953, 438), art. 4
Product	verzoek
Opmerking	In feite wordt hiermee verzocht om overdracht van de strafvervolging.

8.2 Nederland als aangezochte staat

(57.)

Actor	Openbaar Ministerie [Officier van Justitie]
Handeling	Het aan de minister van Justitie uitbrengen van een advies inzake een buitenlands verzoek tot overname van strafvervolging.
Periode	1985-
Grondslag	Wetboek van Strafvordering, Boek IV, Titel X, Derde Afdeling (Stb. 1985, 131), artt. 552x en 552aa, lid 1
Product	advies
Opmerking	In de praktijk wordt met de toezending van het verzoek aan de Officier van Justitie meegedeeld dat hij bij een positieve advisering overeenkomstig art. 552aa is gemachtigd de strafvervolging over te nemen. In dat geval stuurt de Officier van Justitie slechts een schriftelijke bevestiging van de (fictieve) beslissing tot overname. Van het daadwerkelijk uitbrengen van een advies is dan alleen nog sprake indien de Officier van Justitie van mening is dat de vervolging niet moet worden overgenomen. (Bron: Baaijens-van Geloven 1996, blz. 356)

(58.)

Actor	minister van Justitie
Handeling	Het beslissen over een verzoek van een andere staat tot overname van strafvervolging.
Periode	1985-
Grondslag	Wetboek van Strafvordering, Boek IV, Titel X, Derde Afdeling (Stb. 1985, 131), artt. 552y, lid 1, en 552bb, lid 1
Product	beschikking
Opmerking	Het verzoek kan "rauwelijks" worden afgewezen, dus zonder de adviesprocedure (art. 552y).

Overige handelingen

(59.)

Actor	minister van Justitie
Handeling	Het beslissen over een in het kader van het NAVO-statusverdrag ingediend verzoek om af te zien van de voorrang van rechtsmachtuitoefening.
Periode	1953-
Grondslag	NAVO-statusverdrag (Trb. 1953, 10), art. 7, lid 3 Uitvoeringswet NAVO-statusverdrag (Stb. 1953, 438), art. 4
Product	verzoek
Opmerking	In feite wordt hiermee beslist over overdracht van strafvervolging.

9. Handelingen op het gebied van de overdracht/overname van de tenuitvoerlegging van strafvonnissen

9.1 Nederland als staat van veroordeling

Nederlandse verzoeken tot tenuitvoerlegging van een in Nederland opgelegde sanctie in het buitenland

(60.)

Actor Openbaar Ministerie [Officier van Justitie]
Handeling Het aan de minister van Justitie uitbrengen van een met redenen omkleed advies tot overdracht van de tenuitvoerlegging of het toezicht aan een andere staat.
Periode 1988-
Grondslag WOTS (1986, 464), art. 51
Product advies

(61.)

Actor minister van Justitie
Handeling Het beslissen over het aan het advies tot overdracht van tenuitvoerlegging of toezicht te geven gevolg.
Periode 1988-
Grondslag WOTS (1986, 464), art. 52, lid 1
Product beschikking

(62.)

Actor arrondissementsrechtbank
gerechtshof
[het gerecht dat in hoogste feitelijke instantie een vrijheidssanctie heeft opgelegd]
Handeling Het doen van een uitspraak over de toelaatbaarheid van de overdracht van een tot vrijheidsbeneming strekkende sanctie.
Periode 1988-
Grondslag WOTS (1986, 464), art. 52, lid 3
Product vonnis
Opmerking - Alleen indien de veroordeelde een bezwaarschrift tegen de overdracht van de sanctie heeft ingediend.
- De minister is gebonden aan een negatieve uitspraak.

(63.)

Actor minister van Justitie
Handeling Het bij algemene maatregel van bestuur vaststellen van voorschriften omtrent de procedure volgens welke een verklaring van instemming met de overdracht van de tenuitvoerlegging van een tot vrijheidsbeneming strekkende sanctie moet worden afgelegd.
Periode 1988-
Grondslag WOTS (1986, 464), art. 58
Product Besluit tot uitvoering van artikel 58 van de Wet overdracht

Opmerking tenuitvoerlegging strafvonnissen (Stb. 1986, 703)
De opgeëiste persoon moet, op schriftelijke vordering van het Openbaar Ministerie, een verklaring van instemming hebben afgelegd ten overstaan van de rechter-commissaris.

(64.)

Actor minister van Justitie
Handeling Het bij de minister van Justitie van de andere staat indienen van een verzoek tot tenuitvoerlegging van een in Nederland opgelegde sanctie of toezicht in die staat.
Periode 1988-
Grondslag Europees Verdrag inzake het toezicht op voorwaardelijk veroordeelden en voorwaardelijk invrijheidgestelden (Trb. 1982, 53), art. 27
Europees Verdrag inzake de internationale geldigheid van strafvonnissen (Trb. 1971, 137), art. 15
Verdrag inzake de overbrenging van gevonniste personen (Trb. 1983, 74), artt. 2, lid 3, en 5, lid 2
Schengen-uitvoeringsovereenkomst (Trb. 1990, 145), art. 68, lid 1
Verdrag tussen Nederland en Marokko inzake de overbrenging van gevonniste personen (Trb. 1999, 198), artt. 16 en 19
Product verzoek
Opmerking In het geval van een verzoek op basis van het Verdrag inzake de overbrenging van gevonniste personen kan de persoon in kwestie zelf de wens tot overbrenging te kennen geven aan de minister, die het verzoek uiteindelijk zal doen.

(65.)

Actor minister van Justitie
Handeling Het bepalen van tijd en plaats van terbeschikkingstelling van de veroordeelde aan de buitenlandse autoriteiten.
Periode 1988-
Grondslag WOTS (1986, 464), art. 59, lid 2
Product ministerieel besluit

Buitenlandse verzoeken tot tenuitvoerlegging van een in Nederland opgelegde sanctie in het buitenland

(66.)

Actor arrondissementsrechtbank
gerechtshof
[het gerecht dat in hoogste feitelijke instantie een sanctie heeft opgelegd] EN Openbaar Ministerie
Handeling Het aan de minister van Justitie uitbrengen van een advies inzake de verhouding tussen een goede rechtsbedeling en inwilling van een buitenlands verzoek tot overdracht van de tenuitvoerlegging van een sanctie.
Periode 1988-
Grondslag WOTS (1986, 464), art. 56
Product advies

(67.)

Actor	minister van Justitie
Handeling	Het beslissen over een verzoek van een andere staat tot overdracht van de tenuitvoerlegging van een in Nederland opgelegde sanctie aan die staat.
Periode	1988-
Grondslag	WOTS (1986, 464), artt. 56 en 57, lid 1
Product	beschikking

9.2 Nederland als staat van tenuitvoerlegging

Nederlandse verzoeken tot tenuitvoerlegging van een in het buitenland opgelegde sanctie in Nederland

(68.)

Actor	minister van Justitie
Handeling	Het aan de minister van Justitie van de andere staat verzoeken om toestemming tot tenuitvoerlegging van een in die staat opgelegde sanctie in Nederland.
Periode	1988-
Grondslag	Verdrag inzake de overbrenging van gevonniste personen (Trb. 1983, 74), artt. 2, lid 3, en 5, lid 2 Verdrag tussen Nederland en Marokko inzake de overbrenging van gevonniste personen (Trb. 1999, 198), artt. 16 en 19
Product	verzoek
Opmerking	In het geval van een verzoek op basis van het Verdrag inzake de overbrenging van gevonniste personen kan de persoon in kwestie zelf de wens tot overbrenging te kennen geven aan de minister, die het verzoek uiteindelijk zal doen.

Als de vreemde staat heeft bewilligd in de tenuitvoerlegging van een door deze opgelegde sanctie in Nederland, stelt de minister van Justitie de door de autoriteiten van die staat overgelegde stukken in handen van de bevoegde Officier van Justitie (art. 17, WOTS). Daarna volgt een gerechtelijke of buitengerechtelijke procedure als beschreven onder *Buitenlandse verzoeken tot tenuitvoerlegging van een in het buitenland opgelegde sanctie in Nederland*.

Buitenlandse verzoeken tot tenuitvoerlegging van een in het buitenland opgelegde sanctie in Nederland

(69.)

Actor	Openbaar Ministerie [Officier van Justitie]
Handeling	Het aan de minister van Justitie uitbrengen van een advies inzake een verzoek van een andere staat tot tenuitvoerlegging van een in die staat opgelegde sanctie in Nederland.
Periode	1988-
Grondslag	WOTS (1986, 464), art. 16
Product	advies
Opmerking	Dit advies wordt alleen uitgebracht indien de Officier van Justitie van oordeel is dat het door hem ontvangen verzoek tot overname van de strafexecutie door Nederland geheel of gedeeltelijk niet voor inwilliging vatbaar is of indien aanleiding bestaat gebruik te maken van een van de in het toepasselijke verdrag omschreven weigeringsgronden. In de overige

gevallen gaat de Officier van Justitie meteen over tot vordering van het verlof.

(70.)

Actor	minister van Justitie
Handeling	Het beslissen over een verzoek van een andere staat tot tenuitvoerlegging van een in die staat opgelegde sanctie in Nederland.
Periode	1988-
Grondslag	WOTS (1986, 464), artt. 15, lid 1, en 16
Product	beschikking
Opmerking	De minister kan het verzoek tot overname van de strafexecutie onmiddellijk afwijzen of hij neemt de beslissing na uitbrenging van het advies door de Officier van Justitie. Is de minister toch voor inwilliging van het verzoek, dan zal de Officier van Justitie de gerechtelijke procedure volgen en overgaan tot vordering bij de arrondissementsrechtbank van een verlof tot tenuitvoerlegging.

Na de beslissing van de minister van Justitie volgt een van de onderstaande procedures.

* Gerechtelijke procedure (exequaturprocedure)

(71.)

Actor	arrondissementsrechtbank
Handeling	Het op vordering van de Officier van Justitie beslissen over de toelaatbaarheid van de tenuitvoerlegging in Nederland van de buitenlandse rechterlijke beslissing.
Periode	1988-
Grondslag	WOTS (1986, 464), artt. 30, lid 1, sub d, en lid 3
Product	vonnis, verlof tot tenuitvoerlegging
Opmerking	Deze handeling geschiedt in samenhang met de hierna volgende handeling.

(72.)

Actor	arrondissementsrechtbank
Handeling	Het in het kader van de tenuitvoerlegging van een buitenlandse rechterlijke beslissing opleggen van een straf of maatregel naar Nederlands recht.
Periode	1988-
Grondslag	WOTS (1986, 464), art. 31, lid 1
Product	vonnis
Opmerking	- Deze handeling geschiedt in samenhang met de voorafgaande handeling. Het kan hierbij gaan om een vrijheidsbenemende straf, een geldboete, of - in het kader van de ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel - een verplichting tot betaling van een geldbedrag aan de staat of een verbeurdverklaring van voorwerpen.

(73.)

Actor	Hoge Raad
Handeling	Het doen van een uitspraak inzake een beroep in cassatie tegen de uitspraak van de arrondissementsrechtbank over de toelaatbaarheid van de tenuitvoerlegging.

Periode 1988-
Grondslag WOTS (1986, 464), art. 32
Product arrest

* Buitengerechtelijke procedures

Tenuitvoerlegging vermogenssancties (geldboetes, verbeurdverklaringen)

(74.)

Actor Openbaar Ministerie [Officier van Justitie]
Handeling Het nemen van een beslissing tot tenuitvoerlegging in Nederland van een in een vreemde staat opgelegde sanctie strekkende tot betaling van een boete of van een verbeurd te verklaren som.

Periode 1988-
Grondslag WOTS (1986, 464), art. 34, lid 1
Product beslissing
Opmerking Bij deze beslissing wordt tevens het bedrag (in Nederlandse valuta) vastgesteld dat moet worden voldaan. Tegen deze uitspraak staat beroep open bij de arrondissementsrechtbank.

Toezicht op naleving van voorwaarden

(75.)

Actor Openbaar Ministerie [Officier van Justitie]
Handeling Het aan de minister van Justitie uitbrengen van een advies inzake een verzoek van een andere staat tot overname van de uitoefening van toezicht op de naleving van voorwaarden die door die andere staat aan de veroordeelde zijn opgelegd.

Periode 1988-
Grondslag WOTS (1986, 464), art. 38, lid 1
Product advies
Opmerking Dit advies wordt alleen uitgebracht indien de Officier van Justitie van oordeel is dat het door hem ontvangen verzoek geheel of gedeeltelijk niet voor inwilliging vatbaar is of indien aanleiding bestaat gebruik te maken van een van de in het toepasselijke verdrag omschreven weigeringsgronden. In andere gevallen neemt de Officier van Justitie zelf de beslissing tot inwilliging van het verzoek.

(76.)

Actor minister van Justitie
Handeling Het beslissen over een verzoek van een andere staat tot overname van de uitoefening van toezicht op de naleving van voorwaarden die door die andere staat aan de veroordeelde zijn opgelegd.

Periode 1988-
Grondslag WOTS (1986, 464), art. 38, lid 1
Product beslissing
Opmerking De minister neemt na uitbrenging van het advies door de Officier van Justitie de beslissing. Staat de minister positief tegenover de inwilliging van het verzoek, dan zal de Officier van Justitie zich belasten met het toezicht.

(77.)
 Actor Openbaar Ministerie [Officier van Justitie]
 Handeling Het beslissen over een door een andere staat staand ingediend verzoek tot uitoefening van toezicht op voorwaarden die door die andere staat aan de veroordeelde zijn opgelegd.
 Periode 1988-
 Grondslag WOTS (1986, 464), art. 38, lid 2
 Product beslissing
 Opmerking In de gevallen waarin art. 38, lid 1, niet van toepassing is.

Onmiddellijke tenuitvoerlegging

(78.)
 Actor gerechtshof [bijzondere ("penitentiaire") kamer van het gerechtshof te Arnhem]
 Handeling Het adviseren van de minister van Justitie inzake het geven van een aanwijzing tot onmiddellijke tenuitvoerlegging.
 Periode 1988-
 Grondslag WOTS (1986, 464), art. 43, lid 3
 Product advies

(79.)
 Actor minister van Justitie
 Handeling Het geven van een aanwijzing tot onmiddellijke tenuitvoerlegging van een in een andere staat opgelegde tot vrijheidsbeneming strekkende sanctie in Nederland.
 Periode 1988-
 Grondslag WOTS (1986, 464), art. 43, lid 1
 Product ministeriële aanwijzing
 Opmerking Deze aanwijzing kan slechts worden gegeven op grond van een door de veroordeelde ondertekende verklaring van instemming. Bovendien moet de minister hiervoor het advies hebben ingewonnen van de bijzondere ("penitentiaire") kamer van het gerechtshof te Arnhem (zie vorige handeling).

9.3 Overige handelingen: Nederland als verzoekende staat

(80.)
 Actor minister van Justitie
 Handeling Het aan de minister van Justitie van de aangezochte staat van veroordeling verzoeken om toestemming tot doorbreking van het specialiteitsbeginsel.
 Periode 1988-
 Grondslag Europees Verdrag inzake de internationale geldigheid van strafvonnissen (Trb. 1971, 137), art. 9, lid 1, sub a
 Product verzoek

(81.)
 Actor minister van Justitie
 Handeling Het aan de minister van Justitie van de aangezochte staat van veroordeling verzoeken om toestemming tot verderlevering van een veroordeelde aan een

	derde staat.
Periode	1988-
Grondslag	Europees Verdrag inzake de internationale geldigheid van strafvonnissen (Trb. 1971, 137), art. 13, lid 3, sub b
Product	verzoek
(82.)	
Actor	minister van Justitie
Handeling	Het aan een derde verdragsluitende staat verzoeken om toestemming voor doortocht (transit) van een in het kader van strafexecutie over te dragen persoon aan de staat van tenuitvoerlegging.
Periode	1988-
Grondslag	Europees Verdrag inzake de internationale geldigheid van strafvonnissen (Trb. 1971, 137), art. 13 Verdrag inzake de overbrenging van gevonnisse personen (Trb. 1983, 74), art. 16, lid 1
Product	verzoek

9.4 Overige handelingen: Nederland als aangezochte staat

(83.)	
Actor	minister van Justitie
Handeling	Het in het kader van het NAVO-statusverdrag beslissen over een verzoek van een andere staat tot tenuitvoerlegging van een in die staat opgelegde sanctie in Nederland.
Periode	1953-
Grondslag	NAVO-statusverdrag (Trb. 1953, 10), art. 7, lid 7 Uitvoeringsbesluit NAVO-statusverdrag (Stb. 1953, 438), art. 6
Product	beslissing
Opmerking	Beslissingen op grond van het Uitvoeringsbesluit verlopen direct via de minister van Justitie. Dit wijkt sterk af van de veel later tot stand gebrachte WOTS-procedure.
(84.)	
Actor	minister van Justitie
Handeling	Het beslissen over een verzoek van de staat van tenuitvoerlegging van het strafvonnis tot verlening van toestemming voor doorbreking van het specialiteitsbeginsel.
Periode	1988-
Grondslag	WOTS (1986, 464), art. 59, lid 3, sub a
Product	beschikking
Opmerking	In geval van overbrenging van een veroordeelde die niet heeft verklaard met de overdracht van de tenuitvoerlegging in te stemmen.
(85.)	
Actor	minister van Justitie
Handeling	Het beslissen over een verzoek van de staat van tenuitvoerlegging van het strafvonnis tot verlening van toestemming voor verderlevering aan een derde staat.
Periode	1988-

Grondslag	WOTS (1986, 464), art. 59, lid 3, sub b
Product	beschikking
Opmerking	In geval van overbrenging van een veroordeelde die niet heeft verklaard met de overdracht van de tenuitvoerlegging in te stemmen.

(86.)

Actor	minister van Justitie
Handeling	Het beslissen over een verzoek van een andere staat om toestemming voor doortocht (transit) naar een derde verdragsluitende staat (van tenuitvoerlegging).
Periode	1988-
Grondslag	Europees Verdrag inzake de internationale geldigheid van strafvonnissen (Trb. 1971, 137), art. 13 Verdrag inzake de overbrenging van gevonnisse personen (Trb. 1983, 74), art. 16, lid 1
Product	beschikking

10. Handelingen op het gebied van de internationale ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel

10.1 Nederland als verzoekende staat

De handelingen op dit gebied zijn achtereenvolgens handelingen op het gebied van de kleine rechtshulp (waaronder conservatoir beslag ter ontneming) en op het gebied van overdracht van strafexecutie of overdracht van strafvervolgning.

10.2 Nederland als aangezochte staat

De verzoeken ter ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel bestaan feitelijk uit verzoeken tot toepassing van verschillende rechtshulpinstrumenten: kleine rechtshulp (bijv. het instellen van een strafrechtelijk financieel onderzoek, sfo, en het leggen van conservatoir beslag), overname van strafvervolgning, overname van strafexecutie.

Een enkele voor de internationale ontneming specifieke handeling wordt hieronder weergegeven.

(87.)

Actor	minister van Justitie
Handeling	Het in geval van ontneming van in beslag genomen goederen door de verzoekende staat bepalen van het geldbedrag dat door die staat ter compensatie aan de Nederlandse staat kan worden overgemaakt.
Periode	1994-
Grondslag	WOTS (Stb. 1986, 464), zoals gewijzigd bij wet van 17 maart 1994 (Stb. 1994, 238), art. 13c, lid 2
Product	beschikking
Opmerking	Het gaat hier om de zogenoemde <i>asset sharing</i> . Artikel 3 van de Rijkswet van 17 maart 1994 (Stb. 1994, 237), betreffende de goedkeuring en uitvoering van het verdrag tussen Nederland en de Verenigde Staten van

Amerika van 20 november 1992, bepaalt dat er met het oog op mogelijke politieke gevolgen voor de buitenlandse betrekkingen van het Koninkrijk terzake overleg moet worden gepleegd met de minister van Buitenlandse Zaken.

C. BIJLAGEN

Bijlage 1 Chronologisch overzicht van geraadpleegde verdragen, wetten en andere regelgeving

A. Verdragen

Opmerking: Wanneer een verdrag in verschillende afleveringen van het Tractatenblad is gepubliceerd (de vertaling apart van het origineel), is het nummer vermeld waarin de Nederlandse vertaling is opgenomen.

Naam (publicatie)	Vaststelling (plaats)	Goedkeuringswet (publicatie)	Vaststelling	Inwerking- treding NL	In werking in bilateraal verband
Verdrag tussen het Koninkrijk der Nederlanden en het Koninkrijk Zweden en Noorwegen tot wederkerige uitlevering van misdadigers (Stb. 1879, 140)	11-03-1879 (Stockholm)				1879 tot 15-05-1969 (inw.tr. EUV voor NL) ⁶³
Verdrag tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Oostenrijks-Hongaarse Monarchie tot wederkerige uitlevering van misdadigers (Stb. 1881, 43)	24-11-1880 (Wenen)				1881 tot 07-11-1957 (Hongarije) ⁶⁴ , tot 19-08-1969 (Oostenrijk; inw.tr. EUV) ⁶⁵
Overeenkomst tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Verenigde Staten van Amerika tot regeling der wederkerige uitlevering van misdadigers (Stb. 1889, 74)	02-06-1887 (Washington)				1887 tot 15-09-1983 (inw.tr. nieuw verdrag NL-VS)
Overeenkomst tussen Het Koninkrijk der Nederlanden en het Koninkrijk België tot regeling der wederkerige uitlevering van misdadigers (Stb. 1889, 93)	31-05-1889 (Brussel)				1889 tot 11-12-1967 (inw.tr. Benelux-verdrag)
Overeenkomst tussen het Koninkrijk der Nederlanden en het Groothertogdom Luxemburg tot wederzijdse uitlevering van misdadigers (Stb. 1893, 86)	10-03-1893 (Brussel)				1893 tot 11-12-1967 (inw.tr. Benelux-verdrag)

Verdrag tussen het Koninkrijk der Nederlanden en Argentinië tot wederkerige uitlevering van misdadigers (Stb. 1898, 29)	07-09-1893 (Buenos Aires)				1898-
Overeenkomst tussen het Koninkrijk der Nederlanden en het Koninkrijk Denemarken tot wederzijdse uitlevering van misdadigers (Stb. 1894, 41)	18-01-1894 (Kopenhagen)				1894 tot 15-05-1969 (inw.tr. EUV voor NL) ⁶⁶
Overeenkomst tussen het Koninkrijk der Nederlanden en het Koninkrijk Portugal tot regeling der wederzijdse uitlevering van misdadigers (Stb. 1896, 168)	19-05-1894 (Lissabon)				1896 tot 25-04-1990 (inw.tr. EUV voor Portugal)
Overeenkomst tussen het Koninkrijk der Nederlanden en Monaco tot wederzijdse uitlevering van misdadigers (Stb. 1896, 143)	01-09-1894 (’s-Gravenhage)				1894-
Overeenkomst tussen het Koninkrijk der Nederlanden en Roemenië tot regeling der wederzijdse uitlevering van misdadigers (Stb. 1896, 143)	09-10-1894 (Boekarest)				1895 tot 09-12-1997 (inw.tr. EUV voor Roemenië)
Overeenkomst tussen het Koninkrijk der Nederlanden en het Koninkrijk Spanje tot regeling der wederzijdse uitlevering van misdadigers, zowel in het moederland als in de koloniën (Stb. 1895, 38)	29-10-1894 (Madrid)				1895 tot 05-08-1982 (inw.tr. EUV voor Spanje)
Overeenkomst tussen het Koninkrijk der Nederlanden en Liberia tot regeling der wederzijdse uitlevering van misdadigers (Stb. 1896, 143)	02-02-1895 (’s-Gravenhage)				1898-
Overeenkomst tussen het Koninkrijk der Nederlanden en het Koninkrijk Zweden tot regeling der wederzijdse uitlevering van misdadigers (Stb. 1895, 227)	26-06-1895 (Stockholm)				1896 tot 27-05-1951 (opzegging door Zweden) ⁶⁷
Uitleveringsverdrag tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Franse Republiek, toepasselijk op het grondgebied der wederzijdse Staten gelegen in en buiten Europa, en op het onder bescherming van een der beide Staten staande gebied (Stb. 1898, 113)	24-12-1895 (Parijs)				1898 tot 11-05-1986 (inw.tr. EUV voor Frankrijk)

Overeenkomst tussen het Koninkrijk der Nederlanden en het Koninkrijk Servië tot regeling der wederzijdse uitlevering van misdadigers (Stb. 1897, 42)	28-02-1896 / 11-03-1896				68
Verdrag tot wederkerige uitlevering van misdadigers tussen het Koninkrijk der Nederlanden en het Duitse Rijk (Stb. 1897, 211)	31-12-1896 (Berlijn)				1898 tot 01-01-1977 (inw.tr. EUV voor de Bondsrepubliek Duitsland) ⁶⁹
Notawisseling tussen de Nederlandse Regering en de Duitse Bondsregering betreffende uitlevering (Trb. 1957, 7)	01-12-1956 (’s-Gravenhage)				
Overeenkomst tussen het Koninkrijk der Nederlanden en het Koninkrijk Italië tot wederkerige uitlevering van misdadigers (Stb. 1897, 180)	28-05-1897 (’s-Gravenhage)				1897 tot 15-05-1969 (inw.tr. EUV voor NL) ⁷⁰
Overeenkomst tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Zwitserse Bondsstaat tot uitlevering van misdadigers (Stb. 1899, 47)	31-03-1898 (Bern)				1899 tot 15-05-1969 (inw.tr. EUV voor NL)
Verdrag tussen het Koninkrijk der Nederlanden en het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Ierland tot uitlevering van misdadigers (Stb. 1899, 15) ⁷¹	26-09-1898 (Londen)				1899 tot 14-05-1991 (inw.tr. EUV, voor VK) ^{72 73}
Uitleveringsverdrag tussen het Koninkrijk der Nederlanden en San Marino (Stb. 1903, 73)	07-11-1902 (Rome)				1903-
Verdrag tussen het Koninkrijk der Nederlanden en het Koninkrijk Griekenland voor de wederzijdse uitlevering van misdadigers (Stb. 1906, 247)	13/26-08-1905 (Athene)				1905 tot 15-05-1969 (inw.tr. EUV voor NL)
Uitleveringsverdrag tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Verenigde Mexicaanse Staten (Stb. 1909, 118)	16-12-1907 (Mexico)				1909-

Briefwisseling tussen de Nederlandse en de Noorse Regering inzake de wederzijdse mededeling van strafvonnissen, uitgesproken in een der beide Staten tegen personen die de nationaliteit van de andere Staat bezitten (Trb. 1974, 164)	21-09-1926 (Oslo)				1927 tot 15-05-1969 (inw.tr. EUV voor NL)
Notawisseling tussen de Nederlandse en de Deense Regering inzake de wederzijdse mededeling van strafvonnissen, uitgesproken in een der betrokken Staten tegen personen die de nationaliteit van de andere Staat bezitten (Trb. 1974, 163)	19-02-1927 (Kopenhagen)				
Briefwisseling tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Republiek Portugal inzake de wederzijdse mededeling van strafvonnissen (Trb. 1974, 163)	14-06-1927 (Lissabon)				
Briefwisseling tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Spaanse Staat inzake de wederzijdse mededeling van strafvonnissen (Trb. 1974, 163)	05-11-1927 (Madrid)				
Verdrag ter bestrijding van valse munterij, met bijbehorend Protocol (Stb. 1932, 285)	20-04-1929 (Genève)	Wet houdende goedkeuring van het Verdrag met bijbehorend Protocol ter bestrijding van de valse munterij van 20 april 1929 (Stb. 1932, 130)	31-03-1932	29-07-1932	
Verdrag betreffende uitlevering en rechterlijken bijstand in strafzaken tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Republiek Tsjechoslowakije (Stb. 1932, 232)	04-12-1931 (Praag)				1932 tot 14-07-1992 (inw.tr. EUV voor Tsjechoslowakije ⁷⁴)
Verdrag betreffende uitlevering en rechterlijken bijstand in strafzaken tussen het Koninkrijk der Nederlanden en Finland (Stb. 1933, 333)	21-02-1933 (Stockholm)				1933 tot 10-08-1971 (inw. tr. EUV voor Finland)
Verdrag tussen de Staten die partij zijn bij het Noord-Atlantisch Verdrag nopens de rechtspositie van hun strijdkrachten (NAVO-statusverdrag) (Trb. 1953, 10)	19-06-1951 (Londen)	Wet houdende goedkeuring en uitvoering van het Verdrag van Londen van 19 Juni 1951 tussen de Staten, die partij zijn bij het Noord-Atlantisch Verdrag, nopens de rechtspositie van hun krijgsmachten (Stb. 1953)	07-08-1953		

Notawisseling tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Federatieve Volksrepubliek Joegoslavië inzake de wederzijdse mededeling van strafvonnissen (Trb. 1974, 163)	09-10-1953 & 08-06-1954 (Belgrado)				⁷⁵
Overeenkomst tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Staat Israël inzake de uitlevering van misdadigers (Trb. 1957, 8)	18-12-1956 (’s-Gravenhage)				18-01-1957 tot 15-05-1969 (inw.tr. EUV voor NL)
Europees Verdrag betreffende uitlevering (Trb. 1965, 9) (Europees uitleveringsverdrag, EUV)	13-12-1957 (Parijs)	Wet houdende goedkeuring van het op 13 december 1957 te Parijs tot stand gekomen Europees Verdrag betreffende uitlevering, van het op 20 april 1959 te Straatsburg tot stand gekomen Europees Verdrag aangaande de wederzijdse rechtshulp in strafzaken en van het op 27 juli te Brussel gesloten Beneluxverdrag aangaande de uitlevering en de rechtshulp in strafzaken, met Protocol (Stb. 1967, 141)	09-03-1967	15-05-1969	
Aanvullend Protocol bij het Europees Verdrag betreffende uitlevering (Trb. 1979, 119)	15-10-1975 (Straatsburg)	Wet houdende wijziging van de Uitleveringswet en goedkeuring van het Protocol tot aanvulling en wijziging van het Benelux-verdrag inzake uitlevering en rechtshulp in strafzaken, van het eerste en tweede Aanvullende Protocol bij het Europese Verdrag betreffende uitlevering en van het Aanvullende Protocol bij het Europese Verdrag aangaande wederzijdse rechtshulp in strafzaken (Stb. 1981, 683)	16-11-1981	12-04-1982	
Tweede Aanvullend Protocol bij het Europees Verdrag betreffende uitlevering (Trb. 1979, 120)	17-03-1978 (Straatsburg)	idem	idem	05-06-1983	

Europees Verdrag aangaande de wederzijdse rechtshulp in strafzaken (Trb. 1965, 10) (Europees rechtshulpverdrag, ERV)	20-04-1959 (Straatsburg)	Wet houdende goedkeuring van het op 13 december 1957 te Parijs tot stand gekomen Europees Verdrag betreffende uitlevering, van het op 20 april 1959 te Straatsburg tot stand gekomen Europees Verdrag aangaande de wederzijdse rechtshulp in strafzaken en van het op 27 juli te Brussel gesloten Beneluxverdrag aangaande de uitlevering en de rechtshulp in strafzaken, met Protocol (Stb. 1967, 141)	09-03-1967	15-05-1969	
Aanvullend Protocol bij het Europees Verdrag aangaande de wederzijdse rechtshulp in strafzaken (Trb. 1979, 121)	17-03-1978 (Straatsburg)	Wet houdende wijziging van de Uitleveringswet en goedkeuring van het Protocol tot aanvulling en wijziging van het Benelux-verdrag inzake uitlevering en rechtshulp in strafzaken, van het eerste en tweede Aanvullende Protocol bij het Europese Verdrag betreffende uitlevering en van het Aanvullende Protocol bij het Europese Verdrag aangaande wederzijdse rechtshulp in strafzaken (Stb. 1981, 683)	16-11-1981	12-04-1982	
Enkelvoudig Verdrag inzake verdovende middelen (Trb. 1963, 81)	30-03-1961 (New York)			08-08-1975	
Protocol tot wijziging van het Enkelvoudig Verdrag inzake verdovende middelen (Trb. 1980, 184)	25-03-1972 (Genève)				
Verdrag tussen het Koninkrijk der Nederlanden, het Koninkrijk België en het Groothertogdom Luxemburg aangaande de uitlevering en de rechtshulp in strafzaken, met Protocol (Trb. 1962, 97) (Benelux-uitleveringsverdrag, BUV - Benelux-rechtshulpverdrag, BRV)	27-06-1962 (Brussel)	Wet houdende goedkeuring van het op 13 december 1957 te Parijs tot stand gekomen Europees Verdrag betreffende uitlevering, van het op 20 april 1959 te Straatsburg tot stand gekomen Europees Verdrag aangaande de wederzijdse rechtshulp in strafzaken en van het op 27 juli te Brussel gesloten Beneluxverdrag aangaande de uitlevering en de rechtshulp in strafzaken, met Protocol (Stb. 1967, 141)	09-03-1967	11-12-1967	
Protocol tot aanvulling en wijziging van het Benelux-verdrag inzake uitlevering en rechtshulp in strafzaken (Trb. 1974, 161)	11-05-1974	Wet houdende wijziging van de Uitleveringswet en goedkeuring van het Protocol tot aanvulling en wijziging van het Benelux-verdrag inzake uitlevering en rechtshulp in strafzaken, van het eerste en tweede Aanvullende Protocol bij het Europese Verdrag betreffende uitlevering en van het Aanvullende Protocol bij het Europese Verdrag aangaande wederzijdse rechtshulp in strafzaken (Stb. 1981, 683)	16-11-1981	01-03-1982	

Europees Verdrag inzake het toezicht op voorwaardelijk veroordeelden en voorwaardelijk invrijheidgestelden, met bijlage (Trb. 1982, 53)	30-11-1964 (Straatsburg)	Wet houdende goedkeuring van het op 30 november 1964 te Straatsburg tot stand gekomen Europees Verdrag inzake het toezicht op voorwaardelijk veroordeelden of voorwaardelijk in vrijheid gestelden (met bijlage) (Stb. 1986, 463)	10-09-1986	01-01-1988	
Notawisseling tussen het Koninkrijk der Nederlanden en Kenia (Trb. 1968, 1 & Trb. 1968, 85))	10-11-1967				15-05-1968
Notawisseling tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Republiek Malawi (Trb. 1968, 121 & Trb. 1969, 39)	27-11-1967 & 27-01-1968				08-01-1969
Verdrag tussen het Koninkrijk der Nederlanden, het Koninkrijk België en het Groothertogdom Luxemburg inzake de tenuitvoerlegging van rechterlijke beslissingen in strafzaken (Trb. 1969, 9)	26-09-1968 (Brussel)	Wet houdende goedkeuring van het op 26 september 1968 te Brussel tot stand gekomen Verdrag tussen het Koninkrijk der Nederlanden, het Koninkrijk België en het Groothertogdom Luxemburg inzake de tenuitvoerlegging van rechterlijke beslissingen in strafzaken (Stb. 1986, 461)	10-09-1986	Niet in werking getreden.	
Overeenkomst inzake de administratieve en strafrechtelijke samenwerking op het gebied van de regelingen die verband houden met de verwezenlijking van de doelstellingen van de Benelux Economische Unie (Trb. 1969, 124)	29-04-1969 (’s-Gravenhage)	Wet houdende goedkeuring van de op 29 april 1969 te ’s-Gravenhage ondertekende Overeenkomst inzake de administratieve en strafrechtelijke samenwerking op het gebied van de regelingen die verband houden met de verwezenlijking van de doelstellingen van de Benelux Economische Unie, met aanvullende protocollen (Stb. 1970, 539)	04-11-1970	01-02-1971	
Europees Verdrag inzake de internationale geldigheid van strafvonnissen, met bijlagen (Trb. 1971, 137)	28-05-1970 (’s-Gravenhage)	Wet houdende goedkeuring van het op 28 mei 1970 te ’s-Gravenhage tot stand gekomen Europees Verdrag inzake de internationale geldigheid van strafvonnissen (Stb. 1986, 462)	10-09-1986	01-01-1988	
Verdrag tot bestrijding van het wederrechtelijk in zijn macht brengen van luchtvaartuigen (Trb. 1971, 50)	16-12-1970 (’s-Gravenhage)	Rijkswet houdende goedkeuring van het op 16 december 1970 te ’s-Gravenhage tot stand gekomen Verdrag tot bestrijding van het wederrechtelijk in zijn macht brengen van luchtvaartuigen (Verdrag van ’s-Gravenhage) (Stb. 1973, 227)	10-05-1973	26-09-1973	
Notawisseling tussen het Koninkrijk der Nederlanden en India (Trb. 1971, 198)	06-08-1971 & 27-08-1971				Verdrag NL-VK zonder onderbreking geldig voor India.
Verdrag tot bestrijding van wederrechtelijke gedragingen gericht tegen de veiligheid van de burgerluchtvaart (Trb. 1971, 218)	23-09-1971 (Montreal)	Rijkswet houdende goedkeuring van het op 23 september 1971 te Montreal tot stand gekomen Verdrag tot bestrijding van wederrechtelijke gedragingen gericht tegen de veiligheid van de burgerluchtvaart (Verdrag van Montreal) (Stb. 1973, 226)	10-05-1973	26-09-1973	

Europees Verdrag betreffende de overdracht van strafvervolgning (Trb. 1972, 84)	15-05-1972 (Straatsburg)	Rijkswet houdende goedkeuring van het op 15 mei 1972 te Straatsburg tot stand gekomen Europees Verdrag betreffende de overdracht van strafvervolgning (met bijlagen), het op 11 mei 1974 te Brussel tot stand gekomen Verdrag tussen het Koninkrijk België, het Groothertogdom Luxemburg en het Koninkrijk der Nederlanden inzake het overnemen van strafvervolgning (met bijlage), het op 27 januari 1977 te Straatsburg tot stand gekomen Europees Verdrag tot bestrijding van terrorisme en de op 4 december 1979 te Dublin tot stand gekomen Overeenkomst betreffende de toepassing van het Europees Verdrag tot bestrijding van terrorisme tussen de lidstaten van de Europese Gemeenschappen (Stb. 1985, 116)	27-02-1985	19-07-1985	
Verdrag tussen het Koninkrijk der Nederlanden, het Koninkrijk België en het Groothertogdom Luxemburg inzake het overnemen van strafvervolgningen (Trb. 1974, 184)	11-05-1974 (Brussel)	Rijkswet houdende goedkeuring van het op 15 mei 1972 te Straatsburg tot stand gekomen Europees Verdrag betreffende de overdracht van strafvervolgning (met bijlagen), het op 11 mei 1974 te Brussel tot stand gekomen Verdrag tussen het Koninkrijk België, het Groothertogdom Luxemburg en het Koninkrijk der Nederlanden inzake het overnemen van strafvervolgning (met bijlage), het op 27 januari 1977 te Straatsburg tot stand gekomen Europees Verdrag tot bestrijding van terrorisme en de op 4 december 1979 te Dublin tot stand gekomen Overeenkomst betreffende de toepassing van het Europees Verdrag tot bestrijding van terrorisme tussen de lidstaten van de Europese Gemeenschappen (Stb. 1985, 116)	27-02-1985	Niet in werking getreden.	
Overeenkomst tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Republiek Suriname betreffende de uitlevering en rechtshulp in strafzaken (Trb. 1976, 143)	27-08-1976 (’s-Gravenhage)				19-06-1981 ⁷⁶
Protocol houdende bijzondere voorzieningen inzake de op 27 augustus 1976 te 's-Gravenhage tot stand gekomen Overeenkomst tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Republiek Suriname betreffende de uitlevering en rechtshulp in strafzaken (Trb. 1993, 87)	18-05-1993				28-02-1995

<p>Europees Verdrag tot bestrijding van terrorisme (Trb. 1977, 63)</p> <p>Overeenkomst betreffende de toepassing van het Europees Verdrag tot bestrijding van terrorisme tussen de lidstaten van de Europese Gemeenschappen (Trb. 1980, 14)</p>	<p>27-01-1977 (Straatsburg)</p> <p>04-12-1979 (Dublin)</p>	<p>Rijkswet houdende goedkeuring van het op 15 mei 1972 te Straatsburg tot stand gekomen Europees Verdrag betreffende de overdracht van strafvervolgning (met bijlagen), het op 11 mei 1974 te Brussel tot stand gekomen Verdrag tussen het Koninkrijk België, het Groothertogdom Luxemburg en het Koninkrijk der Nederlanden inzake het overnemen van strafvervolgning (met bijlage), het op 27 januari 1977 te Straatsburg tot stand gekomen Europees Verdrag tot bestrijding van terrorisme en de op 4 december 1979 te Dublin tot stand gekomen Overeenkomst betreffende de toepassing van het Europees Verdrag tot bestrijding van terrorisme tussen de lidstaten van de Europese Gemeenschappen (Stb. 1985, 116)</p>	<p>27-02-1985</p>	<p>19-07-1985</p>	
<p>Overeenkomst tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Bondsrepubliek Duitsland betreffende de aanvulling en het vergemakkelijken van de toepassing van het Europees Verdrag betreffende uitlevering van 13 december 1957 (Trb. 1979, 142) (Verdrag van Wittem inzake het EUV)</p>	<p>30-08-1979 (Wittem)</p>	<p>Wet houdende goedkeuring van de op 30 augustus 1979 te Wittem tot stand gekomen Overeenkomsten tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Bondsrepubliek Duitsland betreffende de aanvulling en het vergemakkelijken van de toepassing van het Europees Verdrag betreffende uitlevering van 13 december 1957 en het Europees Verdrag aangaande de wederzijdse rechtshulp in strafzaken van 20 april 1959 (Stb. 1982, 651)</p>	<p>02-12-1982</p>		<p>30-01-1983</p>
<p>Overeenkomst tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Bondsrepubliek Duitsland betreffende de aanvulling en het vergemakkelijken van de toepassing van het Europees Verdrag aangaande de wederzijdse rechtshulp in strafzaken van 20 april 1959 (Trb. 1979, 143) (Verdrag van Wittem inzake het ERV)</p>	<p>30-08-1979 (Wittem)</p>	<p>Wet houdende goedkeuring van de op 30 augustus 1979 te Wittem tot stand gekomen Overeenkomsten tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Bondsrepubliek Duitsland betreffende de aanvulling en het vergemakkelijken van de toepassing van het Europees Verdrag betreffende uitlevering van 13 december 1957 en het Europees Verdrag aangaande de wederzijdse rechtshulp in strafzaken van 20 april 1959 (Stb. 1982, 651)</p>	<p>02-12-1982</p>		<p>30-01-1983</p>
<p>Internationaal Verdrag tegen het nemen van gijzelaars (Trb. 1981, 53)</p>	<p>17-12-1979 (New York)</p>	<p>Rijkswet houdende de goedkeuring van het op 17 december 1979 te New York tot stand gekomen Internationaal Verdrag tegen het nemen van gijzelaars (Stb. 1988, 275)</p>	<p>19-05-1988</p>	<p>04-01-1989</p>	
<p>Uitleveringsverdrag tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Verenigde Staten van Amerika, met Bijlage (Trb. 1980, 111)</p>	<p>24-06-1980 (s-Gravenhage)</p>	<p>Rijkswet houdende goedkeuring van de respectievelijk op 24 juni 1980 en 12 juni 1981 te s-Gravenhage tot stand gekomen Verdragen tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Verenigde Staten van Amerika inzake uitlevering en aangaande wederzijdse rechtshulp in strafzaken (Stb. 1983, 295)</p>	<p>22-06-1983</p>		<p>15-09-1983</p>

Verdrag tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Verenigde Staten van Amerika aangaande wederzijdse rechtshulp in strafzaken (Trb. 1981, 188)	12-06-1981 ('s-Gravenhage)	Rijkswet houdende goedkeuring van de respectievelijk op 24 juni 1980 en 12 juni 1981 te 's-Gravenhage tot stand gekomen Verdragen tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Verenigde Staten van Amerika inzake uitlevering en aangaande wederzijdse rechtshulp in strafzaken (Stb. 1983, 295)	22-06-1983		15-09-1983
Notawisseling tussen het Koninkrijk der Nederlanden en het Gemenebest van de Bahama's (Trb. 1986, 119 & Trb. 1988, 96)	18-11-1980 & 28-05-1985				28-06-1988
Verdrag inzake de overbrenging van gevangene personen (Trb. 1983, 74)	21-03-1983 (Straatsburg)	Rijkswet houdende goedkeuring van het op 21 maart 1983 te Straatsburg tot stand gekomen Verdrag inzake de overbrenging van gevangene personen (Stb. 1986, 460)	10-09-1986	01-01-1988	
Verdrag tegen foltering en andere wrede, onmenselijke of ontorende behandeling of bestraffing (Trb. 1985, 69)	10-12-1984 (New York)			20-01-1989	
Verdrag inzake uitlevering tussen het Koninkrijk der Nederlanden en Australië (Trb. 1985, 137)	05-09-1985 ('s-Gravenhage)	Rijkswet houdende goedkeuring van het op 5 september 1985 te 's-Gravenhage tot stand gekomen verdrag inzake uitlevering tussen het Koninkrijk der Nederlanden en Australië (Stb. 1987, 357)	07-07-1987		01-02-1988
Overeenkomst tussen de lidstaten van de Europese Gemeenschappen inzake de toepassing van het beginsel <i>ne bis in idem</i> (Trb. 1987, 167)	25-05-1987 (Brussel)			06-04-1994 ⁷⁷	
Overeenkomst betreffende toepassing tussen de lidstaten van de Europese Gemeenschappen van het Verdrag van de Raad van Europa inzake de overbrenging van gevangene personen (Trb. 1987, 168)	25-05-1987 (Brussel)			Niet in werking getreden.	
Verdrag tussen het Koninkrijk der Nederlanden en Australië inzake wederzijdse rechtshulp in strafzaken (Trb. 1989, 13)	26-10-1988 (Canberra)	(Stb. 1987, 673)	07-07-1987		01-06-1991
Verdrag van de Verenigde Naties tegen de sluikhandel in verdovende middelen en psychotrope stoffen (Trb. 1990, 94)	20-12-1988 (Wenen)	Rijkswet houdende goedkeuring van het op 20 december 1988 te Wenen tot stand gekomen Verdrag van de Verenigde Naties tegen de sluikhandel in verdovende middelen en psychotrope stoffen, met bijlage (Stb. 1993, 387)	02-07-1993	07-12-1993	

Overeenkomst tussen de lidstaten van de Europese Gemeenschappen betreffende de vereenvoudiging en de modernisering van de wijze van toezending van uitleveringsverzoeken (Trb. 1990, 97)	26-05-1989 (Donostia-San Sebastian)			18-05-1994 ⁷⁸	
Verdrag tussen het Koninkrijk der Nederlanden en Canada inzake uitlevering (Trb. 1989, 169)	13-10-1989 (Montreal)	Rijkswet houdende goedkeuring van het op 13 oktober 1989 te Montreal tot stand gekomen Verdrag tussen het Koninkrijk der Nederlanden en Canada inzake uitlevering (Stb. 1991, 298)	15-05-1991		01-12-1991
Overeenkomst ter uitvoering van het tussen de regeringen van de Staten van de Benelux Economische Unie, de Bondsrepubliek Duitsland en de Franse Republiek op 14 juni 1985 te Schengen gesloten Akkoord betreffende de geleidelijke afschaffing van de controles aan de gemeenschappelijke grenzen (Trb. 1990, 145) (Schengen-uitvoeringsovereenkomst, SUO)	19-06-1990 (Schengen)	Wet houdende goedkeuring van de op 19 juni 1990 te Schengen tot stand gekomen Overeenkomst ter uitvoering van het tussen de regeringen van de Staten van de Benelux Economische Unie, de Bondsrepubliek Duitsland en de Franse Republiek op 14 juni 1985 te Schengen gesloten Akkoord betreffende de geleidelijke afschaffing van de controles aan de gemeenschappelijke grenzen met bijbehorende Slotakte, Protocol en Gemeenschappelijke Verklaring (Stb. 1993, 138)	24-02-1993	26-03-1995	
Verdrag inzake het witwassen, de opsporing, de inbeslagneming en de confiscatie van opbrengsten van misdrijven (Trb. 1990, 172)	08-11-1990 (Straatsburg)	Rijkswet houdende goedkeuring van het op 8 november 1990 te Straatsburg tot stand gekomen Verdrag inzake het witwassen, de opsporing, de inbeslagneming en de confiscatie van opbrengsten van misdrijven (Stb. 1993, 164)	10-03-1993	01-09-1993	
Verdrag tussen het Koninkrijk der Nederlanden en Canada inzake wederzijdse rechtshulp in strafzaken (Trb. 1991, 85)	01-05-1991 (’s-Gravenhage)				01-05-1992
Verdrag tussen de lidstaten van de Europese Gemeenschappen inzake de tenuitvoerlegging van buitenlandse strafvonnissen (Trb. 1992, 39)	13-11-1991 (Brussel)			17-11-1993 ⁷⁹	
Overeenkomst tussen het Koninkrijk der Nederlanden en Hong Kong inzake de overlevering van voortvluchtige delinquenten (Trb. 1992, 198)	02-11-1992 (Hong Kong)				20-06-1997 ⁸⁰

Overeenkomst tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Verenigde Staten van Amerika inzake wederzijdse samenwerking bij de opsporing, inbeslagneming en confiscatie van opbrengsten van en hulpmiddelen bij het plegen van misdrijven en de verdeling van geconfisqueerde voorwerpen (Trb. 1993, 5)	20-11-1992 (Washington)	Rijkswet houdende goedkeuring en uitvoering van de op 20 november 1992 te Washington tot stand gekomen Overeenkomst tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Verenigde Staten van Amerika inzake wederzijdse samenwerking bij de opsporing, inbeslagneming en confiscatie van opbrengsten van en hulpmiddelen bij het plegen van misdrijven en de verdeling van geconfisqueerde voorwerpen (Stb. 1994, 237)	17-03-1994		31-07-1994
Verdrag tussen het Koninkrijk der Nederlanden en het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland ter aanvulling en vergemakkelijking van de werking van de Overeenkomst van de Raad van Europa inzake witwassen, de opsporing, de inbeslagneming en de confiscatie van opbrengsten van misdrijven (Trb. 1993, 150)	15-09-1993 (Londen)				02-06-1994
Overeenkomst opgesteld op grond van artikel K.3 van het Verdrag betreffende de Europese Unie aangaande de verkorte procedure tot uitlevering tussen de lidstaten van de Europese Unie (Trb. 1995, 110)	10-03-1995 (Brussel)	Wet tot goedkeuring van de op 10 maart 1995 te Brussel tot stand gekomen Overeenkomst opgesteld op grond van artikel K.3 van het Verdrag betreffende de Europese Unie aangaande de verkorte procedure tot uitlevering tussen de lidstaten van de Europese Unie en de op 27 september 1996 te Dublin tot stand gekomen Overeenkomst opgesteld op grond van artikel K.3 van het Verdrag betreffende de Europese Unie betreffende uitlevering tussen de lidstaten van de Europese Unie, alsmede wijziging van de Uitleveringswet en de Wet overdracht tenuitvoerlegging strafvonnis (Stb. 2000, 205)		01-10-2000 (artt. IV en V)	
Notawisseling houdende een verdrag tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Zwitserse Bondsstaat inzake de artikelen 7 en 15 van het Europees Verdrag aangaande de wederzijdse rechtshulp in strafzaken (Trb. 1996, 49)	04-12-1995 & 12-02-1996 (’s-Gravenhage)				

Overeenkomst opgesteld op grond van artikel K.3 van het Verdrag betreffende de Europese Unie betreffende uitlevering tussen de lidstaten van de Europese Unie (Trb. 1996, 304)	27-09-1996 (Brussel)	Wet tot goedkeuring van de op 10 maart 1995 te Brussel tot stand gekomen Overeenkomst opgesteld op grond van artikel K.3 van het Verdrag betreffende de Europese Unie aangaande de verkorte procedure tot uitlevering tussen de lidstaten van de Europese Unie en de op 27 september 1996 te Dublin tot stand gekomen Overeenkomst opgesteld op grond van artikel K.3 van het Verdrag betreffende de Europese Unie betreffende uitlevering tussen de lidstaten van de Europese Unie, alsmede wijziging van de Uitleveringswet en de Wet overdracht tenuitvoerlegging strafvonnissen (Stb. 2000, 205)	11-05-2000	01-10-2000 (artt. IV en V)	
Verdrag tussen het Koninkrijk der Nederlanden en het Koninkrijk Marokko inzake de overbrenging van gevonniste personen (Trb. 1999, 198)	30-11-1999 (Rabat)				Voorlopige toepassing vanaf 30-12-1999.
Overeenkomst, door de Raad vastgesteld overeenkomstig artikel 34 van het Verdrag betreffende de Europese Unie, betreffende de wederzijdse rechtshulp in strafzaken tussen de lidstaten van de Europese Unie, met verklaringen (Trb. 2000, 96)	29-05-2000 (Brussel)			Nog niet in werking getreden.	

B. Nationale wet- en regelgeving

Naam (publicatie)	Vaststelling	Inwerking- treding	Gewijzigd bij wet van -	Ingetrokken bij wet van -
Wet tot regeling der algemeene voorwaarden, op welke, ten aanzien van de uitlevering van vreemdelingen, verdragen met vreemde Mogendheden kunnen worden gesloten (Stb. 1875, 66)	06-04-1875		31-03-1932 (Stb. 1932, 131) 18-06-1953 (Stb. 1953, 306) 02-07-1964 (Stb. 1964, 243) 25-07-1964 (Stb. 1964, 315) 16-10-1964 (Stb. 1964, 393)	09-03-1967 (Stb. 1967, 139)
Wet tot overlevering inzake oorlogsmisdrijven (Stb. 1954, 215)	19-05-1954	03-02-1955	02-07-1964 (Stb. 1964, 243) 09-03-1967 (Stb. 1967, 139) 27-06-1984 (Stb. 1984, 298) 12-12-1985 (Stb. 1985, 660) 29-09-1988 (Stb. 1988, 478) 24-06-1992 (Stb. 1992, 358)	

<p>Wet houdende nieuwe regelen betreffende uitlevering en andere vormen van internationale rechtshulp in strafzaken (Uitleveringswet) (Stb. 1967, 139)</p>	<p>09-03-1967</p>	<p>03-04-1967</p>	<p>16-05-1969 (Stb. 1969, 224) 10-05-1973 (Stb. 1973, 228) 26-06-1975 (Stb. 1975, 340/341) 10-05-1978 (Stb. 1978, 251) 10-10-1978 (Stb. 1978, 528) 11-12-1980 (Stb. 1980, 666) 16-11-1981 (Stb. 1981, 683) 09-11-1983 (Stb. 1983, 576) 06-03-1985 (Stb. 1985, 131) 02-07-1986 (Stb. 1986, 373) 10-09-1986 (Stb. 1986, 464) 12-03-1987 (Stb. 1987, 98) 17-12-1987 (Stb. 1987, 640) 19-05-1988 (Stb. 1988, 276) 29-09-1988 (Stb. 1988, 478) 20-11-1991 (Stb. 1991, 626) 24-06-1992 (Stb. 1992, 358) 10-12-1992 (Stb. 1993, 11) 24-02-1993 (Stb. 1993, 141) 02-07-1993 (Stb. 1993, 388) 11-11-1993 (Stb. 1993, 603) 29-06-1994 (Stb. 1994, 501) 30-03-1995 (Stb. 1995, 195) 12-04-1995 (Stb. 1995, 254) 17-04-1997 (Stb. 1997, 192) 01-10-1998 (Stb. 1998, 591) 28-01-1999 (Stb. 1999, 30) 28-10-1999 (Stb. 1999, 467) 11-05-2000 (Stb. 2000, 205)</p>	
--	-------------------	-------------------	---	--

Wet houdende aanvulling van het Wetboek van Strafvordering met bepalingen omtrent internationale rechtshulp in strafzaken (Stb. 1967, 140) (Boek IV, Titel X, artt. 552h-552q)	09-03-1967		16-05-1969 (Stb. 1969, 224) 06-03-1985 (Stb. 1985, 131) 10-12-1992 (Stb. 1993, 11) 23-12-1992 (Stb. 1993, 33) 24-02-1993 (Stb. 1993, 141) 16-06-1994 (Stb. 1994, 628) 12-04-1995 (Stb. 1995, 254) 17-04-1997 (Stb. 1997, 192) 19-10-1998 (Stb. 1998, 610) 19-04-1999 (Stb. 1999, 194) 19-05-1999 (Stb. 1999, 198) 27-05-1999 (Stb. 1999, 245)	
Wet tot wijziging van het Wetboek van Strafrecht en het Wetboek van Strafvordering met het oog op overdracht van strafvervolgingen door en aan Nederland, alsmede uitvoering van de desbetreffende Europese en Benelux-verdragen, wijziging van de Uitleveringswet en uitvoering van het Europees Verdrag tot bestrijding van terrorisme en de Overeenkomst betreffende de toepassing van dat verdrag tussen lidstaten van de Europese Gemeenschappen (Stb. 1985, 131)	06-03-1985		26-11-1986 (Stb. 1986, 593) 17-12-1987 (Stb. 1987, 640) 19-05-1988 (Stb. 1988, 276) 20-11-1991 (Stb. 1991, 626) 27-11-1991 (Stb. 1991, 663) 10-12-1992 (Stb. 1993, 12) 23-12-1992 (Stb. 1993, 29) 08-11-1993 (Stb. 1993, 591) 30-03-1995 (Stb. 1995, 195) 17-04-1997 (Stb. 1997, 192) 28-01-1999 (Stb. 1999, 30)	
Wet houdende regelen betreffende de overname van de tenuitvoerlegging van buitenlandse strafrechtelijke beslissingen en de overdracht van de tenuitvoerlegging van Nederlandse strafrechtelijke beslissingen naar het buitenland (Stb. 1986, 464) (Wet overdracht tenuitvoerlegging strafvonnissen - WOTS)	10-09-1986	01-01-1988	26-11-1986 (Stb. 1986, 593) 19-12-1990 (Stb. 1991, 10) 10-12-1992 (Stb. 1993, 12) 11-11-1993 (Stb. 1993, 603) 17-03-1994 (Stb. 1994, 238) 29-06-1994 (Stb. 1994, 501) 12-04-1995 (Stb. 1995, 254) 17-04-1997 (Stb. 1997, 192) 01-10-1998 (Stb. 1998, 591) 28-01-1999 (Stb. 1999, 30) 11-05-2000 (Stb. 2000, 205)	
Besluit tot uitvoering van artikel 58 van de Wet overdracht tenuitvoerlegging strafvonnissen (Stb. 1986, 703)	18-12-1986	01-01-1988		

Wet tot wijziging van de Wet overdracht tenuitvoerlegging strafvonnis en het Wetboek van Strafvordering met het oog op de internationale samenwerking gericht op de ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel (Wet Ontneming Internationaal) (Stb. 1993, 12)	10-12-1992	01-09-1993		
Wet houdende bepalingen verband houdende met de instelling van het Internationaal Tribunaal voor de vervolging van personen aansprakelijk voor ernstige schendingen van het internationale humanitaire recht, begaan op het grondgebied van het voormalige Joegoslavië sedert 1991 (Trb. 1994, 308)	21-04-1994	04-05-1994		
Wet houdende bepalingen verband houdende met de instelling van het Internationaal Tribunaal voor de vervolging van personen aansprakelijk voor genocide en andere ernstige schendingen van het internationale humanitaire recht, begaan op het grondgebied van Rwanda en van Rwandese burgers aansprakelijk voor genocide en andere van dergelijke schendingen, begaan op het grondgebied van buurlanden, tussen 1 januari 1994 en 31 december 1994 (Stb. 1997, 754)	18-12-1997	30-12-1997		

C. Richtlijnen en circulaires

Naam (publicatie)	Vaststelling	Inwerking- treding
Circulaire van de staatssecretaris van Justitie aan de Procureurs-Generaal inzake uitleveringsverzoeken en overdrachten van strafvervolging aan landen met een Angelsaksisch rechtssysteem	19-01-1982	
Richtlijn voor het Openbaar Ministerie inzake overdracht van strafvervolging (Stcrt. 1983, 1)	08-12-1982	01-01-1983
Circulaire van de minister van Justitie aan de Procureurs-Generaal inzake richtlijnen buitenlandse dienststreizen van opsporingsambtenaren in het kader van de internationale rechtshulp	04-08-1983	

Circulaire van de minister van Justitie inzake de inwerkingtreding van nieuwe verdragen betreffende uitlevering en aangaande rechtshulp in strafzaken tussen Nederland en de Verenigde Staten van Amerika	30-08-1983	
Circulaire van de minister van Justitie inzake de uitleveringsprocedure	19-08-1987	
Brief van de Staatssecretaris van Justitie aan de Procureurs-Generaal bij de gerechtshoven en de hoofdofficieren van Justitie inzake nieuwe wetgeving inzake de internationale overdracht van de tenuitvoerlegging van strafrechtelijke beslissingen	19-10-1987	
Circulaire van het Hoofd Directie Delinquentenzorg en Jeugdinstellingen	02-04-1993	
Richtlijn van de Procureurs-Generaal inzake de toepassing van artikel 552i WvSv door het OM en de informatieverstrekking door de politie in het kader van de wederzijdse rechtshulp in strafzaken (Stcrt. 1994, 242)	23-11-1994	01-01-1995

D. Instellingsbeschikking

Beschikking van de minister van Justitie tot instelling van de Commissie tot bestudering van de positie van verdachten en andere belanghebbenden in de internationale strafrechtelijke samenwerking (Commissie-Swart), Stafafdeling Wetgeving Publiekrecht, nr. 180085/92/6 (d.d. 05-03-1992) (Stcrt. 1992, 74)

Bijlage 2 Overzicht van geraadpleegde bronnen en literatuur

Bronnen

Brief van de staatssecretaris van Justitie van 19 oktober 1987 aan de Procureurs-Generaal bij de gerechtshoven en de hoofdofficieren van Justitie inzake nieuwe wetgeving inzake de internationale overdracht van de tenuitvoerlegging van strafrechtelijke beslissingen (met bijlage).

Bureau Internationale Rechtshulp in Strafzaken, Databank beleidsportefeuilles, april 2000.

Bureau Internationale Rechtshulp in Strafzaken, Jaarplan 1999.

College van Procureurs-Generaal, Ontnemingsrichtlijn d.d. 1 oktober 1997 (Stcrt. 1997, 223).

Commissie Artikel 40 Statuut (voorzitter: T.M. Schalken), rapport: Voorontwerp van de Rijkswet houdende regelen inzake de strafrechtelijke samenwerking tussen de landen van het Koninkrijk (Rijkswet op de interregionale rechtshulp). Amsterdam: 1992.

Directie Internationale Strafrechtelijke Aangelegenheden en Drugsbeleid (DGI/AV/DISAD), Jaarplan 2000

Nota naar aanleiding van het verslag van de vaste commissie voor Justitie met betrekking tot de goedkeuring van EU-uitleveringsovereenkomsten, 3 februari 2000. Tweede Kamer, vergaderjaar 1999-2000, 26 697, nr. 5.

Notitie Internationalisering en Recht in de Informatiemaatschappij. Briefnr.: 5024595notitie. Mei 2000.

Organisatiebesluit van het Ministerie van Justitie, 9 januari 1997.

Organisatieregeling Ministerie van Justitie 2000 (Stcrt. 2000, 184, d.d. 22-09-2000).

Procureurs-Generaal Openbaar Ministerie, Jaarverslag Openbaar Ministerie 1987 : strafrechtshandhaving en open grenzen.

Staatsalmanak voor het Koninkrijk der Nederlanden. Verschillende jaaruitgaven. 's-Gravenhage: Martinus Nijhoff, 1946-1957; Staatsdrukkerij- en Uitgeverijbedrijf / Sdu Uitgevers, 1958-

Vaste commissie voor Justitie, Nederlanders in buitenlandse gevangenissen en buitenlanders in Nederlandse gevangenissen. Verslag van schriftelijk overleg, vastgesteld op 27 januari 1997. Tweede Kamer, vergaderjaar 1996-1997, 25 203, nr. 1.

Literatuur

Baaijens-van Geloven, Y.G.M., Overdracht en overname van strafvervolgning. Arnhem: Gouda Quint, 1996.

- Barents, R., *Het Verdrag van Amsterdam*. Deventer: Kluwer, 1997.
- Belinfante, A.D., *In plaats van bijltjesdag : de geschiedenis van de bijzondere rechtspleging na de Tweede Wereldoorlog*. Assen: van Gorcum, 1978.
- Brouwer, mr. J.G., *De Rijkswet goedkeuring en bekendmaking van verdragen*. In: *Nederlands Juristenblad*, 1995-29, blz. 1072-1083.
- Haentjens, R.C.P., *Nederlandse instrumenten van internationale rechtshulp in strafzaken*. Arnhem: Gouda Quint bv, 1992.
- Hofstee, G.Th., *Het Openbaar Ministerie en de internationale rechtshulp*. In: *Magistraat met beleid; de officier van justitie en zijn omgeving* (T.M. Schalken e.a., red.), 1992, blz. 65-81.
- Lamp, R., *Het ontnemen van wederrechtelijk verkregen voordeel op internationaal vlak*. In: *Tijdschrift voor Antilliaans recht - Justicia*, 1998-1, blz. 1-15.
- Paridaens, D.J.M.W., *De overdracht van de tenuitvoerlegging van strafvonnissen*. Arnhem: Gouda Quint bv, 1994.
- Rommelink, J., *Uitlevering*. Arnhem: Gouda Quint bv, 1990.
- Schutte, J.J.E., *Overdracht en overname van strafvervolgning*. In: *Ars Aequi*, 1986-1, blz. 31-37.
- Schutte, J.J.E., *Strafrecht in Europees verband opnieuw bezien*. In: *Justitiële verkenningen*, 1995-1, blz. 8-19.
- Silvis, J., *Naar een strafrecht met onbegrensde mogelijkheden : Kanttekeningen bij het Jaarverslag van het Openbaar Ministerie en bij de Justitiebegroting*. In: *Recht en kritiek*, 1988-4, blz. 318-332.
- Sjöcrona, J. M., *De kleine rechtshulp*. Arnhem: Gouda Quint bv, 1990.
- Swart, A.H.J. & D.J.M.W. Paridaens, *Recente wetgeving inzake internationale rechtshulp in strafzaken*. In: *Rechtsgeleerd Magazijn Themis*, 1986-4, blz. 316-340.
- Vermeulen, G. & T. vander Beken, *Eenvoudiger en ook beter? Nieuwe ontwikkelingen inzake uitlevering in de Europese Unie geëvalueerd*. In: *Panopticon*, 1997-2, blz. 111-140.

Bijlage 3 Overzicht van geïnterviewde personen

Dhr. H.F.R. de France, juridisch adviseur Bureau Internationale Rechtshulp in Strafzaken

Dhr. N.J.M. Ruyters, plv. hoofd Bureau Internationale Rechtshulp in Strafzaken

Bijlage 4 Lijst van afkortingen

BIRS	Bureau Internationale Rechtshulp in Strafzaken
BOOM	Bureau Ontnemingswetgeving Openbaar Ministerie
BUV	Benelux-verdrag aangaande de uitlevering en de rechtshulp in strafzaken (Trb. 1962, 97)
CRI	Centrale Recherche Informatiedienst
EUV	Europees Verdrag betreffende uitlevering (Trb. 1965, 9)
EVRM	Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden
FIOD	Fiscale Inlichtingen- en Opsporingsdienst
GW	Grondwet
HR	Hoge Raad
NJ	Nederlandse Jurisprudentie
Stb.	Staatsblad [wetten in formele zin, algemene maatregelen van bestuur]
Stcrt.	Staatscourant [ministeriële regelgeving]
Trb.	Tractatenblad [internationale regelingen]
WOTS	Wet overdracht tenuitvoerlegging strafvonnissen (Stb. 1986, 464)
WvSv	Wetboek van Strafvordering

Noten

- ¹ Sinds de verdragen van Schengen wordt de politieke samenwerking steeds vaker als aparte vorm van rechtshulp in strafzaken aangeduid. In dit rapport wordt deze vorm van samenwerking beschouwd als kleine rechtshulp.
- ² Dit instrument wordt vaak niet als aparte categorie genoemd en in de statistieken ondergebracht bij kleine rechtshulp, overname/overdracht van strafvervolging en overname/overdracht van strafexecutie. Het wordt in dit rapport weliswaar als een aparte categorie behandeld, maar de handelingen op dit gebied vallen grotendeels onder de hierboven genoemde instrumenten.
- ³ PIVOT-rapport nr. 103, *Gedane buitenlandse zaken*.
- ⁴ Hierover gaat PIVOT-rapport nr. 29, *Eenheid in verscheidenheid*.
- ⁵ Zo zijn er in de jaren '90 vele nota's gewisseld tot uitbreiding van het Europees Uitleveringsverdrag tot de Nederlandse Antillen en Aruba. Dit illustreert fraai de samenhang van het beleidsterrein met *Buitenlandse Zaken en Koninkrijkszaken*.
- ⁶ Artikel 36 bepaalt dat de Rijksdelen verplicht zijn elkaar op verzoek rechtshulp te verlenen, terwijl artikel 40 stelt dat een vonnis in het gehele Koninkrijk ten uitvoer kan worden gelegd. In het kader van de herziening van het Statuut en in het kader van de bestrijding van de georganiseerde criminaliteit is de Commissie artikel 40 Statuut in het leven geroepen. Deze publiceerde in 1992 het voorontwerp van de Rijkswet op de interregionale rechtshulp; dit ontwerp is anno 2000 nog niet goedgekeurd.
- ⁷ Zie voor deze materie ook PIVOT-rapport nr. 68, *Constitutionele zaken*.
- ⁸ In dit verband vormt het mildere strafklimaat in Nederland soms een drempel.
- ⁹ Zie voor meer details de Rijkswet goedkeuring en bekendmaking van verdragen (Stb. 1994, 542).
- ¹⁰ Overigens neemt op het gebied van de internationale rechtshulp in strafzaken de interesse van het parlement toe. Zo is het uitleveringsverdrag tussen Nederland en de VS het eerste zelfstandige bilaterale uitleveringsverdrag dat aan een uitdrukkelijke parlementaire goedkeuring is onderworpen. Dit is een blijk van toegenomen parlementaire belangstelling voor deze materie, "hetgeen zij toe te juichen" (MvA bij uitleveringsverdrag NL-VS, blz. 153). Bij latere verdragen is dit vaker gebeurd. Zo zijn ook de uitleveringsverdragen NL-Australië en NL-Canada expliciet middels een wet goedgekeurd.
- ¹¹ Zie hierover ook *Nederlanders in buitenlandse gevangenissen en buitenlanders in Nederlandse gevangenissen*, Tweede Kamer, vergaderjaar 1996-1997, 25 203, nr. 1, alsmede PIVOT-rapport nr. 103, *Gedane buitenlandse zaken*, m.n. hoofdstuk 7.3, onder D.
- ¹² Zie hiervoor: PIVOT-rapport nr. 10, *Rechtspleging en rechtshulp*.
- ¹³ Politie: PIVOT-rapport nr. 100, *Handelen met de sterke arm, deel I*, en PIVOT-rapport nr. 31, *Handelen met de sterke arm, deel II*. In deel II, paragraaf 3.2.5, wordt uitgebreid ingegaan op de internationale politieke samenwerking.
- Rechterlijke macht: PIVOT-rapport *Gedeelde geschillen* (nog te verschijnen). Dit rapport is sterk organisatiegericht.
- ¹⁴ Het gaat hierbij om geringe aantallen. Sinds het vertrek van de Amerikaanse NAVO-troepen uit Soesterberg is dit nog verder teruggelopen.
- ¹⁵ Sjöcrona 1990, blz. 14-15.
- ¹⁶ Vandaar ook het belangrijkste wapenfeit van de Raad: de totstandkoming van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden (EVRM) in 1950.
- ¹⁷ Meer over het Akkoord van Schengen: PIVOT-rapport nr. 31, *Handelen met de sterke arm, deel II*, paragraaf 3.2.5.
- ¹⁸ Een formeel samenwerkingsverband voor de coördinatie van de buitenlandse politiek van de lidstaten, in het leven geroepen bij de Europese Akte (ondertekend in februari 1986 en in werking getreden op 1 juli 1987).
- ¹⁹ Het *Verdrag betreffende de Europese Unie*. De Unie kent drie pijlers. De eerste, de communautaire pijler, bestaat uit de drie gemeenschapsverdragen (EEG, gewijzigd in EG; EGKS; EGA) en is supranationaal (juridisch onafhankelijk van en staande boven de individuele lidstaten). De tweede pijler heeft betrekking op het gemeenschappelijke buitenland- en veiligheidsbeleid, terwijl de derde pijler gaat over de samenwerking tussen de lidstaten op het gebied van binnenlandse zaken en justitie. Deze laatste twee pijlers hebben een intergouvernementeel karakter, hetgeen tot gevolg heeft dat afspraken op deze terreinen middels verdragen tussen de lidstaten moeten worden vormgegeven.
- ²⁰ Gemeenschappelijk optreden 98/428/JBZ (PBEG, 1998, L 191, blz. 4-7).

21 De Overeenkomst inzake wederzijdse rechtshulp, getekend op 29 mei 2000 tijdens de JBZ-Raad, vormt de juridische basis voor het instellen van deze teams. Deze overeenkomst is nog niet in werking getreden.

22 Zie ook de Justitiebegroting voor 2001.

23 Een recent voorbeeld is het met Marokko gesloten overbrengingsverdrag.

24 Jaarplan 1999, Bureau Internationale Rechtshulp in Strafzaken.

25 7 juli 1989, NJ 1990, 158.

26 Met name de in art. 552hh, WvSv, genoemde verdragen, maar ook in een aantal uitleveringsverdragen.

27 Dit voorstel heeft het niet gehaald, onder meer vanwege bezwaren tegen de ondermijning van de positie van de verdachte bij een dergelijke constructie.

28 Sjöcrona 1990, blz. 2.

29 Onder *handelingen van onderzoek* (ook wel *daden van instructie of opsporingshandelingen* genoemd) kan worden verstaan: het horen van getuigen/deskundigen/verdachten, een onderzoek ter plaatse door deskundigen, huiszoekingen, inbeslagnemingen, enz. (cf. gemeenschappelijk commentaar bij het BUV).

30 Het "verlenen van medewerking" heeft hier betrekking op het bieden van de gelegenheid aan buitenlandse ambtenaren van justitie of politie om in de aangezochte staat actief op te treden bij de verlening van kleine rechtshulp.

31 Op basis van art. 552i, lid 2, WvSv: indien uitsluitend om inlichtingen is gevraagd en voor het verkrijgen daarvan geen dwangmiddelen of bepaalde bijzondere opsporingsbevoegdheden (bijv. m.b.t. infiltratie en observatie) nodig zijn. Het betreft hiermee onder andere openbaar toegankelijke informatie en informatie uit de politieregisters. Zie verder ook de richtlijn van de Procureurs-Generaal van 23 november 1994.

32 Hierop zijn overigens de Wet op de justitiële documentatie (Stb. 1955, 395) en het Besluit Registratie Buitenlandse Strafbladen (Stcrt. 1958, 223) van toepassing.

33 Idem.

34 Sjöcrona 1990, blz. 11.

35 Derhalve zijn deze wet en het krachtens die wet tot stand gekomen Besluit Registratie buitenlandse strafbladen (Stcrt. 1958, 223) van toepassing op de uitvoering van bijv. artt. 13 en 22, ERV, en art. 36, BUV. Het onderwerp *justitiële documentatie* zal in een nog te verschijnen PIVOT-rapport aan de orde komen.

36 Bijv. als het gaat om de artt. 46 en 47 van de Uitleveringswet.

37 Aangezien er een vloeiende overgang is tussen strafrechtelijke rechtshulp en administratieve bijstand in fiscale (strafzaken, kan er een schemergebied ontstaan. Er is in dit rapport voor gekozen om het onderwerp van de fiscale bijstand (met eventuele strafrechtelijke implicaties) daarom geheel gescheiden te houden van de internationale rechtshulp in strafzaken.

38 Voor het vervaardigen van een uitgaand verzoek om (kleine) rechtshulp is het Kennissysteem Rechtshulp in Strafzaken (KRIS) ontwikkeld.

39 Deze verrichting wordt niet als handeling in de handelingenlijst opgenomen, aangezien het project PIVOT, in het kader waarvan de institutionele onderzoeken worden verricht, zich niet uitstrekt tot de provinciale en gemeentelijke overheid.

40 Circulaire van 5 juli 1966. Deze is niet ingetrokken, maar is niet meer van belang sinds er een landelijk Officier van Justitie voor deze verzoeken is.

41 Swart, als aangehaald door Baaijens-van Geloven 1996, blz. 34, noot 3. Hiermee wordt gelijk het verschil met uitzetting duidelijk. Uitzetting, een eenzijdige administratieve maatregel waarmee wordt beoogd de betrokkene van het grondgebied te verwijderen (HR, 13 september 1963, NJ 1963, 509), dient namelijk geen strafrechtelijk doel en kan daarom niet worden aangemerkt als justitieel rechtshulpinstrument. Meer over uitzetting is te vinden in het RIO over vreemdelingenbeleid, PIVOT-rapport nr. 23, *De toelating van vreemdelingen*, handelingen 112 t/m 135.

42 Art. 28 van het EUV bepaalt dat dit verdrag de oude bilaterale verdragen betreffende uitlevering vervangt en dat nieuwe verdragen op dat gebied alleen mogen dienen tot aanvulling en vergemakkelijking van de uitvoering van het EUV. Nederland heeft in een verklaring aangegeven zich daar niet aan gebonden te achten. Zo geldt in de relatie tussen Nederland en België/Luxemburg het Benelux-uitleveringsverdrag.

43 Wet van 10 september 1986 (WOTS, Stb. 1986, 464). De mogelijkheid tot deze wijziging was reeds geschapen door de Grondwetsherziening van 1983, waarbij werd bepaald dat ook Nederlanders mogen worden uitgeleverd (art. 2, lid 3).

44 Over uitlevering(szaken) vlak na de Tweede Wereldoorlog is meer te vinden in het PIVOT-rapport betreffende de bijzondere rechtspleging (PIVOT-rapport nr. 99, "*Verraders waarvoor in een bevrijd Nederland geen plaats zal zijn*", in het bijzonder de paragrafen 1.6 t/m 1.8.). Zie ook bijv. Belinfante

1978. Uitlevering van Nederlanders die in Duitse krijgsdienst zijn geweest, leverde problemen op, aangezien dezen de Duitse nationaliteit verkregen en daarom niet door Duitsland werden uitgeleverd. Overigens heeft de instelling (eind jaren '70) van een aparte Officier van Justitie voor de vervolging van oorlogsmisdrijven, gevolgd door de oprichting van het Bureau van de Landelijke Officier van Justitie Oorlogsmisdrijven, in de jaren '80 en '90 geleid tot diverse uitleveringsverzoeken en een aantal rechtszaken.

45 In de Uitleveringswet van 1875 is alleen sprake van een advies van de rechtbank, in de Uitleveringswet van 1967 van een toelaatbaarheidsverklaring met een advies.

46 Zie ook bijv. art. 66 van de Schengen-uitvoeringsovereenkomst en de EU-overeenkomst aangaande de verkorte procedure tot uitlevering.

47 Bron: Handleiding Internationale rechtshulp in strafzaken.

48 Baaijens-van Geloven 1996, blz. 43.

49 Baaijens-van Geloven 1996, blz. 97 en 98.

50 Paridaens 1994, blz. 1.

51 Hierover zal nog een PIVOT-rapport verschijnen.

52 Zie ook PIVOT-rapport nr. 87, *Reclassering*, m.n. handeling 231.

53 Lamp 1998, blz. 8.

54 Dit om ervoor te zorgen dat staten met verschillende systemen van confiscatie met elkaar kunnen samenwerken. In sommige staten is de confiscatiesanctie een sanctie ter verbeurdverklaring van objecten (objectconfiscatie), in andere staten een sanctie bestaande uit de ontneming van de waarde van de betreffende objecten (waardeconfiscatie).

55 Zie ook PIVOT-rapport nr. 40, *Geregeld toezicht*.

56 Dit verdrag is echter beperkt tot drugsdelicten en delicten met betrekking tot het witwassen van drugsgelden.

57 Dit artikel kan volgens de Memorie van Toelichting bij de goedkeuringswet gerust als een van de belangrijkste het internationaal recht vernieuwende bepalingen worden beschouwd.

58 Dit verdrag is niet beperkt tot een bepaald soort delicten.

59 Van 1946 tot 1956: Tweede Afdeling (Straf- en Staatsrecht), Bureau A, van het ministerie. Van 1957 tot 1964: Bureau Internationale Rechtshulp (Afdeling Staats- en Strafrecht, Hoofdafdeling Publiekrecht). Van 1965 tot 1968: Onderafdeling Internationale Rechtshulp (Afdeling Staats- en Strafrecht, Hoofdafdeling Publiekrecht; vanaf 1967 rechtstreeks onder de Hoofdafdeling Staats- en Strafrecht). In 1969: Afdeling Internationale Rechtshulp (Hoofdafdeling Staats- en Strafrecht; vanaf 1991 de Directie Staats- en Strafrecht, onderdeel van het Directoraat-Generaal Politie en Criminaliteitsbestrijding). Sinds 1997: Bureau Internationale Rechtshulp in Strafzaken (BIRS, vallend onder de Directie Internationale Strafrechtelijke Aangelegenheden en Drugsbeleid van het Directoraat-Generaal Internationale Aangelegenheden en Vreemdelingenbeleid). (Bron: Staatsalmanakken 1946-2000)

60 Wel lijkt aanbeveling 14 (de ontwikkeling van één registratiesysteem voor politie en Openbaar Ministerie inzake de afdoening van rechtshulpverzoeken) navolging te hebben gevonden in het Luris-systeem. In Luris I, dat ook bij het ministerie wordt gebruikt, worden inkomende verzoeken geregistreerd, in het in ontwikkeling zijnde Luris II gaat het om uitgaande verzoeken.

61 PIVOT-rapport *Gedeelde geschillen* (nog te verschijnen).

62 Zie de Richtlijn van de Procureurs-Generaal van 23 november 1994. Het verstrekken van gegevens uit de politieregisters is onderwerp van o.a. het Besluit Politieregisters, met name artikel 13 daarvan (cf. ook PIVOT-rapport nr. 31, *Handelen met de sterke arm, deel II*, handelingen 302-305 en 324).

63 Voor de relatie Nederland-Zweden gold dit verdrag tot 21-01-1896, toen een apart uitleveringsverdrag tussen deze twee landen in werking trad.

64 Opgezegd bij nota van 7 mei 1957.

65 Bij het Verdrag van 's-Gravenhage van 1 december 1921 (Stb. 1922, 33) werd deze overeenkomst van toepassing verklaard voor de relatie tussen Nederland en de Republiek Oostenrijk. Bij notawisseling van 16 en 20 oktober 1950 te Wenen (Stb. 1950, K 577) werd bepaald dat het verdrag van 1921 opnieuw zou worden toegepast.

66 Ingevolge een briefwisseling van 25 april en 20 mei 1963 op voet van wederkerigheid van toepassing verklaard op de relatie tussen Nederland en IJsland (Trb. 1964, 151, rubriek J). Buiten werking getreden in de verhouding tussen deze landen op 19 september 1984 (inwerkingtreding EUV voor IJsland).

67 Zie Stcrt. 1950, 251.

68 De voormalige Socialistische Federatieve Republiek Joegoslavië werd beschouwd als rechtsopvolger van Servië. Met de regeringen van Kroatië (1992), Slovenië (1992), de voormalige Joegoslavische Republiek Macedonië (1994) en Bosnië-Herzegowina (1998) zijn nota's gewisseld houdende een

verklaring van voortgezette toepassing van de verdragen die golden voor het voormalige Joegoslavië. Kroatië en Slovenië zijn ondertussen toetreden tot het EUV.

⁶⁹ In de notawisseling wordt het verdrag van 1896, met uitzondering van art. 17 en met inachtneming van de in de nota opgenomen bepalingen, weer van toepassing verklaard, en wel per 1 december 1956.

⁷⁰ Zie ook de brief van de Tijdelijk Zaakgelastigde der Nederlanden te Rome, d.d. 16-08-1949, waarin de Nederlandse regering te kennen geeft dat zij op grond van het na de Tweede Wereldoorlog vastgestelde vredesverdrag met Italië o.a. dit uitleveringsverdrag wenst te bestendigen c.q. te doen herleven (Stb. J 456).

⁷¹ Middels afzonderlijke verdragen ook van toepassing verklaard voor Britse koloniën en overzeese bezittingen en protectoraten. Notawisselingen tussen Nederland en zelfstandig geworden voormalige koloniën van het Verenigd Koninkrijk (bijv. de Bahama-eilanden (Trb. 1986, 119), India (Trb. 1971, 198), Kenia (Trb. 1968, 1), Malawi (Trb. 1968, 121), Nieuw-Zeeland (Trb. 1982, 103), Oeganda (Trb. 1967, 132), Pakistan (Trb. 1971, 211) en Tanzania (Trb. 1968, 109)) vormen nieuwe overeenkomsten met de respectieve landen. Voor de relatie Nederland-Canada en Nederland- Australië bestaan ondertussen afzonderlijke verdragen.

⁷² Buiten werking getreden voor de verhouding tussen Nederland en het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland, de Kanaal-eilanden en het eiland Man.

⁷³ In relatie tot Australië: tot 01-02-1988 (apart verdrag NL-Australië). In relatie tot Canada: tot 01-12-1991 (apart verdrag NL-CAN).

⁷⁴ Verklaringen van voortgezette verbondenheid aan het EUV en het ERV per 1 januari 1993 door de Slowaakse Republiek en de Tsjechische Republiek.

⁷⁵ Zie voor gebondenheid aan bilaterale overeenkomsten tussen Nederland en Joegoslavië de noot bij het uitleveringsverdrag met Servië.

⁷⁶ Uitvoering opgeschort bij nota van 16-12-1982, per die datum; opschorting opgeheven bij Protocol van 18-05-1993.

⁷⁷ In de relatie tot de andere lidstaten die na goedkeuring eveneens overgingen tot voorlopige toepassing.

⁷⁸ In de relatie tot de andere lidstaten die na goedkeuring eveneens overgingen tot voorlopige toepassing.

⁷⁹ In de relatie tot de andere lidstaten die na goedkeuring eveneens overgingen tot voorlopige toepassing.

⁸⁰ De overeenkomst is na 1 juli 1997 (overname soevereiniteit over Hong Kong door China) van kracht gebleven.